

Vilniaus universitetas

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR DIPLOMATIJOS MAGISTRO PROGRAMA

JULIJA KULEVIČIŪTĖ

II kurso studentė

ES ir JAV prekyba su sąjungininkais: tarp politinių siekių ir prekybos realybės

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovas: prof. R. Vilpišauskas

Vilnius, 2025

Magistro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė: Komisijos
nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Kulevičiūtė J. ES ir JAV prekyba su sąjungininkais: tarp politinių siekių ir prekybos realybės: Politikos mokslų specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas prof. R. Vilpišauskas. – V., 2025. – 99 p.

Reikšminiai žodžiai: prekyba, prekyba su sąjungininkais, tiekimo grandinės, tiekimo grandinių pažeidžiamumas, ekonominė priklausomybė.

Prekyba su sąjungininkais (angl. *friendshoring*) iškilo kaip strategija, leidžianti sumažinti valstybių tiekimo grandinių pažeidžiamumą, kylantį iš ekonominių tarpusavio priklausomybių. Šios strategijos įtvirtinimas Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų politinėje retorikoje leido manyti, kad ji taps plačiai įgyvendinama praktikoje. Vis dėlto preliminarūs skaičiavimai ir galimos neigiamos pasekmės ėmė kelti abejonių dėl prekybos su sąjungininkais pritaikomumo realybėje. Šiame darbe nagrinėjama, ar nuo 2022 m. prekybos su sąjungininkais strategija buvo įgyvendinama praktiškai. Remiantis ES ir JAV metiniais importo bei eksporto duomenimis 2014-2024 m. laikotarpiu, siekiama įvertinti, ar prekyba su vertybiškai artimomis šalimis stiprėjo, o ekonominiai ryšiai su nedraugiškomis silpnėjo. Šių duomenų analizė atskleidė, kad nors prekyba su sąjungininkais nuo 2022 m. augo, visiška prekybos transformacija neįvyko – ES ir JAV išliko priklausomos ir nuo nedraugiškų valstybių. Darbas papildytas ES ir JAV politinių kalbų bei strateginių dokumentų analize kartu su diskusija apie prekybos su sąjungininkais strategijos įgyvendinimo iššūkius. Visa tai leidžia visapusiškai įvertinti politinius siekius ir prekybos realybę.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas darbas (*ES ir JAV prekyba su sąjungininkais: tarp politinių siekių ir prekybos realybės*) yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą;
4. Susipažinau su rašto darbų metodiniais nurodymais ir žinau, jog už rašto darbo plagijavimą baudžiama šalinimu iš universiteto.

Julija Kulevičiūtė

(parašas)

TURINYS

IVADAS.....	6
1. LITERATŪROS APŽVALGA.....	12
1.1. Diskusijos apie globalizaciją	12
1.2. Valstybių skirstymas į draugiškas ir nedraugiškas	14
2. ES IR JAV PREKYBOS SU SĄJUNGININKAIS SAMPRATOS	19
2.1. ES pareigūnų kalbos	19
2.2. ES strateginiai dokumentai.....	21
2.3. JAV politikų kalbos	25
2.4. JAV strateginiai dokumentai	29
3. EMPIRINIO TYRIMO METODOLOGIJA	32
4. EMPIRINIŲ PREKYBOS SRAUTŲ ANALIZĖ	34
4.1. ES prekybos srautų pokyčiai	34
4.2. JAV prekybos srautų pokyčiai.....	36
4.3. Dvišaliai ES prekybos santykiai	38
4.4. Dvišaliai JAV prekybos santykiai	44
5. PREKYBOS SU SĄJUNGININKAIS ĮGYVENDINIMO IŠŠŪKIAI.....	49
IŠVADOS	52
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	56
DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO DEKLARACIJA	64
PRIEDAS NR. 1 ES importo su draugų ir nedraugų blokais duomenys	66
PRIEDAS NR. 2 ES eksporto su draugų ir nedraugų blokais duomenys.....	74
PRIEDAS NR. 3 JAV importo su draugų ir nedraugų blokais duomenys	82
PRIEDAS NR. 4 JAV eksporto su draugų ir nedraugų blokais duomenys	90
SUMMARY	98

IVADAS

Šiuolaikinis pasaulis, globalizacijos dėka, kaip niekada anksčiau yra susaistytas sudėtingais prekybiniais ir ekonominiais saitais, leidžiančiais užtikrinti nepertraukiamą išteklių, prekių ir paslaugų judėjimą. Jeigu 1948 m. pasaulinis prekių eksportas siekė 59 milijardus JAV dolerių, tai 2020 m. ši vertė išaugo iki 17,07 trilijonų JAV dolerių.¹ Be to, tiekimo grandinės tapo globalios – pagamintos prekės ar paslaugos dažnai kerta kelis žemynus, kol pasiekia galutinį vartotoją. Pavyzdžiui, išmanusis telefonas gali būti suprojektuotas JAV, pagamintas Kinijoje, o jo komponentai tiekiami iš dešimčių skirtingų šalių.² Toks glaudus tarpusavio priklausomumas leidžia pagreitinti gamybos procesą ir sumažinti patiriamus kaštus.

Vis dėlto ši tarpusavio priklausomybė, nors ir suteikia didžiulę ekonominę naudą, kelia ir rimtų rizikų pasauliniams prekybos tinklams, tiekimo grandinėms ir investiciniams srautams. Kai viena šalis tampa pernelyg priklausoma nuo kitos prekių ar paslaugų srautų, ekonominiai sukrėtimai, geopolitinės įtampos ar nenumatyti pasauliniai įvykiai gali lemti asimetrinę priklausomybę, kai viena pusė įgyja neproporcingai didelę galią santykiuose.³ Tokia situacija leidžia stipresnei šaliai ekonomiškai spausti priklausomą pusę, pavyzdžiui, ribojant kritinių išteklių tiekimą. Tokiu atveju, tarpusavio priklausomybė imama naudotis kaip ginklu (angl. *weaponized interdependence*) politiniams tikslams pasiekti, o tokie veiksmai gali turėti ne tik lokalizuotą poveikį, bet ir sukelti grandines reakcijas pasaulio ekonomikoje – trikdyti tarptautinę prekybą, didinti kainų svyravimus ir mažinti ekonominį stabilumą.⁴ Be to, pasaulio ekonomika gali susidurti su sunkumais ne tik dėl geopolitinių spaudimų, bet ir dėl visą pasaulį paliečiančių gamtinių ar sveikatos krizių, kurios sutrikdo gamybos procesus, mažina vartojimą ir apsunkina tarptautinių tiekimo grandinių veiklą.

Šios rizikos ypač išryškėjo 2008 m. pasaulinės finansų krizės, COVID-19 pandemijos, įtampos tarp JAV ir Kinijos bei Rusijos invazijos į Ukrainą metu. Pavyzdžiui, 2020 m. COVID-19 pandemijos metu pasaulio ekonomika smuko dvigubai daugiau nei per 2008 m. pasaulinę finansų krizę.⁵ Strateginė konkurencija tarp JAV ir Kinijos verčia vietos valdžios institucijas skeptiškai vertinti investicijas iš Kinijos, nepaisant galimų ekonominių naudų, o tai savo ruožtu ne tik mažina investicijas tarp šių dviejų šalių, bet ir keičia visos pasaulinės ekonomikos kryptį.⁶ Rusijos karinė

¹ World Trade Organization, „World Trade Statistical Review 2021: Merchandise Trade Volumes“, WTO, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., p. 56, https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf.

² Laura Ross, „How Apple Sources from 43 Countries Nearly Seamlessly“, Thomas, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., [Inside the iPhone: How Apple Sources From 43 Countries Nearly Seamlessly](#).

³ Robert O. Keohane, Joseph S. Nye, *Power and Interdependence* (London: Pearson, 2011), p. 10.

⁴ Mark Leonard, „Weaponising Interdependence“, European Council on Foreign Relations, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., https://ecfr.eu/special/connectivity_wars/.

⁵ Vicente Javier Clemente-Suarez, „The Impact of the COVID-19 Pandemic on Social, Health and Economy“, *Sustainability*, Nr. 11 (2021), p. 5-6, <https://doi.org/10.3390/su13116314>.

⁶ Frederick R. Chen, Jonathan A. Chu, „Firm Nationality and Local Government Preferences for Foreign Direct Investment“, SSRN, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., p. 16-22, <https://doi.org/10.2139/ssrn.5018827>.

agresija prieš Ukrainą taip pat turėjo didelį poveikį pasaulinėms tiekimo grandinėms, ypač energetikos ir žemės ūkio sektoriuose. Dėl sankcijų Rusijai, šalių sprendimo atsisieti nuo Rusijos energetikos išteklių bei Rusijos sprendimo sustabdyti dujų tiekimą kelioms ES valstybėms narėms, energijos kainos išaugo iki rekordinio lygio.⁷ Greta to, Rusijos karinėms pajėgoms užblokavus Ukrainos Juodosios jūros uostus, Ukrainos kviečių eksportas sumažėjo daugiau kaip 90 proc., o tai prisidėjo prie išaugusių maisto kainų ir gilėjančios pasaulinės maisto krizės.⁸ Visa tai atskleidžia, kad pasaulis yra tamptai susietas įvairiausiomis tiekimo grandinėmis, kurios yra itin pažeidžiamos geopolitinių ir ekonominių krizių kontekste, o jų sutrikimas turi milžiniškus padarinius.

Šiame pasauliniame krizių ir geopolitinių įtampų kontekste šalys ėmė ieškoti būdų, kaip sumažinti pažeidžiamumą, kylantį iš esamų ekonominių tarpusavio priklausomybių. Viena iš tokių strategijų – prekyba su sąjungininkais (angl. *friendshoring*). Šis terminas išpopuliarėjo po JAV izdo sekretorės Janet Yellen 2022 m. balandžio 13 d. kalbos, pasakytos *Atlantic Council Front Page* renginyje. Politikė išreiškė įsitikinimą, kad tiekimo grandinių perkėlimas į patikimas šalis, turinčias bendras vertybes ir principus galėtų sumažinti JAV ir sąjungininkų rinkų pažeidžiamumą netikėtų krizių ar geopolitinių įtampų metu.⁹ Prekybą su sąjungininkais galima apibūdinti kaip tiekimo grandinių perkėlimą tik į bendramintes (angl. *like-minded*) ir draugiškas šalis, siekiant sumažinti ekonomines tarpusavio priklausomybes rizikas.

Prekyba su sąjungininkais apima tiek ekonominius, tiek geopolitinius aspektus. Žvelgiant ekonomiškai, prekyba su sąjungininkais leidžia sukurti stabilesnes ir atsparesnes tiekimo grandines.¹⁰ Taip pat prekyba su sąjungininkais leidžia valdyti tiekimo grandinių sutrikimų riziką ir sumažinti tarpusavio priklausomybę.¹¹ Geopolitinis veiksnys atsiskleidžia pasirenkant prekybos partnerius pagal suderinamas nuostatas. Tai apima tiek strateginės gamybos perkėlimą į vertybiškai suderinamas valstybes, tiek diplomatines pastangas užmegzti ryšius su kitomis valstybėmis.¹² Taigi, matoma, kad ekonominis ir geopolitinis aspektai sudaro prekybos su sąjungininkais apibrėžimo esmę – ekonominė

⁷ Europos Sąjungos Taryba ir Europos Vadovų Taryba, „Energijos kainų kilimas nuo 2021 m.“, Consilium, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/infographics/energy-prices-2021/>.

⁸ Europos Sąjungos Taryba ir Europos Vadovų Taryba, „Kaip Rusijos invazija į Ukrainą dar labiau pagilino pasaulinę maisto krizę?“, Consilium, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/infographics/how-the-russian-invasion-of-ukraine-has-further-aggravated-the-global-food-crisis/>.

⁹ Atlantic Council, „Transcript: US Treasury Secretary Janet Yellen on the Next Steps for Russia Sanctions and ‘friendshoring’ supply Chains“, Atlantic Council, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.atlanticcouncil.org/news/transcripts/transcript-us-treasury-secretary-janet-yellen-on-the-next-steps-for-russia-sanctions-and-friend-shoring-supply-chains/>.

¹⁰ Piotr Banaszyk, „Reshoring and Friendshoring as Factors in Changing the Geography of International Supply Chains“, *Engineering Management in Production and Services*, Nr. 4 (2023), p. 30, <https://doi.org/10.2478/emj-2023-0026>.

¹¹ Linus Kalvelage, Gideon Tups, „Friendshoring in Global Production Networks: State-Orchestrated Coupling Amid Geopolitical Uncertainty“, *ZWF – Advances in Economic Geography*, Nr. 3-4 (2024), p. 3, <https://doi.org/10.1515/zfw-2024-0042>.

¹² Ibid, p. 2-3.

veikla yra derinama su platesniais užsienio politikos tikslais, skatinant prekybą su vertybiškai artimomis valstybėmis.

Prekyba su sąjungininkais yra neatsiejamą platesnių deglobalizacijos, ekonominio saugumo ir tiekimo grandinių pertvarkymo diskusijų dalis, formuojanti valstybių ekonominius prioritetus ir tiekimo grandinių strategijas. Ji glaudžiai susijusi su rizikos mažinimo (angl. *derisking*) ir atsisiejimo (angl. *decoupling*) praktikomis, kurios reikalauja selektyvios prekybos ar net visiško atsisakymo bendradarbiauti su tam tikromis šalimis, siekiant sumažinti ekonomines rizikas ir užtikrinti saugumą. Rizikos mažinimas reikia atsargų prekybos ribojimą jautriuose sektoriuose, o atsisiejimas – radikalesnį izoliavimąsi visose prekybos srityse su tam tikromis šalimis.¹³ Prekyba su sąjungininkais taip pat siejasi su prekybos perkėlimu į kitą šalį (angl. *offshoring*) praktika, kuri grindžiama mažesniais gamybos kaštais. Iš kitos pusės, prekybai su sąjungininkais priešinga strategija yra prekybos grąžinimas į kilmės šalį (angl. *reshoring*), kurios siekis yra stiprinti vietos ekonomiką.¹⁴

Išpopuliarėjus prekybos su sąjungininkais konceptui, imta bandyti jį taikyti praktikoje. Viena iš tokių iniciatyvų, pradėta vykdyti dar prieš prekybos su sąjungininkais termino išpopuliarėjimą, yra Mineralų saugumo partnerystė (angl. *Mineral Security Partnership* - MSP), įsteigta 2022 m. birželio mėn. Toronte, Kanadoje. Šiuo metu partnerystė sudaryta tarp Australijos, Kanados, Estijos, Suomijos, Prancūzijos, Vokietijos, Indijos, Italijos, Japonijos, Norvegijos, Korėjos Respublikos, Švedijos, Jungtinės Karalystės, JAV ir Europos Sąjungos (atstovaujamos Europos Komisijos). MSP tikslas yra skatinti diversifikaciją ir atrasti alternatyvų Kinijos ir Rusijos naudingųjų iškasenų išgavimui, perdirbimui ir tiekimui, kadangi išgaunami mineralai ir metalai yra naudojami pažangiosiose technologijose, gynybos, energetikos ir pramonės procesuose. Partnerystė siekiama bendradarbiauti tarp jau išvardintų šalių ir tų, kurios yra turtingos naudingosiomis iškasenomis. Kartu, ši iniciatyva akcentuoja ne tik diversifikaciją, bet ir vakarietiško vertybių bei aukštų aplinkosauginių, socialinių ir valdymo standartų svarbą.¹⁵

Nepaisant prekybos su sąjungininkais retorikos ir inicijuotų praktinių žingsnių, šis konceptas susiduria su reikšmingais iššūkiais. Pirmiausia, skaičiavimai rodo, kad prekyba su sąjungininkais gali sukurti reikšmingus ekonominius nuostolius – nuo 0,1 iki 4,7 proc. BVP praradimo, priklausomai nuo valstybių pasiskirstymo į blokus.¹⁶ Taip pat skaičiuojama, kad prekyba su sąjungininkais galėtų sumažinti bendrą pasaulio ekonomikos produkciją maždaug 2 proc., o tai besiformuojančioms rinkos

¹³ Elvire Fabry et al., „Shields Up: How China, Europe, Japan and the United States Shape the World through Economic Security“, Jacques Delors Institute, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., p. 3, <https://institutdelors.eu/en/publications/shields-up-how-china-europe-japan-and-the-united-states-shape-the-world-through-economic-security/>.

¹⁴ Günther Maihold, „A New Geopolitics of Supply Chains: the Rise of Friend-shoring“, SWP, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., p. 2, <https://doi.org/10.18449/2022C45>.

¹⁵ Vlado Vivoda, Ron Mathews, „Friend-shoring“ as Panacea to Western Critical Mineral Supply Chain Vulnerabilities“, *Mineral Economics*, Nr. 3 (2024), p. 5, <https://doi.org/10.1007/s13563-023-00402-1>.

¹⁶ Beata Javorcik et al., „Economic Cost of Friendshoring“, *The World Economy*, Nr. 7 (2024), p. 17-25, <https://doi.org/10.1111/twec.13555>.

ekonomikoms padarytų didelę žalą.¹⁷ Vis tai rodo, kad draugiškų šalių pasirinkimas pagal vertybinius kriterijus prekyboje gali lemti išaugusius gamybos kaštus, perkeliamus pirkėjams arba tiekėjams.¹⁸

Antra, prekybos ir investicijų statistiniai duomenys rodo, kad nepaisant viešai deklaruojamų siekių ir strategijų kūrimo, realūs pokyčiai ekonominėse sąveikose tarp sąjungininkų lieka riboti. Pavyzdžiui, ES per pastaruosius septynerius metus padidino savo ekonominę priklausomybę nuo Kinijos, ypač švariosios energetikos technologijų ir cheminių medžiagų importo srityse. Tai rodo, kad ES vis dar išlieka ekonomiškai priklausoma nuo nedraugiškomis laikomų šalių.¹⁹ Be to, JAV įvesti apribojimai importui iš Kinijos paskatino reikšmingą Kinijos eksportuojamų prekių srautą į Meksiką, taip leidžiant Kinijai apeiti šiuos apribojimus ir netiesiogiai patekti į JAV rinką.²⁰

Galiausiai, naujas iššūkis prekybos su sąjungininkais strategijos tvarumui iškilo 2024 m. pabaigoje, kai JAV prezidento rinkimus laimėjo Donaldas Trumpas. Išrinktasis prezidentas paskelbė, kad iškart po inauguracijos ketina įvesti papildomus 10 proc. tarifus Kinijai ir papildomus 25 proc. tarifus Meksikai ir Kanadai.²¹ Tokie sprendimai, nukreipti ne tik prieš geopolitinius konkurentus, bet ir prieš sąjungininkėmis laikomas valstybes, kelia abejonių dėl prekybos su sąjungininkais tęstinumo ir platesnio tarptautinės prekybos stabilumo.²² Taigi, tokie neatitikimai tarp deklaruojamų siekių ir prekybos praktikos kelia klausimą apie prekybos su sąjungininkais, kaip geopolitinės ir ekonominės politikos įrankio, efektyvumą ir tvarumą.

Prekybos su sąjungininkais sąvokos išpopuliarėjimas ir suintensyvėjusi politinė retorika apie jos būtinybę leido manyti, kad ši strategija taps plačiai taikoma praktikoje. Tikėtasi, kad ekonominiai ryšiai su vertybiškai artimomis valstybėmis sustiprės, o priklausomybė nuo nedraugiškų šalių tiekimo grandinėse bus mažinama. Tačiau, nepaisant šių lūkesčių preliminarūs skaičiavimai rodė galimus ekonominius nuostolius, o prekybos ir investicijų duomenys neatskleidė esminių pokyčių sąjungininkų tarpusavio ekonominėse sąveikose. **Tai leidžia iškelti pagrindinį darbo klausimą: ar nuo 2022 metų prekybos su sąjungininkais praktika buvo realiai įgyvendinama?**

Darbo tikslas: išanalizuoti ES ir JAV strateginius dokumentus ir statistinius duomenis, siekiant įvertinti prekybos su sąjungininkais praktinį įgyvendinimą, stiprinant prekybą su vertybiškai

¹⁷ Gillian Tett, „America Must Expand Its Friendship Group in the Interests of Trade“, Financial Times, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.ft.com/content/2780131e-da81-4dc5-8105-f7b1f06850e9>.

¹⁸ Maihold, „A New Geopolitics of Supply Chains: the Rise of Friend-shoring“, p. 5-6.

¹⁹ Agatha Kratz, Camille Boullenois, Jeremy Smith, „Why Isn't Europe Diversifying from China?“, Rhodium Group, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://rhg.com/research/why-isnt-europe-diversifying-from-china/>.

²⁰ Will Grant, „How Chinese Firms are Using Mexico as a Backdoor to the US“, BBC, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.bbc.com/news/business-68825118>.

²¹ Peter Tabor et al., „President-Elect Trump Announces Tariffs Plans for Largest U.S. Trading Partners“, Holland&Knight, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/2024/12/president-elect-trump-announces-tariff-plans>.

²² Alan Wm. Wolff, „Expect Trump's demand, not rules, to govern US trade policy“, Peterson Institute for International Economics“, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2024/expect-trumps-demands-not-rules-govern-us-trade-policy>.

artimomis šalimis ir mažinant ekonominius ryšius su nedraugiškomis valstybėmis. Tyrimas leis nustatyti, ar 2022-2024 metais prekybos su sąjungininkais principai iš tiesų keitė tarptautinių tiekimo grandinių struktūrą.

Darbo aktualumas: prekyba su sąjungininkais iškilo kaip viena iš galimų strategijų, siekiant sumažinti ekonominio tarpusavio priklausomumo rizikas bei užtikrinti tiekimo grandinių atsparumą geopolitinių įtampų kontekste. Vis dėlto kyla klausimas, ar ši strategija buvo įgyvendinama praktiškai. Nors politinėje retorikoje pabrėžiama būtinybė stiprinti prekybos ryšius su vertybiškai artimomis šalimis ir mažinti priklausomybę nuo nedraugiškų, preliminarūs empiriniai duomenys rodo, kad praktinis šios strategijos pritaikomumas gali būti ribotas ir susidurti su reikšmingais iššūkiais.

Šiame kontekste būtina įvertinti, ar prekyba su sąjungininkais yra veiksminga ekonominės politikos priemonė, ar ji daugiausiai naudojama politiniams tikslams legitimuoti. Atsakant į šį klausimą galima geriau suprasti tiekimo grandinių pertvarkymo realias galimybes, šios strategijos poveikį pasaulinei ekonomikai bei jos tvarumą ilgalaikėje perspektyvoje. Be to, šio tyrimo išvados gali prisidėti prie platesnių diskusijų apie valstybių gebėjimą užtikrinti tiekimo grandinių stabilumą ir ekonominį saugumą dabartinių geopolitinių iššūkių akivaizdoje.

Metodologija: šiame darbe taikomi kokybiniai ir kiekybiniai tyrimo metodai, leidžiantys visapusiškai įvertinti prekybos su sąjungininkais principų įgyvendinimą ir jų poveikį tarptautinėms tiekimo grandinėms. Kokybinė analizė apima ES ir JAV oficialių politinių kalbų ir strateginių dokumentų analizę, siekiant nustatyti, kaip prekyba su sąjungininkais buvo konceptualizuojama ir kokie politiniai argumentai buvo naudojami šiai strategijai pagrįsti. Kiekybinė analizė paremta prekių importo ir eksporto duomenimis, siekiant nustatyti, ar nuo 2022 m. įvyko reikšmingų pokyčių prekybos srautų kryptimis tarp sąjungininkų ir nedraugiškomis laikomų šalių.

Empirinei analizei pasitelkiama Jungtinių Tautų prekių prekybos (angl. *UN Comtrade*) duomenų bazės statistika. Tyrimui atrinkti ES ir JAV deklaruoti metiniai prekių eksporto ir importo duomenys nuo 2014 m. iki 2024 m., naudojant naujausius prieinamus duomenis. Šių duomenų analizė leidžia įvertinti, ar ES ir JAV ekonominiai prekybos srautai realiai keitėsi per 2022-2024 metus, didinant prekybą su draugiškomis šalimis ir ją mažinant su nedraugiškomis šalimis. Šalia bendrų ES ir JAV importo ir eksporto tendencijų analizės, papildomai analizuojami dvišaliai prekybos santykiai. Nors bendros ES ir JAV prekybos su draugiškų ir nedraugiškų valstybių blokais tendencijos leidžia identifikuoti pagrindines prekybos kryptis ir jų pokyčius, siekiant detaliau suprasti ES ir JAV prekybos dinamiką, būtina papildomai analizuoti dvišalius prekybos pokyčius. ES ir JAV prekybos srautų palyginimas leis išryškinti galimus skirtumus ir panašumus taikant prekybos su sąjungininkais principus tarp dviejų pagrindinių Vakarų pasaulio ekonominių blokų.

Šių metodų taikymas padės atsakyti į pagrindinį tyrimo klausimą – ar prekybos su sąjungininkais strategija realiai keitė tarptautinių tiekimo grandinių struktūrą.

Uždaviniai:

1. Išanalizuoti teorinę literatūrą apie prekybą su sąjungininkais – nustatyti teorinius pagrindus, vietą akademinėse diskusijose.
2. Išnagrinėti ES ir JAV politinius pareiškimus ir strateginius dokumentus – išskirti oficialius prekybos su sąjungininkais tikslus ir lūkesčius.
3. Įvertinti empirinius prekybos duomenis nuo 2014-2024 m. laikotarpiu – išanalizuoti statistinius importo ir eksporto srautų pokyčius tarp ES ir JAV sąjungininkų ir nedraugiškų valstybių.
4. Įvertinti, ar prekybos su sąjungininkais strategija iš tiesų pakeitė tarptautinių tiekimo grandinių struktūrą, ar labiau liko politinės retorikos dalimi.

Ginamasis teiginys: prekyba su sąjungininkais nuo 2022 m. nesuintensyvėjo, nepaisant ES ir JAV politinių siekių sumažinti priklausomybę nuo nedraugiškomis laikomų šalių.

Darbo struktūra: šis darbas yra sudarytas iš keturių pagrindinių dalių. Pirmojoje dalyje apžvelgiama prekybos su sąjungininkais sąvoka, iki šiol atlikti tyrimai šioje srityje. Antrojoje dalyje analizuojami ES ir JAV politikų pasisakymai apie prekybą su sąjungininkais, taip pat strateginiai dokumentai. Aptariama, kaip prekybos su sąjungininkais strategija atsiskleidžia politikos formuotojų kalbose bei kaip ją siekiama įtvirtinti oficialiuose dokumentuose. Trečioje dalyje pateikiama empirinė ES ir JAV importo ir eksporto su draugiškų šalių ir nedraugiškų šalių blokų šalimis analizė, vertinant, ar prekybos su sąjungininkais praktika keitė prekybos srautus. Taip pat pateikiami dvišaliai ES ir JAV prekybos duomenys su atitinkamomis šalimis siekiant gilesnės analizės. Ketvirtojoje dalyje trumpai aptariama, kokie praktiniai veiksniai riboja prekybos su sąjungininkais strategijos įgyvendinimą. Galiausiai pateikiamas darbo apibendrinimas ir pagrindinės darbo išvalgos apie prekybos su sąjungininkais strategijos realų poveikį tarptautinei prekybos sistemai.

1. LITERATŪROS APŽVALGA

Prekybos su sąjungininkais koncepcija, iš pradžių daugiausiai aptarinėta politikos formuotojų politiniuose ir ekonominiuose diskursuose, palaipsniui ėmė sulaukti vis didesnio akademinės bendruomenės dėmesio. Kaip minėta, prekyba su sąjungininkais įsilieja į platesnes diskusijas apie globalizacijos tendencijas ir galimą pasaulinės ekonomikos fragmentaciją. Taip pat vis daugėja studijų, nagrinėjančių prekybos su sąjungininkais teorinius pagrindus, jos įgyvendinimo iššūkius bei poveikį tarptautinės prekybos struktūrai ir ekonominio saugumo stiprinimui.

1.1. Diskusijos apie globalizaciją

Pirmiausia svarbu apžvelgti jau egzistuojančius tyrimus, nagrinėjančius galimos deglobalizacijos, pasaulinės ekonomikos fragmentacijos ir prekybos su sąjungininkais procesus. Tai gali padėti ne tik suprasti šiuolaikines prekybos dinamikas, bet ir įvertinti šio darbo vietą platesniame akademiname diskurse bei jo indėlį į prekybos su sąjungininkais tyrimus.

Autoriai Steve A. Altman, Caroline R. Bastian ir Davis Fattedad paneigia deglobalizacijos naratyvą, kadangi statistiniai duomenys neidentifikuoja aiškaus posūkio į regionalizmą. Skaiciuodami tarptautinių srautų (angl. *international flows*) atstumą, tyrėjai nemato bendros tendencijos, kad verslas veiktų trumpesniais prekybos maršrutais.²³ Kalbant apie prekybą su sąjungininkais, autoriai užčiuopia silpnėjančius ryšius tarp JAV ir Kinijos – JAV prekių importas į Kiniją 2016-2023 metų laikotarpyje nuo 9,4 proc. nukrito iki 6,7 proc., o iš Kinijos į JAV srautai taip pat sumažėjo (nuo 17,7 proc. iki 12,9 proc.)²⁴, kas reiškia, kad siekiant atsisiesti vienai nuo kitos, tiek JAV, tiek Kinija vis labiau prekiauja su joms palankesnėmis šalimis. Tačiau svarbu nepervertinti šio reiškinio masto, nes JAV ir Kiniją ir toliau sieja dideli prekybos, kapitalo, informacijos ir žmonių srautai.²⁵ Taip pat, autorių teigimu, trūksta įrodymų, patvirtinančių globalių srautų fragmentaciją į JAV ir Kinijos blokus, nes Europa ir toliau su Kinija bendradarbiauja mokslinių tyrimų srityje, o ir tiesioginių užsienio investicijų iš Europos į Kiniją sumažėjimas nesiekia JAV lygio.²⁶ Taigi, šio tyrimo rezultatai paneigia požiūrį, kad dauguma šalių nutraukia ryšius su tomis šalimis, kurios neatitinka jų geopolitinės orientacijos. Vis tik, svarbu paminėti, kad tyrimas žiūri į bendras tendencijas, bet ne į konkrečius sektorius, kur atsisiejimas gali būti reikšmingesnis.

Iš kitos pusės, egzistuoja tyrimai, patvirtinantys augančią prekybos su sąjungininkais tendenciją. Vienas iš tokių – autorių Savin Khadka, Munisamy Gopinath ir Feras A. Batarseh

²³ Steve A. Altman, Caroline R. Bastian, Davis Fattedad, „Challenging the deglobalization narrative: Global flows have remained resilient through successive shocks“, *Journal of International Business Policy*, Nr. 4 (2024), p. 5-6, <https://doi.org/10.1057/s42214-024-00197-0>.

²⁴ Ibid, p. 11-13.

²⁵ Ibid, p. 14.

²⁶ Ibid, p. 15-18.

vertinimas kaip klimato kaita, COVID-19 pandemija ir konfliktai keičia maisto tiekimo grandines, išskiriant kiaulienos ir kviečių prekybos procesus JAV, Rusijoje ir Kinijoje. Tyrėjai pastebi, kad 2010-2022 m. laikotarpyje dėl iššūkių šalys vis dažniau persiorientavo į prekybą su politiškai artimomis valstybėmis, siekdamos sumažinti riziką, susijusią su sankcijomis ar geopolitine įtampa. Pavyzdžiui, 2013 m. Rusija daugiausiai kiaulienos importuodavo iš Brazilijos, Vokietijos, Danijos, Kanados ir Lenkijos, bet po 2014 m. neteisėtos Krymo aneksijos, Rusijos prekybos strategija pasikeitė – Brazilijos eksporto vertė į Rusiją reikšmingai išaugo – nuo 411 mln. iki 615 mln. dolerių.²⁷ Šis posūkis nuo Vakarų partnerių yra iliustratyvus pavyzdys, kaip sankcijos skatina prekybos perorientavimą į patikimas šalis, parodant ryšį tarp prekybos su sąjungininkais ir sankcijų poveikio.

Tuo tarpu Julian Evans-Pritchard ir Mark Williams tirdami bendrą prekybą tarp JAV ir Kinijos blokų, pastebi, kad 2023 m. ji sudarė 24 proc. visos pasaulinės prekybos, kas yra mažiausias procentas nuo 2007 m.²⁸ Michael Blanga-Gubbay ir Stela Rubinova taip pat indikuoja, kad prekyba tarp JAV ir Kinijos blokų nuo 2022 m. Rusijos invazijos į Ukrainą augo 4 proc. lėčiau nei prekyba blokų viduje.²⁹ Apskritai, matuojant 2016-2024 m. mėnesinius prekių prekybos srautus, šie autoriai nuo Rusijos invazijos į Ukrainą pastebi pirmuosius bendros fragmentacijos pagal geopolitinius skirtumus požymius ir kad prekyba vis labiau orientuojasi į politiškai artimas šalis, bet mažiau sudėtinguose produktuose, kur lengviau rasti naujų tiekėjų.³⁰ Nors Gita Gopinath, Piere-Olivier Gourinchas, Andrea F. Presbitero ir Petia Topalova irgi patvirtina, kad nuo 2022 m. prekyba tarp JAV ir Kinijos blokų sumažėjo apie 12 proc., o užsienio investicijos 20 proc. daugiau nei blokų viduje, kas rodo vis didėjantį susiskaldymą, vis tik tai dar nėra toks didelis atsiskyrimas kaip Šaltojo karo metu, kai prekyba tarp Rytų ir Vakarų blokų buvo sumažėjusi iki 67 proc.³¹

Kalbant tik apie JAV, Remi Charpin ir Martin Cousineau vertina 2858 JAV įmones, kurios 2003-2019 m. laikotarpiu apsirūpina iš 99 pasaulio šalių. Autoriai nustato, kad JAV įmonės tampa linkusios mažinti tiekimo bazes tose šalyse, kuriose didėja politiniai skirtumai ir kurios tampa politiškai nestabilios. Galima teigti, kad šis tyrimas patvirtinta augančią prekybos su sąjungininkais praktiką, nes JAV įmonės mažina savo užsienio tiekimo bazes, kai susiduria su padidėjusiais politiniais skirtumais.³²

²⁷ Savin Khadka, Munisamy Gopinath, Feras A. Batarseh, „Friendshoring in global food supply chains“, *European Review of Agricultural Economics*, Nr. 00 (2025), p. 13-14, <https://doi.org/10.1093/erae/jbae031>.

²⁸ Julian Evans-Pritchard, Mark Williams, „The Shape of the Fractured World Economy in 2024“, *Capital Economics*, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.capitaleconomics.com/publications/global-economics-focus/shape-fractured-world-economy-2024>.

²⁹ Michael Blanga-Gubbay, Stela Rubinova, „Is The Global Economy Fragmenting?“, WTO, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., p. 16, https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd202310_e.htm.

³⁰ Ibid.

³¹ Gita Gopinath et al., „Changing Global Linkages: A New Cold War?“, *IMF Working paper*, 2024, Nr. 076 (2024), p. 9, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/04/05/Changing-Global-Linkages-A-New-Cold-War-547357>.

³² Remi Charpin, Martin Cousineau, „Friendshoring: how geopolitical tensions affect foreign sourcing, supply base complexity, and sub-tier supplier sharing“, *International Journal of Operations & Production Management*, Ahead of print (2024), p. 16-17, <https://doi.org/10.1108/IJOPM-01-2024-0067>.

Apibendrinant, matoma, kad akademinėje literatūroje egzistuoja skirtingos pozicijos dėl prekybos su sąjungininkais įsigalėjimo: vieni tyrimai patvirtina, kad valstybės vis dažniau prekiauja su joms vertybiškai artimomis šalimis, o kiti teigia, jog dar trūksta įtikinamų įrodymų, patvirtinančių pasaulinės ekonomikos fragmentaciją į draugų-nedraugų prekybos srautus. Žinoma, šios išvados priklauso nuo taikomų tyrimo metodų – ar analizuojamos visos pasaulio šalys, jas skirstant į JAV ir Kinijos įtakos blokus, ar nagrinėjamos konkrečių valstybių prekybos tendencijos; ar vertinami bendrieji prekybos srautai, ar analizuojamos specifinės prekės ar investicijos. Toks metodologinis įvairumas rodo, kad šis klausimas vis dar neturi vienareikšmio atsakymo, o esama tyrimų įvairovė sukuria terpę tolimesniems akademiniams darbams šioje srityje.

1.2. Valstybių skirstymas į draugiškas ir nedraugiškas

Prisimenant, kad prekyba su sąjungininkais reiškia tiekimo grandinių perkėlimą į vertybiškai artimas šalis, natūraliai kyla klausimas – pagal kokius kriterijus galimas valstybių skirstymas į draugiškas ir nedraugiškas? Dauguma tyrėjų pasaulį bendrai dalina į JAV ir Kinijos blokus. Toks dalinimas atspindi ne tik geopolitinę įtampą tarp šių dviejų valstybių, bet ir didėjančią spaudimą kitoms šalims pasirinkti vieną iš jų kaip savo sąjungininkę. Šis procesas ypač ryškus prekybos srityje, kur JAV iki 2019 m. pabaigos įvedė muitus 350 mlrd. dolerių vertės Kinijos importui, o Kinija atsakė taikydama muitus 100 mlrd. dolerių vertės JAV eksportui.³³ Šis muitų konfliktas tęsėsi ir Joe Bideno kadencijos metu³⁴, o dabartinis D. Trumpo sprendimas dar labiau padidinti tarifus visam importui iš Kinijos rodo didėjančią įtampą tarp šių dviejų ekonominių galybių.³⁵ Remiantis šia konkurencija ir įtampa tarp JAV ir Kinijos, dauguma tyrėjų pasaulį skaido į JAV ir Kinijos įtakos grupes.

Turint du aiškius blokus, likusios pasaulio šalys yra priskiriamos JAV arba Kinijos grupei. Šiai užduočiai atlikti dažniausiai pasitelkiamas Beata Javorcik, Lucas Kitzmüller, Helena Schweiger ir Muhammed A. Yildirim valstybių skirstymo metodas pagal šalių balsavimas Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje (JT GA), aprašytas straipsnyje „Economic Costs of Friendshoring“. Autoriai pateikia keturis galimus valstybių grupavimų variantus (A, B, C ir D). Priklausomai nuo varianto, šalys grupuojamos į draugus (1), nedraugus (2) ir neprisijungusius (3). Į šias grupes valstybės yra skirstomos pagal savo balsavimą dėl Jungtinių Tautų rezoliucijų. Pirmas balsavimas (variantas A), pagal kurį skirstomos valstybės, remiasi balsavimu dėl rezoliucijos JT Generalinėje Asamblėjoje 2022 m. kovo 2 d. ES-11/1 „Dėl agresijos prieš Ukrainą“. Balsavusios „už“ valstybės

³³ Pablo D. Fajgelbaum, Amit K. Khandelwal, „The Economic Impacts of the US-China Trade War“, *Annual Review of Economics*, Nr. 14 (2022), p. 206, <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-051420-110410>.

³⁴ Katie Lobosco, „Biden finalizes increases to some of Trump’s China tariffs“, CNN, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2024/09/13/politics/china-tariffs-biden-trump/index.html>.

³⁵ Chad P. Brown, „Trump’s trade war timeline 2.0: An up-to-date guide“, Peterson Institute for International Economics, žiūrėta 2025 m. kovo 14 d., <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/trumps-trade-war-timeline-20-date-guide>.

priskiriamos į draugų bloką (1), o balsavusios „prieš“ arba susilaikiusios – į nedraugų bloką (2). Kitus tris variantus (variantai B, C ir D) autoriai sudaro pagal balsavimų panašumą JT Generalinėje Asamblėjoje tarp 2014 ir 2021 m. Konkrečiai, B variante šalys skirstomos į draugų (1) ir nedraugų (2) grupes pagal idealius taškus: jeigu šalys balsuoja vienodai, jų idealaus taško atstumas bus mažas, o jos laikomos politiškai artimomis. Jeigu šalys dažnai balsuoja skirtingai, jų idealaus taško atstumas yra didelis, o šalys politiškai nutolusios. C variante šalys skirstomos į draugų (1), nedraugų (2) ir neprisijungusių (3) grupes, remiantis balsavimo panašumo žemėlapiais. Šiame variant, šalys, kurios negali balsuoti JT Generalinėje Asamblėjoje automatiškai priskiriamos į nedraugų (2) grupę. D variante skirstymas išlieka toks pats kaip ir C, tačiau čia šalys, neturinčios balsavimo teisės, priskiriamos į neprisijungusių (3) grupę (žr. 1 Lentelę).³⁶ Šis metodas padeda suskirstyti šalis į skirtingas grupes pagal jų balsavimo elgseną tarptautiniais klausimais ir taip nurodyti, kurios šalys gali būti laikomos draugiškomis, o kurios ne.

	Draugai (1)	Nedraugai (2)	Neprisijungę (3)
Variantas A (balsavimas dėl „agresijos prieš Ukrainą“)	Šalys, balsavusios už	Šalys, balsavusios prieš ir susilaikiusios	–
Variantas B (balsavimų panašumas 2014-2021 m. pagal „idealius taškus“)	Šalys, sugrupuotos pagal „idealius taškus“ kaip draugai	Šalys, sugrupuotos pagal „idealius taškus“ kaip nedraugai	–
Variantas C (balsavimų panašumas 2014-2021 m.)	Šalys, sugrupuotos kaip draugai	Šalys, sugrupuotos kaip nedraugai ir šalys, negalinčios balsuoti	–
Variantas D (balsavimų panašumas 2014-2021 m.)	Šalys, sugrupuotos kaip draugai	Šalys, sugrupuotos kaip nedraugai	Šalys, negalinčios balsuoti

1 Lentelė. Šaltinis: sudaryta autorės, remiantis aprašyta teorine medžiaga.

³⁶ Beata Javorcik et al., „Economic Cost of Friendshoring“, *The World Economy*, Nr. 7 (2024), p. 11-13, <https://doi.org/10.1111/twec.13555>.

Kaip minėta, šiuo valstybių skirstymo metodu naudojami ir kiti autoriai savo darbuose, pavyzdžiui, M. Blanga-Gubbay ir S. Rubinova, kurios straipsnyje „Is The Global Economy Fragmenting?“ geopolitinę šalių distanciją nuo JAV ir Kinijos matuoja pagal valstybių politinius prioritetus, nustatytus remiantis balsavimo modeliais JT GA.³⁷ Taip pat ir G. Gopinath, P. O. Gourinchas, A. F. Presbitero ir P. Topalova straipsnyje „Changing Global Linkages: A New Cold War?“ valstybes grupuoja pagal balsavimą JT GA ir idealaus taško atstumus. Skirtingai nei kituose tyrimuose, kuriuose neutralios valstybės būna priskiriamos nedraugų blokui, čia autoriai daugiau dėmesio skiria neapsisprendusių šalių vaidmeniui ir klausia, ar tokios šalys tampa tarpininkėmis tarp konkuruojančių blokų.³⁸

Kiek kitaip šalis grupuoja J. Evans-Pritchard ir M. Williams. Nors autoriai daro tą pačią prielaidą, kad pagal dabartinę geopolitinę situaciją pasaulį galima padalinti į dvi grupes – Vakarų pasaulio šalių grupę, kurios centras yra JAV, ir antrąją grupę, kurios centras yra Kinija, vis tik toliau visas valstybes jie dalina į penkias kategorijas:

- 1) JAV ir tvirtos sąjungininkės;
- 2) Linkstančios prie JAV;
- 3) Neprisijungusios;
- 4) Linkstančios prie Kinijos;
- 5) Kinija ir tvirtos sąjungininkės.³⁹

Autoriai kiekvienais metais vertina šalis ir, pastebint pasikeitimus, jas perskirsto. Pavyzdžiui, 2023 m. autoriai Nigerija, Omanas ir Bahreinas iš „Linkstančių prie Kinijos“ perkeliama į „Neprisijungusių“ grupę. Alžyras iš „Tvirtos Kinijos sąjungininkės“ perkvalifikuojamas kaip „Linkstantis prie Kinijos“, kadangi nors ir egzistuoja stiprus politinis ryšys su Kinija, Alžyro natūralių dujų eksportas sieja šalį su Europa. Taip pat Saudo Arabija, Pietų Afrikos Respublika, Tunisas, Hondūras naujai įvertinamos kaip „Linkstančios prie Kinijos“, Libanas į „Tvirtą Kinijos sąjungininkę“, Vengrija iš „Tvirtos JAV sąjungininkės“ tampa tik „Linkstanti prie JAV“, o Ukraina tampa „Tvirta JAV sąjungininke“.⁴⁰

Žvelgiant į ateitį, autoriai prognozuoja, kad dar vienas galimas pasaulio skirstymas įvyktų, jeigu JAV pasirinktų labiau izoliacinį kelią. Tokiu atveju, pasaulis galėtų būti padalintas į tris blokus tarp Kinijos, JAV ir kitų Vakarų ekonomikos šalių, o pasaulis taptų dar labiau fragmentuotas.⁴¹ Visa tai rodo, kad šalių tarpusavio santykiai yra dinamiškas procesas, nuolat kintantis dėl geopolitinių įvykių, interesų konfliktų ir besikeičiančio tarptautinio konteksto. Autoriai kasmet fiksuoja šiuos

³⁷ Blanga-Gubbay, Rubinova, „Is The Global Economy Fragmenting?“ p. 3-4.

³⁸ Gopinath et al., „Changing Global Linkages: A New Cold War?“, p. 1-4.

³⁹ Evans-Pritchard, Williams, „The Shape of the Fractured World Economy in 2024“.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

pokyčius, atskleisdami, kaip nesutarimai ir globalios tendencijos lemia bendradarbiavimo stiprėjimą arba atotrūkio didėjimą.

Dar vieną šalių grupavimo modelį pateikia Diego A. Cerdeiro, Parisa Kamali, Siddharth Kothari ir Dirk Muir, nagrinėjantys, kokias pasekmes pasaulio ekonomikos augimui ir tarptautinei prekybai turėtų rizikų mažinimo strategijos, tokios kaip prekybos perkėlimas atgal į kilmės šalį ir prekyba su sąjungininkais, jeigu šios strategijos būtų pilnai įgyvendintos.⁴² Šiam tikslui pasiekti autoriai pasaulį dalina į 10 regionų pagal Tarptautinio valiutos fondo naudojamą makroekonominį modelį, kuris analizuoja prekybos ir investicijų srautus tarp didžiausių ekonominių blokų. Šie regionai yra:

- 1) JAV;
- 2) ES ir Šveicarija;
- 3) Kinija;
- 4) Indija;
- 5) Indonezija;
- 6) Japonija;
- 7) P. Korėja;
- 8) Kitos išsivysčiusios ekonomikos (Australija, Kanada, Islandija, Izraelis, N. Zelandija, Norvegija, Taivanas, Jungtinė Karalystė);
- 9) Kitos Pietryčių Azijos šalys (Vietnamas, Singapūras, Malaizija, Brunėjus, Kambodža, Honkongas, Laosas, Mianmaras, Filipinai, Tailandas);
- 10) Likusios pasaulios valstybės.⁴³

Dar kita tyrimų dalis prekybą su sąjungininkais tiria ne per viso pasaulio šalis, bet žiūri į konkrečias valstybes. Žinoma, tos valstybės dažniausiai išlieka jau minėtos JAV, Kinija arba Rusija, kaip didžiausios pasaulio ekonomikos. Tai galime matyti jau minėtame R. Charpin ir M. Cousineau tyrime, kuriame vertinamos JAV įmonės, analizuojant, kaip geopolitinės įtampos tarp užsienio šalių ir JAV veikia pastarosios užsienio tiekimo bazes ir tiekimo tinklo struktūras.⁴⁴ Tuo tarpu S. Khadka, M. Gopinath ir F. A. Batarseh tiria, kaip klimato kaita, COVID-19 pandemija ir konfliktai veikia maisto tiekimo grandines, daugiausiai dėmesio skiriant kiaulienos ir kviečių prekybai JAV, Rusijoje ir Kinijoje.⁴⁵

⁴² Diego A. Cerdeiro et al., „The Price of De-Risking: Reshoring, Friend-Shoring, and Quality Downgrading“, *IFM Working Paper*, 2024, Nr. 122 (2024), p. 3-4, <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/06/20/The-Price-of-De-Risking-Reshoring-Friend-Shoring-and-Quality-Downgrading-545774>.

⁴³ Ibid, p. 8.

⁴⁴ Charpin, Cousineau, „Friendshoring: how geopolitical tensions affect foreign sourcing, supply base complexity, and sub-tier supplier sharing“, p. 2-3.

⁴⁵ Khadka, Gopinath, Batarseh, „Friendshoring in global food supply chains“, p. 2, 6.

Apibendrinant, matoma, kad kai kurie autoriai, siekdami atskirti draugiškas ir nedraugiškas šalis, renkasi visas pasaulio valstybes skirstyti į JAV ir Kinijos įtakos blokus, taip atspindėdami dabartinę geopolitinę įtampą tarp šių dviejų galybių. Vienas iš dažniausiai taikomų kriterijų yra šalių balsavimo panašumas su JAV arba Kinija JT GA. Tuo tarpu kiti autoriai koncentruojasi į specifines šalis, dažniausiai ekonomines milžines, nes jų sprendimai daro didžiausią įtaką pasaulėms prekybos tendencijoms ir gali lemti platesnius struktūrinius pokyčius tarptautinėje ekonomikoje. Čia svarbu pripažinti, kad „draugų“ ir „nedraugų“ sąvokos nėra statiškos – jų kriterijai gali keistis, priklausomai nuo laikotarpio, konteksto ir politinės valios. Be to, bet koks bandymas suskirstyti visas pasaulio šalis į griežtai apibrėžtas kategorijas neišvengiamai supaprastina realybę, nes tai reiškia, jog tam tikri niuansai gali būti praleidžiami arba skirtingos situacijos suvienodinamos, nepaisant jų specifikos.

2. ES IR JAV PREKYBOS SU SĄJUNGININKAIS SAMPRATOS

Kaip minėta darbo pradžioje, prekybos su sąjungininkais idėja išpopuliarėjo po 2022 m. JAV išdo sekretorės Janet Yellen kalbos, kurioje ji iškėlė šią strategiją kaip priemonę tiekimo grandinėms apsaugoti nuo geopolitinių rizikų. Vis dėlto, siekiant nustatyti, ar ši koncepcija buvo tik vienkartinis svarstymas, ar iš tiesų laikyta realia ekonomine kryptimi, būtina išanalizuoti ES ir JAV vadovų politinius pareiškimus bei strateginius dokumentus. Tai leis ne tik patvirtinti, ar prekyba su sąjungininkais buvo sistemingai įtraukiama į politinę darbotvarkę, bet ir geriau suprasti, kaip ji buvo suvokiama politiniame diskurse bei kokias principais remiantis siekta ją įtvirtinti praktikoje.

Svarbu pažymėti, kad pirmoje šios analizės dalyje apsiribojama Europos Komisijos pareigūnų kalbomis, o valstybių narių vadovų pasisakymai neįtraukiami, kadangi ES išorės politikos srityje pagrindinės kompetencijos yra perduotos Sąjungos institucijoms. Dėl to laikoma, kad Sąjungos atstovai artikuluoja bendrą, instituciškai suderintą visos ES poziciją.

2.1. ES pareigūnų kalbos

Valdžio Dombrovskio, Europos Komisijos vykdomojo pirmininko pavaduotojo, atsakingo už žmonėms palankią ekonomiką ir prekybą kalboje, pasakytose 2022 m. birželio 3 d. Užsienio reikalų tarybos spaudos konferencijoje, prekyba su sąjungininkais minima jam kalbant apie atsparesnes puslaidininkių ir svarbiausių kritinių žaliavų tiekimo grandines. Visa tai minima Rusijos agresijos prieš Ukrainą kontekste, kuris, pasak pavaduotojo, keičia geopolitinį kraštovaizdį, prie kurio ES prekybos politika turi prisitaikyti.⁴⁶ V. Dombrovskis kelia du tikslus ES – stiprinti daugiašalius ir dvišalius santykius. Dvišalė politika grindžiama platesniu strateginiu kontekstu – siekiu stiprinti demokratines vertybes globaliu lygmeniu, remti Ukrainą bei atsiriboti nuo ekonominės priklausomybės nuo Kinijos, kurios pozicija Rusijos atžvilgiu kelia susirūpinimą. Šalia, dvišaliu bendradarbiavimu, ypač per prekybos susitarimus, siekiama ekonominių ir geopolitinių tikslų, „nes naujoji realybė reikalauja, kad užmegztume glaudesnius ir gilesnius santykius su patikimais partneriais“.⁴⁷ Kaip tokios šalys, su kuriomis siekiama gilinti dvišalę darbotvarkę, įvardinamos Čilė, Meksika ir MERCOSUR (siekiant užbaigti susitarimus), taip pat Naujoji Zelandija, Australija, Indonezija ir Indija (siekiant paspartinti vykstančias derybas dėl naujų susitarimų).⁴⁸ Galima pastebėti, kad čia prekyba su sąjungininkais suprantama kaip strategija, padedanti stiprinti tiek ekonominius, tiek geopolitinius ryšius, kaip ir buvo aptarta šios strategijos apibrėžime.

⁴⁶ Europos Komisija, „Remarks by Executive Vice-President Dombrovskis at the Foreign Affairs Council (Trade) press conference“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 7 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_3477.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid.

Prekyba su sąjungininkais minima ir Europos Komisijos nario Olivér Várhelyi, atsakingo už sveikatą ir gyvūnų gerovę, aukšto lygio verslo dialogo atidarymo kalboje Stambule, Turkijoje 2022 m. spalio 27 d. Pareigūnas pripažįsta Turkijos kaip svarbios ekonominės ir politinės partnerės vaidmenį: šalis yra šešta pagal dydį ES prekybos partnerė, taip pat galinti svariai prisidėti prie geopolitinio stabilumo pasaulyje užtikrinimo, atremiant Rusijos agresiją ir palaikant ES sankcijas. Vis tik, kalboje atkreipiamas dėmesys į pablogėjusią verslo aplinką Turkijoje, kuri turi neigiamos įtakos Europos verslininkų investiciniais sprendimams ir neleidžia Turkijai išnaudoti viso savo potencialo. O. Várhelyi ragina šalį stiprinti prekybos partnerystę su ES, siekiant užtikrinti tiekimo grandinių atsparumą, ypač atsižvelgiant į šių grandinių pasaulinį trumpinimą (angl. *supply chain shortening*) ir ekonominės fragmentacijos rizikas. ES šią integraciją mato kaip prekybos perkėlimą į geografiškai artimas šalis (angl. *nearshoring*), siekiant sumažinti priklausomybę nuo tolesnių ir rizikingesnių gamybos centrų. Tuo tarpu, ES teigimu, Turkija šį procesą vadina prekyba su sąjungininkais, pabrėžiant ne tik geografinį atstumą, bet ir strateginę bei politinę partnerystę su ES.⁴⁹ Šis terminų skirtumas atspindi ES pragmatišką, ekonominiu racionalumu grįstą požiūrį, o Turkijos – platesnį siekį įsitvirtinti kaip lygiavertei partnerei. Tačiau, nepaisant šių niuansų, abiem pusėms akivaizdu, kad stipresni prekybos ryšiai galėtų atnešti naudos tiek Turkijos, tiek ES ekonomikai ir prisidėti prie didesnio tiekimo grandinių saugumo.

Galiausiai, dar vienoje jau minėto V. Dombrovskio kalboje, pasakytoje 2023 m. rugsėjo 23 d. aukšto lygio susitikime Šanchajuje, Kinijoje, prekyba su sąjungininkais minima kartu su kitomis prekybos strategijomis – prekybos grąžinimu į kilmės šalį (angl. *reshoring*), prekybos perkėlimu į artimesnę šalį (angl. *nearshoring*), atsisiejimu (angl. *decoupling*). Šių strategijų aktualumas grindžiamas kaip atsakas į vieną po kito sekusius globalius sukrėtimus (COVID-19, Rusijos invazija į Ukrainą, įtampa tarp Kinijos ir JAV), po kurių šalys buvo priverstos keisti savo prekybos politikos kryptis ir nuo ekonominio efektyvumo pereiti prie atsparumo, kad galėtų atlaikyti būsimas krizes ir būti pasirengusiomis valdyti rizikas daug labiau neapibrėžtoje aplinkoje.⁵⁰ Įdomu tai, kad ši kalba buvo pasakyta Šanchajuje, Kinijoje, kuri yra vienas svarbiausių, bet tuo pačiu ir sudėtingiausių ES prekybos partnerių. Iš vienos pusės ES pripažįsta, kad globalizacijos tendencijos keičiasi ir kad strategijos, tokios kaip prekyba su sąjungininkais, įgauna vis didesnę reikšmę, tačiau iš kitos pusės ES nenori sukelti įtampos tiesiogiai įvardydamas Kiniją priešiška valstybe.

⁴⁹ Europos Komisija, „Opening remarks by Commissioner Olivér Várhelyi at the High Level Business Dialogue, Istanbul“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_8273.

⁵⁰ Europos Komisija, „Keynote speech by Executive Vice-President Dombrovskis at the Bund Summit 2023, Shanghai“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_23_4582.

Apibendrinant šias kalbas, jose atskleidžiamas ES sąmoningumas dėl vykstančių pokyčių globaliose tiekimo grandinėse ir svarstymai, kaip suvaldyti ekonomines rizikas ir krizes. Tai, kad ES pareigūnų kalbose minimas prekybos su sąjungininkais terminas rodo, jog ES pripažįsta šio termino svarbą dabartiniame geopolitikos kontekste. Vis dėlto, bent jau šiose kalbose prekybos su sąjungininkais terminas nėra iki galo konceptualiai išplėtotas. Tai ypač atsiskleidžia per šalių sąrašą, su kuriomis šis terminas siejamas – greta JAV, kuri yra strateginė partnerė, randame ir Indiją, su kuria vis dar vyksta derybos dėl laisvosios prekybos susitarimo, taip pat ir Turkiją, siekiančią narystės ES, bei Kiniją, kuri dažnai įvardijama kaip sisteminė konkurentė. Tokia geografiškai ir politiškai nevienalytė valstybių grupė rodo, kad pats prekybos su sąjungininkais konceptas ES politiniame diskurse, nors ir minimas, bet dar nėra iki galo apibrėžtas.

2.2. ES strateginiai dokumentai

Svarbus strateginis dokumentas, atskleidžiantis ES požiūris į prekybą su partneriais, yra 2023 m. Europos komisijos komunikatas dėl Europos ekonominio saugumo strategijos. Dokumente, reaguojant į pastarųjų metų geopolitinius iššūkius, keliama siekiamybė didinti ES atsparumą ir mažinti rizikas, kylančias iš ekonominių priklausomybių, kartu išlaikant atvirus ekonominius ryšius su pasauliu.⁵¹ Nors Kinija šiame dokumente tiesiogiai neminima, nuorodą į ją galima atpažinti ekonominės prievartos termino naudojime. Komunikate pažymima, kad valstybės narės bei Europos įmonės patiria nuostolių dėl prekybos draudimų ir boikotų, kuriais siekiama daryti politinį spaudimą laikytis kitos šalies politinių prioritetų.⁵² Tokia formuluotė atitinka 2021–2022 m. Kinijos taikytus prekybos ribojimus Lietuvai po to, kai ši leido atidaryti taivaniečių atstovybę Vilniuje.⁵³

Nors prekybos su partneriais terminas komunikate tiesiogiai neminimas, ryškiai artikuluojama rizikos mažinimo strategija (angl. *derisking*), siekiant atsparumo strateginėse srityse, tokiose kaip kritiniai mineralai, puslaidininkiai, skaitmeninė infrastruktūra.⁵⁴ Kaip buvo aptarta ankstesniuose šio darbo skyriuose, prekyba su sąjungininkais gali būti laikoma viena iš tikslinių priemonių rizikos mažinimo strategijos įgyvendinimui. Todėl, nors ir netiesiogiai, šiame dokumente

⁵¹ Europos Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, „Bendras komunikatas Europos parlamentui, Europos vadovų tarybai ir tarybai: Europos ekonominio saugumo strategija“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., p. 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEXproc.3A52023JC0020&qid=1687525961309>.

⁵² Ibid, p. 8.

⁵³ Žyngintas Abromaitis, „Praėjus metams po taivaniečių atstovybės atidarymo, konfliktas su Kinija nesibaigė, Lietuva savo atstovybę atidarys rugsėjo 12-ąją“, LRT, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1745453/praejus-metams-po-taivanieciu-atstovybes-atidarymo-konfliktas-su-kinija-nesibaige-lietuva-savo-atstovybe-atidarys-rugsejo-12-aja>.

⁵⁴ Europos Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, „Bendras komunikatas Europos parlamentui, Europos vadovų tarybai ir tarybai: Europos ekonominio saugumo strategija“, p. 2-5.

atsiskleidžia prekybos su sąjungininkais logikos taikymas, ypač kalbant apie partnerių atrankos kriterijus.

Komunikate pabrėžiamas ES siekis diversifikuoti tiekimo grandines per gilesnį bendradarbiavimą su ilgalaikiais bendraminčiais partneriais, konkrečiai įvardijant Didžiojo septyneto (G7) valstybes – Kanadą, Prancūziją, Vokietiją, Italiją, Japoniją, Jungtinę Karalystę ir JAV. Tačiau greta akcentuojama būtinybė bendradarbiauti ir su šalimis, kurios pasižymi „skirtingomis politinėmis ir ekonominėmis sistemomis, jei tik egzistuoja abipusė pagarba ir noras bendradarbiauti sąžiningomis sąlygomis.“⁵⁵ Kartu dokumente minimas ES pasirengimas stiprinti partnerystę su besivystančiomis šalimis, vertinant jų vaidmenį pasaulinėse tiekimo grandinėse.⁵⁶ Šios nuostatos atskleidžia ES pastangas plėtoti subalansuotą prekybos strategiją: siekti glaudesnių ekonominių ryšių su vertybiškai artimomis valstybėmis, kartu neizoliuojant ir kitų šalių, galinčių atlikti svarbų vaidmenį pasaulinėse tiekimo grandinėse. Toks lankstus požiūris leidžia ES išlaikyti atvirą ekonomikos modelį, neatsisakant geopolitinės atsakomybės ir saugumo interesų.

Dar vienas svarbus aspektas, atsiskleidžiantis komunikate – įvairūs ES ekonominiai instrumentai ir programos, leidžiančios selektyvų šalių bendradarbiavimą konkrečiose srityse, siekiant sumažinti įvairias rizikas, užtikrinti ekonominį saugumą ir globalią partnerystę. Vienas tokių instrumentų – ES laisvosios prekybos susitarimai. Šiais susitarimais formuojami prekybos santykiai su ES nepriklausančiomis šalimis, siekiant sukurti geresnes prekybos galimybes ir įveikti kliūtis. Šalia, šiais susitarimais siekiama šalims įdiegti Europos principus ir vertybes – nuo demokratijos ir žmogaus teisių iki aplinkosaugos ir socialinių teisių⁵⁷, aiškiai nurodant, kad trečiosios šalys, norinčios plėtoti verslą su ES, turi laikytis tų pačių standartų.

Kita iniciatyvų dalis yra susijusi su ES pastangomis užtikrinti patikimą, tvarią ir konkurencingą svarbiausių žaliavų (angl. *critical raw materials*) tiekimo grandinę. Šių pastangų pradžia galima laikyti 2008 m. Europos žaliavų iniciatyvą (angl. *Raw Materials Initiative*), siekiant sukurti integruotą strategiją spręsti problemas, susijusias su ES galimybėmis gauti svarbiausias, išskyrus energetines ir žemės ūkio žaliavas. Vienas iš trijų šios iniciatyvos ramsčių yra sąžiningas ir tvarus žaliavų tiekimas iš pasaulinių rinkų.⁵⁸

Naujausias bandymas teisiškai įtvirtinti žaliavų partnerystę yra 2023 m. Europos svarbiausiųjų žaliavų aktas (angl. *Critical Raw Materials Act*), kuriuo ES siekia užtikrinti saugų ir

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Europos vadovų taryba ir Europos Sąjungos taryba, „ES prekybos susitarimai“, Consilium, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/trade-agreements/>.

⁵⁸ Europos komisija, „Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui dėl uždavinių, susijusių su biržos prekių rinkomis ir žaliavomis, sprendimo“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., p. 15-17, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0025#document1>.

tvarų kritiškai svarbių žaliavų (ličio, kobalto, nikelio, galio, neapdoroto boro, titano, volframo ir kt.) tiekimą Europos pramonei ir kiek įmanoma labiau sumažinti ES priklausomybę nuo importo iš vienos šalies tiekėjų.⁵⁹ Šiam tikslui pasiekti numatoma, kad iki 2030 m. tų žaliavų, kurių ES negali išgauti Sąjungos viduje, gavyba priklausytų nuo kelių trečiųjų, užjūrio šalių arba teritorijų, bet kad nė viena iš jų nesudarytų daugiau kaip 65 proc. metinio žaliavos tiekimo.⁶⁰ Tai rodo ES siekį diversifikuoti būtinųjų žaliavų tiekimo grandines, siekiant užtikrinti jų atsparumą. Kalbant apie trečiąsias, užjūrio šalis arba teritorijas, ES pirmenybę teikia toms partnerėms, su kuriomis Sąjunga jau yra sudariusi kurios nors formos strateginę partnerystę, kadangi tai mažina žaliavų tiekimo sutrikimo riziką.⁶¹ Tai galima laikyti nuoroda į prekybos su sąjungininkais strategiją, nes ES partnerystės prioritetą teikia jau ankstesnio bendradarbiavimo patikrintoms šalims, su kuriomis ES sieja bendros vertybės ir pasitikėjimas. Nors ES palieka atvirą bendradarbiavimo galimybę ir kitoms trečiosioms šalims, be to, su kuriomis yra užmegztos strateginės partnerystės, šios šalys vis tiek turi atitikti socialinius ir aplinkosauginius ES reikalavimus. Vis dėlto pažymima, kad projektai tokiose šalyse gali būti rizikingesni investuotojams, nes dažnai priklauso nuo politinės paramos šalyje, su kuria Sąjunga neturi ilgalaikio strateginio bendradarbiavimo pagrindo.⁶² Tai taip pat patvirtina prekybos su sąjungininkais principus, kadangi siekiama išvengti bendradarbiavimo su tomis šalimis, kurių politinė valia gali nesutapti su ES.

Kaip dar vieną ES programų, skirtų stiprinti partnerystę su sąjungininkais, galima išskirti 2021 m. pradėtą įgyvendinti „Global Gateway“ strategiją. Ši programa laikoma ES atsaku į Kinijos „Juostos ir kelio“ iniciatyvą (angl. *Belt and Road Initiative*)⁶³. Atitinkamai, „Global Gateway“ strategijos tikslas – skatinti investicijas ir kurti tvarius ryšius su trečiosiomis šalimis, siekiant gerinti gyvenimo kokybę visame pasaulyje bei mažinti investicijų į pasaulinę infrastruktūrą trūkumą. Iniciatyva apima investicijas į pagrindinius globalius sektorius: skaitmenizaciją, klimatą ir energetiką, transportą, sveikatos apsaugą, švietimą ir mokslinius tyrimus. Norėdamos pritraukti investicijų pagal „Global Gateway“ strategiją, valstybės partnerės turi atitikti tam tikrus kriterijus – įsipareigoti demokratinėms vertybėms, žmogaus teisių apsaugai, gerojo valdymo ir skaidrumo principams, taip pat prisidėti prie žaliosios ir tvarios infrastruktūros kūrimo.⁶⁴ Tokiu būdu programa

⁵⁹ Europos komisija, „Europos svarbiausiųjų žaliavų aktas“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan/european-critical-raw-materials-act_lt.

⁶⁰ Europos Sąjungos oficialus leidinys, „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., p. 4, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEXproc.3A32024R1252&qid=1720020986785>.

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Alicia Garcia-Herrero, „David and Goliath: The EU’s Global Gateway versus China’s Belt and Road Initiative“, Bruegel, paskelbta 2024 m. gruodžio 16 d., <https://www.bruegel.org/newsletter/david-and-goliath-eus-global-gateway-versus-chinas-belt-and-road-initiative>.

⁶⁴ Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis užsienio reikalams ir saugumo politikai, „Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui: Strategija

siekia skatinti ne tik tarptautinį stabilumą ir ilgalaikę naudą visuomenėms, bet ir užtikrinti, kad bendradarbiavimas būtų grindžiamas bendrais principais ir vertybėmis. Svarbu pažymėti, kad „Global Gateway“ taip pat atliepia ES strateginius interesus – stiprinamas tiekimo grandinių atsparumas, plečiamos prekybos galimybės ir propaguojamos ES vertybės.⁶⁵ Tokiu būdu ši strategija atspindi prekybos su sąjungininkais logiką: ekonominiai ryšiai ir investicijos nukreipiamos į valstybes, su kuriomis dalijamasi panašiomis politinėmis ir vertybinėmis nuostatomis, siekiant sukurti patikimesnį, saugesnį ir vertybėmis grįstą tarptautinį ekonominį tinklą.

ES ir strateginės partnerės JAV bendradarbiavimas atsiskleidžia per 2021 m. įsteigtą Prekybos ir technologijų tarybą (angl. *EU-US Trade Technology Council*). Ši platforma veikia kaip mechanizmas, skirtas koordinuoti abiejų partnerių požiūrius į esminius tarptautinės prekybos, ekonominio saugumo ir technologijų politikos klausimus, tuo pačiu stiprinant transatlantinius ryšius, grindžiamus bendromis demokratinėmis vertybėmis. Tarybos struktūrą sudaro dešimt darbo grupių, kurios apima strategines temas, susijusias su technologijų reguliavimu ir standartizavimu, tiekimo grandinių saugumu, skaitmeninės ekonomikos valdymu, tvarumo inovacijomis bei prekybos ir investicijų sauga. Dalis darbo grupių taip pat nagrinėja rizikas, kylančias iš netinkamo technologijų naudojimo, ir siekia stiprinti mažųjų bei vidutinių įmonių skaitmeninę įtrauktį.⁶⁶ Vienas iš konkrečių pavyzdžių – darbo grupė, skirta informacinių ir ryšių technologijų infrastruktūrai. Jos veikla apima 5G tinklą, povandeninių kabelių ir debesijos sistemų saugumą bei abipusį jų atsparumo užtikrinimą.⁶⁷ Nors Kinija neminima tiesiogiai, Taryba išreiškia susirūpinimą dėl trečiųjų šalių vykdomos ekonominės prievartos, o tai atspindi nerimą dėl Kinijos taikomo ekonominio spaudimo.⁶⁸ Todėl Tarybos veikla taip pat orientuota į priklausomybių mažinimą nuo autoritarinių režimų bei kritinės infrastruktūros apsaugą per suderintų standartų kūrimą abiejose Atlanto pusėse. Po šeštojo ES ir JAV ministrų susitikimo 2024 m. buvo susitarta dar trejiems metams pratęsti administracinius susitarimus, leidžiančius kurti atsparias puslaidininkių tiekimo grandines, skatinti tvarią ir efektyvią prekybą bei kartu ginti žmogaus teises ir demokratines normas skaitmeninėje erdvėje.⁶⁹ Šie aspektai leidžia vertinti Prekybos ir technologijų tarybą kaip instrumentą, padedantį stiprinti tiekimo grandinių atsparumą bei strateginį bendradarbiavimą su sąjungininkais, šiuo atveju – JAV. Tarybos veikla

„Global Gateway“, Eur-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., p. 1-4, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021JC0030>.

⁶⁵ Ibid, p. 2.

⁶⁶ Europos komisija, „ES ir JAV steigia Prekybos ir technologijų tarybą siekdamas pirmą kartą vertybėmis grindžiamos pasaulinės skaitmeninės transformacijos srityje“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_21_2990.

⁶⁷ Emily Benson, Ethan B. Kapstein, „The Limits of „Friendshoring“, *Center for Strategic and International Studies*, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., p. 2-3, <https://www.jstor.org/stable/resrep47343>.

⁶⁸ Europos komisija, „ES ir JAV prekybos ir technologijų taryba“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_lt.

⁶⁹ Ibid.

orientuota ne tik į bendrų vertybių stiprinimą, bet ir į nuoseklų atsisiejimą nuo nedraugiškų šalių, siekiant užtikrinti saugesnę, atsparesnę ir vertybėmis grindžiamą transatlantinę ekonominę erdvę, kas atitinka prekybos su sąjungininkais principus.

Galiausiai, dar vienas svarbus ES strateginis atsakas į tiekimo grandinių pažeidžiamumą yra 2023 m. įsigaliojęs Europos lustų aktas, kuriuo siekiama padidinti Europos suverenumą, konkurencingumą ir atsparumą puslaidininkių technologijų srityje. Akte pabrėžiama būtinybė stiprinti ES gebėjimą savarankiškai projektuoti, gaminti, integruoti ir perdirbti pažangius puslaidininkius⁷⁰, kas aiškiai atspindi prekybos grąžinimo į kilmės šalį (angl. *reshoring*) strategiją. Vis dėlto, taip pat pripažįstama, kad puslaidininkių tiekimo grandinė yra globali, todėl būtinas tarptautinis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis siekiant technologinės lyderystės ir atsparumo krizinėms situacijoms. Bendradarbiavimas už ES ribų skatinamas vadovaujantis „Sąjungos interesais, abipuse nauda, tarptautiniais įsipareigojimais ir, kiek įmanoma, abipusiškumu.“⁷¹ Todėl, nors pagrindinis dėmesys skiriamas vidaus gamybos stiprinimui, lustų aktas taip pat atveria galimybes prekybos su sąjungininkais plėtrai – bendradarbiaujama su politiškai artimais partneriais, kad būtų išlaikytas tiekimo grandinių stabilumas ir išvengta pernelyg didelės priklausomybės nuo priešiškų šalių.

Apibendrinant, tiek Europos ekonominio saugumo strategijoje, tiek kitose ES politikos priemonėse nuosekliai reiškiamas siekis kurti atsparią ir saugią ekonominę architektūrą, paremtą selektyviu bendravimu su patikimais partneriais. Aptartos iniciatyvos apima kritinių žaliavų tiekimą, puslaidininkių gamybą, skaitmeninę infrastruktūrą, tvarias investicijas ir prekybos reguliavimą – tai sritys, kuriose ES siekia sumažinti priklausomybę nuo nepatikimų šaltinių ir užtikrinti tiekimo saugumą. Šiame kontekste prekybos su sąjungininkais principai įgyja platesnę reikšmę – jie tampa ne tiek savarankiška politika, kiek svarbia rizikų valdymo strategijos dalimi. Ši logika grįsta tiek vertybinėmis sąsajomis, tiek pragmatiniu interesu užtikrinti tiekimo patikimumą, technologinį suverenumą bei sumažinti priklausomybę nuo autoritarinių ar politiškai nestabilių režimų. Visa tai leidžia ne tik apsaugoti savo interesus, bet ir aktyviai prisidėti prie naujų, pasitikėjimu ir aiškiais taisyklėmis paremtų bendradarbiavimo modelių kūrimo. Šie aspektai leidžia atskleisti, kaip prekybos su sąjungininkais logika formuojasi ES. Greta to, būtina atkreipti dėmesį į JAV strateginį diskursą, kuriame ši sąvoka atsirado.

2.3. JAV politikų kalbos

⁷⁰ Europos Sąjungos oficialus leidinys, „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., p. 2, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:proc.3AOJ.L..2023.229.01.0001.01.ENG>.

⁷¹ Ibid p. 3.

Kaip jau buvo minėta, prekybos su sąjungininkais terminas JAV diskurse išpopuliarėjo po 2022 m. JAV išdo sekretorės Janet Yellen kalbos. Vėliau ji dar ne kartą vartojo šį terminą, pabrėždama jo strateginę svarbą. Todėl verta pažvelgti į kelias vėlesnes J. Yellen kalbas, siekiant geriau suprasti, kaip šis principas buvo toliau formuojamas ir perimtas kitų aukšto lygio JAV politikų.

2022 m. liepos 19 d. kalboje, pasakytoje Pietų Korėjoje, J. Yellen teigė, kad pastarųjų metų krizės – COVID-19 pandemija ir Rusijos invazija į Ukrainą – išryškino ekonominio atsparumo reikšmę ir būtinybę stiprinti pažeidžiamas tiekimo grandines. Pasak sekretorės, norint įveikti šiuos iššūkius, būtina modernizuoti pasaulinę prekybos praktiką. JAV, veikdama savarankiškai, to pasiekti negali, todėl transformacija įmanoma tik bendradarbiaujant su patikimais partneriais, tokiais kaip Pietų Korėja. Tokia partnerystė leistų išlaikyti atvirą tarptautinę ekonomikos sistemą, kartu mažinant priklausomybę nuo priešiška nusiteikusių šalių, pirmiausia – Kinijos ir Rusijos.⁷² Prekyba su sąjungininkais, anot J. Yellen, palengvintų tiek JAV, tiek šalių partnerių prieigą prie gyvybiškai svarbių išteklių, tokių kaip vaistai, puslaidininkiai ar elektromobilių baterijos, tiekimą, kartu laikantis aukštų darbo ir aplinkosaugos standartų.⁷³

2022 m. lapkričio 11 d. Indijoje pasakytoje kalboje J. Yellen dar labiau išplėtojo prekybos su sąjungininkais koncepciją. Pasak jos, globali ekonominė integracija tebėra vertinga, tačiau ji turi būti grindžiama pasitikėjimu ir bendromis vertybėmis, pavyzdžiui, žmogaus teisių principais. Pasitelkdamą J. Bideno ir buvusio Indijos ministro pirmininko Manmohan Singho žodžius, sekretorė Indiją pristato kaip natūralią ir nepakeičiamą Amerikos partnerę.⁷⁴ Priešingai, Kinija minima kaip šalis, kurios prekybos praktika, įskaitant priverstinį darbą, kelia rimtų etinių ir ekonominių klausimų.⁷⁵ Taigi partnerystė su bendramintėmis šalimis leidžia tikėtis mažiau konfliktų, o tai turėtų padėti sumažinti tiekimo grandinių sutrikimų riziką. Vis dėlto verta atkreipti dėmesį, kad nepaisant JAV-Indijos partnerystės, žmogaus teisių padėtis Indijoje kelia pagrįstų abejonių.⁷⁶ Remiantis prekybos su sąjungininkais logika, tai turėtų skatinti JAV dėti pastangas, siekiant paskatinti Indiją laikytis demokratinių standartų.

Prekybos su sąjungininkais principas neapsiriboja tik bendradarbiavimu su išsivysčiusiomis šalimis. Tai pabrėžiama ir J. Yellen 2023 m. liepos 21 d. kalboje Vietname. Pirmiausia kalboje JAV sekretorė išskiria nuosekliai augančią JAV ir Vietnamo ekonominę partnerystę, kuri apima plataus spektro sektorius – nuo tekstilės iki elektronikos. Greta to, pagrindinės JAV technologijų įmonės,

⁷² JAV išdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen at LG Sciencepark“, U.S. Department of Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0880>.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ JAV išdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen at Microsoft in New Delhi, India“, U.S. Department of the Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1096>.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Amnesty International, „India 2023“, Amnesty International, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-asia/india/report-india/>.

tokios kaip „Apple“ ir „Google“ atidaro vis daugiau padalinių Vietname, o bendra prekyba tarp šalių sparčiai plečiasi. Pasak J. Yellen, tai rodo potencialą kurti saugias tiekimo grandines pagal prekybos su sąjungininkais principus. Siekiant ilgalaikio ekonominio atsparumo ir tiekimo grandinių diversifikavimo, ypač puslaidininkių srityje, prekybos ryšiai su Vietnamu matomi kaip patikimas pamatas tolimesnei ekonominei partnerystei.⁷⁷ Kalboje atsiskleidžia tai, kad partnerystė su patikimomis išsivysčiusiomis ar besivystančiomis ekonomikomis padeda išvengti priklausomybės nuo vienos šalies. Vis dėlto, kaip ir Indijos atveju, Vietname žmogaus teisių būklė kelia klausimų⁷⁸, kurie meta šešėlį vertybinėms šio bendradarbiavimo prielaidoms.

2023 m. balandžio 5 d. tuometinė JAV prekybos atstovė Katherine Tai kalboje, pasakytoje Amerikos universiteto Vašingtono teisės koledže pristatė prezidento J. Bideno administracijos požiūrį į prekybos politiką ir jos strategines kryptis. Pradėjusi nuo klasikinio liberalaus požiūrio, kuris leido skatinti ekonominį augimą ir mažinti skurdą globaliu mastu, prekybos atstovė pripažino, kad šis modelis turėjo ir reikšmingų šalutinių pasekmių. Tarp jų ji išskyrė išliekančią socialinę nelygybę, turto koncentraciją, darbo vietų perkėlimą į užsienį, taip pat didėjančias rizikas dėl išskaidytų ir pažeidžiamų tiekimo grandinių. Ypatingas dėmesys skirtas Kinijos įtakai, augančiai per nesąžiningą, konkurenciją iškreipiančią prekybos praktiką, ypač strateginiuose sektoriuose. Reaguojant į šiuos iššūkius, JAV administracija siekia ne tik investuoti į inovacijas ir stiprinti vidaus ekonomiką, bet ir plėtoti prekybinius santykius „su panašiai mažinančiomis ekonomikomis, siekiant sukurti teisingesnę ir tvaresnę ateitį mūsų žmonėms.“⁷⁹ Kalboje minėdama pagrindines partneres, prekybos atstovė įvardino ES, Kanadą, Indiją, Meksiką, Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalis, tokias kaip Indonezija, Singapūrą, Japoniją, Taivaną, taip pat Keniją ir visą Afrikos žemyną apskritai.⁸⁰ Dalis šių šalių buvo minimos kaip pavyzdžiai sėkmingo reguliacinių barjerų mažinimo, kas, anot prekybos atstovės, tiesiogiai prisidėjo prie JAV darbuotojų, bendruomenių ir smulkiojo verslo gerovės. Kalboje taip pat akcentuojama, kad prekybos susitarimai su patikimais partneriais neapsiriboja vien ekonominiais aspektais – jie tampa priemone diegti JAV vertybes, tokias kaip atsakingas darbo santykių reglamentavimas ir aplinkosaugos standartai.⁸¹ Kalboje ne kartą pabrėžta, kad bendradarbiavimas su sąjungininkais gali padėti išlaikyti pramonę ir darbo vietas pačioje JAV⁸², kas

⁷⁷ JAV izdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen on Economic Resilience in Hanoi, Vietnam“, U.S. Department of the Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1639>.

⁷⁸ Amnesty International, Viet Nam 2023“, Amnesty International, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-east-asia-and-the-pacific/viet-nam/report-viet-nam>.

⁷⁹ JAV prekybos atstovo biuras, „Remark by Ambassador Katherine Tai at American University Washington College of Law“, Office of the United States Trade Representative, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/speeches-and-remarks/2023/april/remarks-ambassador-katherine-tai-american-university-washington-college-law>.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

⁸² Ibid.

liudija pastangas suderinti prekybos grąžinimą į kilmės šalį (angl. *reshoring*) ir prekybą su sąjungininkais.

Šias pastangas suderinti dvi prekybos strategijas atskleidžia dar viena K. Tai kalba, pasakyta 2023 m. birželio 15 d. renginyje, skirtame JAV prekybos politikos ateičiai, – „Kita pasaulio sistema: ar gali JAV prekybos politika mus saugesniais, demokratiškesniais ir labiau klestinčiais?“ Joje politikė vėl remiasi dabartiniais geopolitiniais iššūkiais ir jų poveikiu JAV darbuotojams bei tiekimo grandinių stabilumui. Reaguojant į šiuos pokyčius J. Bideno administracija grindžia prekybos politikos krypties pokytį – nuo ilgą laiką dominavusio liberalizmo, efektyvumo ir mažų sąnaudų siekio – prie modelio, orientuoto į standartų stiprinimą, ekonominį atsparumą ir vidaus gerovę. Šis posūkis reiškia pastangas kurti kokybiškas darbo vietas ir skatinti gamybą šalies viduje, kitaip tariant – prekybos grąžinimą į kilmės šalį. Vis dėlto, K. Tai pabrėžia, kad pasaulis išlieka tarpusavyje susietas, o tam tikrų sektorių – ypač kritinių mineralų, žemės ūkio produktų ir trąšų – tiekimo grandinės neišvengiamai apima kelias valstybes. Siekiant užtikrinti šių grandinių saugumą, akcentuojamas atsiribojimas nuo priešiškų režimų, kartu stiprinant ryšius su „sąjungininkais ir partneriais, kurie pritaria mūsų vertybėms.“⁸³ Kaip ir ankstesnėje kalboje, vertybėmis įvardinami darbo ir aplinkosaugos standartai.⁸⁴ Taigi, K. Tai kalboje aiškiai matomas kelių strategijų derinimas – gamybos sugrąžinimas į šalies vidų ir bendradarbiavimas su patikimais užsienio partneriais, siekiant sumažinti tam tikrų sektorių tiekimo grandinių riziką. Tokia kombinacija laikoma priemone stiprinti tiek JAV vidaus darbo rinką, tiek tiekimo grandinių atsparumą.

K. Tai išsakyta idėja pratęsia ir JAV nacionalinio saugumo patarėjas Jake'as Sullivanas 2023 m. balandžio 23 d. kalboje apie Amerikos ekonominės lyderystės atnaujinimą. Jo teigimu, globalizacija ne tik neištesėjo pažadų vidurinėsios klasės darbuotojams JAV, bet ir neprivertė autoritarinių valstybių, tokių kaip Kinija ar Rusija, priimti taisyklėmis grįstos tarptautinės tvarkos. Priešingai – šios šalys sustiprino savo karinius pajėgumus, naudodamosi kitų priklausomybe nuo energijos šaltinių ar kritinių žaliavų. Atsakydama į šiuos iššūkius, J. Bideno administracija siekia atkurti pramoninį pagrindą šalies viduje, kartu stiprindama partnerystę su panašiai mąstančiomis šalimis.⁸⁵ Tokiu būdu aiškiai parodoma, kad naujoji JAV prekybos politika nepalieka sąjungininkų nuošalyje. Pabrėžiama, kad tiekimo grandinės, ypač strateginiuose sektoriuose – puslaidininkių, kritinių mineralų ir švarios energijos srityse – turi būti stiprinamos tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu

⁸³ JAV prekybos atstovo biuras, „Ambassador Katherine Tai's Remarks at the National Press Club on Supply Chain Resilience“, Office of the United States Trade Representative, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/speeches-and-remarks/2023/june/ambassador-katherine-tai-remarks-national-press-club-supply-chain-resilience>.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Baltieji rūmai, „Remarks by National Security Advisor Jake Sullivan on Renewing American Economic Leadership at the Brookings Institution“, The White House, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/27/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-renewing-american-economic-leadership-at-the-brookings-institution/>.

lygmeniu. Kaip ir ankstesnėse JAV politikų kalbose, išskiriamos vertybės, jungiančios JAV ir partnerius – darbuotojų teisės, socialinis atsakingumas ir aplinkosaugos reikalavimai. Tarp konkrečiai įvardytų bendraminčių – ES, Kanada, Pietų Korėja, Taivanas, Indija, Angola, Indonezija, Brazilija, Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalys.⁸⁶ Šis ekonominės politikos posūkis gali būti suprantamas kaip bandymas reaguoti į globalizacijos iššūkius, kartu išlaikant atvirumą prekybai ir inovacijoms.

Apibendrinant šias kalbas matoma, kad J. Bideno prezidentavimo laikotarpiu prekybos su sąjungininkais sąvoka buvo tapusi reikšmingu motyvu JAV politikų retorikoje. Ši strategija derinama su pastangomis perkelti dalį gamybos atgal į JAV, siekiant atliepti vidaus rinkos interesus ir reaguoti į neigiamus globalizacijos padarinius. Vis dėlto prekyba su sąjungininkais JAV diskurse nėra suprantama kaip alternatyva globalizacijai, bet veikiau kaip jos perorientavimas. Tiek JAV, tiek ES diskursuose prekyba su sąjungininkais veikia kaip vienas iš priemonių rinkinio, skirto ekonominiam atsparumui stiprinti, ypač tokiose strateginėse srityse kaip puslaidininkiai, kritiniai mineralai ir švariosios technologijos. Tačiau skirtingai nei ES, JAV aiškiai identifikuoja Kiniją kaip strateginę grėsmę, akcentuojant prekybos disbalansą ir nesąžiningas praktikas, tokias kaip priverstinis darbas ar rinkos iškraipymai. Tuo tarpu bendradarbiavimas su tokiais partneriais kaip Indija ar Vietnamas vertinamas pragmatiškai – nepaisant žmogaus teisių iššūkių šiose šalyse, jos nelaikomos grėsme pasaulio tvarkai ar tiekimo saugumui. Toks požiūris rodo, kad vertybinė dimensija svarbi, tačiau nėra absoliuti – prekyba su sąjungininkais grindžiama ne tik ideologiniais, bet ir strateginiais skaičiavimais. Siekiant įvertinti, kiek šie principai yra įtvirtinti ne tik retorikoje, bet ir konkrečiose strategijose bei teisiniuose dokumentuose, būtina atidžiau pažvelgti į JAV prekybos politikos kryptis formuojančius strateginius dokumentus ir iniciatyvas.

2.4. JAV strateginiai dokumentai

Kaip pagrindą kitoms iniciatyvoms ir politikos priemonėms galima aptarti 2022 m. Joe Bideno ir Kamalos Harris administracijos Nacionalinę saugumo strategiją. Šis dokumentas plačiai apžvelgia JAV interesus vidaus ir užsienio politikoje, išryškindamas jų tarpusavio priklausomybę: JAV klestėjimas priklauso nuo sėkmingos politikos formavimo šalies viduje ir strateginio įsitraukimo į globalius procesus, kurie atitinka amerikiečių interesus bei vertybes.⁸⁷ Strategijoje išplečiama bendradarbiavimo samprata, kuri apima ne tik tradicines, artimas sąjungininkes, bet ir partnerius, su kuriais nuomonės tam tikrais klausimais išsiskiria. Į šį spektrą patenka ir šalys, kurios nepripažįsta demokratinių institucijų, tačiau dėl savo priklausomybės nuo taisyklėmis grindžiamos tvarkos jas

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Baltieji rūmai, „National Security Strategy“, The White House, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., p. 14, <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>.

remia.⁸⁸ Be to, strategija atskleidžia dvejopą JAV požiūrį: viena vertus, pabrėžiamas pasirengimas konstruktyviai dirbti net su geopolitinėmis varžovėmis, kai kalbama apie bendrus iššūkius. Greta to, akcentuojama būtinybė gilinti ryšius su demokratinėmis ir panašiai mąstančiomis valstybėmis.⁸⁹ Tai padeda suprasti prieš tai aptartą bendradarbiavimą su tokiais partneriais kaip Indija ar Vietnamas tol, kol jos nėra atvirai priešiškos JAV ir išreiškia norą sąžiningai partnerystei. Kartu įsivaizduojamas ir bendradarbiavimas su Kinija ir Rusija sprendžiant tarpvalstybinius iššūkius kaip klimato kaita ar pandemija. Vis dėlto, kalbant apie prekybos ir tiekimo grandinių saugumo stiprinimą, JAV prioritetai labiau susikoncentruoja į partnerystę su patikimomis, ekonomiškai suderinamomis šalimis. Strategijoje išskiriamos ES, Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas, Vakarų pusrutulio valstybės – ypač Kanada ir Meksika – Afrika bei Artimųjų Rytų šalys.⁹⁰ Šios partnerystės laikomos esminėmis, siekiant sukurti atsparias, įvairialypes tiekimo grandines, kurios sumažintų priklausomybę nuo nepatikimų režimų.

Viena iš iniciatyvų, minimų aptartoje JAV Nacionalinio saugumo strategijoje, yra Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono ekonominio klestėjimo partnerystė (angl. *Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity*). Ši daugiašalė platforma, apimanti keturiolikos valstybių – JAV, Australijos, Brunėjaus, Fidžio, Indijos, Indonezijos, Japonijos, Pietų Korėjos, Malaizijos, Naujosios Zelandijos, Filipinų, Singapūro, Tailando ir Vietnamo – bendradarbiavimą, siekia susitarimų keturiose pagrindinėse srityse: prekybos, tiekimo grandinių atsparumo, švarios ir sąžiningos ekonomikos praktikose.⁹¹ Atsižvelgiant į šio regiono augantį ekonominį svorį JAV prekyboje, ši sistema tampa priemone formuoti bendrus standartus, kurie suvienodina verslo sąlygas bei sukuria palankesnę aplinką privataus sektoriaus investicijoms.⁹² Ši partnerystė taip pat suteikia galimybę koordinuotai stiprinti bei diversifikuoti strateginių sektorių, kaip puslaidininkių, kritinių mineralų ir sveikatos apsaugos produktų tiekimo grandines.⁹³ Svarbu ir tai, kad per bendrus susitarimus skatinamos JAV propaguojamos vertybės, tokios kaip darbuotojų teisių apsauga⁹⁴ bei aplinkosaugos

⁸⁸ Ibid, p. 8.

⁸⁹ Ibid, p. 12.

⁹⁰ Ibid, p. 37-44.

⁹¹ JAV prekybos departamentas, „Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipef#:~:text=Inproc.20Mayproc.202022proc.2Cproc.20theproc.20United,forproc.20theproc.2014proc.20IPEFproc.20economies>.

⁹² JAV prekybos departamentas, „Secretary Raimondo, IPEF Ministers Welcome Upcoming Entry into Force of the Clean Economy Agreement, Fair Economy Agreement, and Agreement on the Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity (IPEF) and Commit to Continued Progress at Virtual Ministerial“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2024/09/secretary-raimondo-ipef-ministers-welcome-upcoming-entry-force-clean>.

⁹³ Ibid..

⁹⁴ JAV prekybos departamentas, „Pillar II – Supply Chains“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipef/pillar-ii>.

standartai.⁹⁵ Nors prekybos su sąjungininkais sąvoka šiame kontekste nėra įvardijama tiesiogiai, programa atskleidžia, kaip valstybė, bendradarbiaudama su patikimomis partnerėmis, įgalina privatų sektorių veikti strategiškai svarbiose srityse, tuo pačiu skatinant bendrų vertybių sklaidą – tai atitinka prekybos su sąjungininkais logiką.

Dar viena svarbi JAV strateginė iniciatyva yra 2022 m. priimtas Infliacijos mažinimo aktas (angl. *The Inflation Reduction Act*), kuris apima plataus masto investicijas į klimato kaitos mažinimą, sveikatos apsaugą ir mokesčių politiką. Šio darbo kontekste reikšmingiausios yra klimato kaitos priemonės, orientuotos į atsinaujinančių energijos išteklių ir švariųjų technologijų plėtrą. Vienas svarbiausių šio teisės akto bruožų – akcentuojamas gamybos ir vartojimo skatinimas šalies viduje. Tam pasitelkiamos mokesčių lengvatos, pavyzdžiui, jei tam tikra dalis elektromobilių akumuliatoriuje naudojamų mineralų yra išgauta arba apdorota JAV. Vis dėlto, įstatyme numatyta ribota erdvė ir prekybai su sąjungininkais – lengvatos taip pat taikomos komponentams, jei jie yra perdirbti Šiaurės Amerikoje ar importuojami iš šalių, su kuriomis JAV yra sudariusi laisvosios prekybos susitarimus.⁹⁶ Tuo pačiu šis kriterijus riboja bendradarbiavimą su svarbiomis ekonomikos kaip ES arba Japonija, su kuriomis formalūs prekybiniai susitarimai dar nėra pasirašyti.⁹⁷

Prekybos su sąjungininkais dimensija šiame teisės dokumente išryškėja ir per ribojimus, susijusius su „užsienio subjektais, keliančiais susirūpinimą“ (angl. *foreign entities of concern*).⁹⁸ Nors šios kategorijos turinys akte tiksliai neapibrėžiamas, galima daryti prielaidą, kad ši sąvoka pirmiausia taikoma Kinijai ir Rusijai, kurios laikomos priešiškomis valstybėmis JAV interesų atžvilgiu. Taip siekiama apsaugoti strategines tiekimo grandines, ypač susijusias su kritinių žaliavų gavyba ir perdirbimu. Taigi galima teigti, kad šis teisės aktas pasižymi protekcionistiniu pobūdžiu – pagrindinis dėmesys skiriamas vidaus rinkos stiprinimui, tačiau paliekama nors ir nedidelė, bet strategiškai svarbi erdvė bendradarbiavimui su regioninėmis ir jau patikrintoms partnerėms.

Apibendrinant, matoma, kad prekybos su sąjungininkais terminui JAV politiniame diskurse įsitvirtinus nuo 2022 m. ilgainiui tai persikėlė ir į tuometinio JAV prezidento J. Bideno ekonominės politikos programas ir iniciatyvas. Kiekvienoje iš aptartų programų ar iniciatyvų derinama investavimas į vidaus prekybą ir darbuotojus kartu su prekybos ir tiekimo grandinių stiprinimu su užsienio šalimis.

⁹⁵ JAV prekybos departamentas, „Pillar III – Clean Economy“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipref/pillar-iii>.

⁹⁶ JAV kongresas, „Public Law 117-169 (08/16/2022)“, United States Congress, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/5376/text>.

⁹⁷ Joseph Majkut, Ilaria Mazzocco, Jane Nakano, „Onshoring and Friend-Shoring in U.S. EV Supply Chains: What Are the Boundaries?“, Center for Strategic and International Studies, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.csis.org/analysis/onshoring-and-friend-shoring-us-ev-supply-chains-what-are-boundaries>.

⁹⁸ JAV kongresas, „Public Law 117-169 (08/16/2022)“.

3. EMPIRINIO TYRIMO METODOLOGIJA

Siekiant įgyvendinti darbo tikslus ir atsakyti į keliamą tyrimo klausimą, atliekama ES ir JAV prekybos srautų su trečiosiomis šalimis analizė. Empirinė analizė grindžiama oficialia Jungtinių Tautų prekių prekybos (angl. *UN Comtrade*) duomenų bazės statistika.⁹⁹ Tyrimui atrinkti pasaulio šalių deklaruoti metiniai prekių eksporto ir importo duomenys nuo 2014 m. iki 2024 m., naudojant naujausius prieinamus duomenis. Ilgesnis laikotarpis pasirinktas siekiant ne tik įvertinti kaip keitėsi pasaulio prekyba išpopuliarėjus prekybos su sąjungininkais strategijai, bet ir nustatyti bendrą pasaulinės prekybos dinamiką iki to.

Atsakant į klausimą, ar prekybos su sąjungininkais strategija buvo realiai įgyvendinama, pirmiausia būtina suskirstyti šalis į atitinkamus partnerių ir nepartnerių blokus. Valstybių grupavimas remiasi literatūros apžvalgos aptartu Beatos Javorcik ir kolegų taikytu metodu – šalių klasifikavimu pagal jų balsavimą JT GA 2022 m. kovo 2 d. dėl ES-11/1 rezoliucijos „Dėl agresijos prieš Ukrainą“.¹⁰⁰ Balsavusios „už“ valstybės priskiriamos prie draugiškų šalių bloko, o balsavusios „prieš“, susilaikiusios arba nedalyvavusios – prie nedraugiškų. Šis balsavimas pasirinktas kaip atskaitos taškas todėl, nes tai buvo pirmas atvejis po ilgo laikotarpio, kai tarptautinė bendruomenė turėjo apsispręsti dėl pozicijos karo Europoje kontekste – ar palaikyti Rusiją, šalį agresorę, ar paremti Ukrainos suverenumą. Dėl savo aiškios geopolitinės reikšmės šis balsavimas sudaro pagrindą nuosekliam valstybių skirstymui į draugiškas ir nedraugiškas, būtinam prekybos srautų pokyčių analizei.

Prekybos srautai šiame darbe vertinami iš JAV ir ES pozicijų. ES analizuojama kaip vienas ekonominis blokas, todėl atskirai nėra skaičiuojama JAV prekyba su pavienėmis ES valstybėmis narėmis, taip pat neįtraukiama vidinė ES prekyba. Draugų bloką sudaro 111 šalių, nedraugų – 52. Pažymėtina, kad Lichtenšteino prekybos duomenys yra įtraukti prie Šveicarijos, o Monako prie Prancūzijos. Kadangi visos šios šalys priskiriamos draugų blokui, šis sujungimas duomenų neiškreipia. Vieninteliai trūkstami duomenys naudojamoje bazėje buvo JAV importo duomenys iš Šiaurės Korėjos 2014-2021 m. ir 2023 m. bei JAV eksporto į Šiaurės Korėją duomenys 2019-2022 m. Atsižvelgiant į tai, kad šie duomenys sudaro itin mažą bendros prekybos apimties dalį, jų nebuvimas neturi reikšmingos įtakos tyrimo rezultatų patikimumui. Su išsamiu valstybių sąrašu, jų paskirstymu ir prekybos srautų duomenimis galima susipažinti Prieduose Nr. 1, 2, 3 ir 4.

Po bendrų ES ir JAV importo ir eksporto tendencijų analizės, bus papildomai pažvelgiama į dvišalius prekybos santykius. Nors bendros ES ir JAV prekybos su draugiškų ir nedraugiškų valstybių blokais tendencijos leidžia identifikuoti pagrindines prekybos kryptis ir jų pokyčius, siekiant detaliau

⁹⁹ Statistinių tarptautinės prekybos duomenų šaltinis <https://comtradeplus.un.org/>.

¹⁰⁰ Jungtinių Tautų skaitmeninė biblioteka, „Aggression against Ukraine : resolution / adopted by the General Assembly“, United Nations Digital Library, žiūrėta 2025 m. balandžio 27 d., <https://digitallibrary.un.org/record/3959039?ln=en>.

suprasti ES ir JAV prekybos dinamiką, būtina papildomai analizuoti dvišalius prekybos pokyčius. Vien tik agreguoti blokų duomenys neatskleidžia, kaip keitėsi prekyba su konkrečiomis valstybėmis, kurios ir paskatino tiekimo grandinių perorientavimo diskusijas – visų pirma, su Rusija, Baltarusija ir Kinija. Analizuojant atskiras šalis galima aiškiau pamatyti, ar ES ir JAV prekyba su šiomis šalimis iš tiesų mažėja, o kartu – ar didėja ekonominiai ryšiai su strategiškai svarbiomis partnerėmis.

Be to, blokų klasifikacija pagal balsavimą JT GA dėl agresijos prieš Ukrainą, nors ir leidžia suskirstyti valstybes pagal vertybinius kriterijus, vis dėlto ne visiškai tiksliai atspindi realias šalių prekybos strategijas. Pavyzdžiui, nors kai kurios valstybės, tokios kaip Indija ar Vietnamas, formaliai gali būti priskirtos prie nedraugų bloko, ankstesnėje ES ir JAV politinių kalbų ir dokumentų analizėje jos įvardijamos kaip prioritetinės tiekimo grandinių diversifikavimo kryptys. Todėl dvišalių prekybos srautų analizė gali papildyti bendrą prekybos srautų tendencijos apžvalgą ir padėti tiksliau įvertinti prekybos su sąjungininkais procesų eigą.

4. EMPIRINIŲ PREKYBOS SRAUTŲ ANALIZĖ

Šioje darbo dalyje bus analizuojami ES ir JAV prekių eksporto ir importo srautai su draugų ir nedraugų šalių blokais. Apibendrinant duomenis bus siekiama įvertinti, ar po prekybos su sąjungininkais strategijos išpopuliarėjimo ėmė ryškėti struktūriniai pokyčiai, atitinkantys prekybos sąjungininkais logiką – prekybos prioritetų nukreipimą nuo nepatikimų valstybių į politiškai artimas.

4.1. ES prekybos srautų pokyčiai

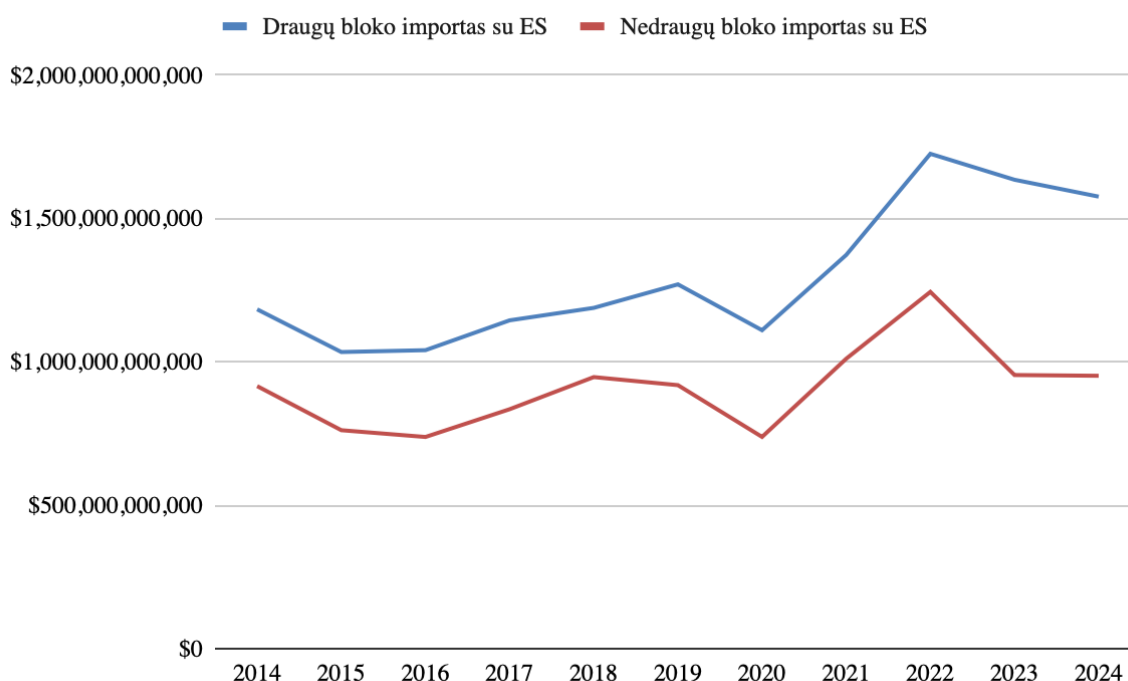
Analizuojant ES importo duomenis, matyti, kad importas iš draugiškomis laikomų valstybių 2014-2024 m. buvo didesnis nei iš nedraugiškų šalių (žr. 1 Diagramą). Vis dėlto svarbu pažymėti, kad nors absoliuti importo vertė iš nedraugų bloko buvo mažesnė, pati pokyčių dinamika daugeliu atveju sekė panašią tendenciją kaip ir importas iš draugų bloko. Tai leidžia daryti prielaidą, kad tiek augimo, tiek mažėjimo laikotarpiais importo srautai iš abiejų blokų reagavo į bendras pasaulinės ekonomikos tendencijas.

Tiek draugiškų, tiek nedraugiškų šalių importas į ES pradėjo reikšmingai augti nuo 2020 m. ir aukščiausius taškus pasiekė 2022 m. Tačiau nuo 2022 m. abiejų grupių importo apimtys pradėjo mažėti, skyrėsi tik šio smukimo mastas. Importas iš draugiškų valstybių 2022-2023 metais sumažėjo 5,25 proc., o 2023-2024 m. sumažėjo dar papildomai 3,60 proc. Tuo tarpu importas iš nedraugiškų šalių per 2022-2023 m. sumažėjo net 23,30 proc., tačiau 2023-2024 m. išliko beveik stabilus, sumažėjęs vos 0,27 proc. Šie duomenys rodo, kad nors prekyba su nedraugiškomis valstybėmis patyrė ženklesnį nuosmukį, vėliau stabilizavosi, tuo tarpu importas iš draugiškų šalių mažėjo nuosaikiau, bet nuosekliai dvejus metus iš eilės. Pažymėtina, kad po ryškaus šuolio 2022 m., importas iš draugiškų valstybių, nepaisant fiksuoti mažėjimo, išliko aukštesniame lygyje nei 2021 m. Tuo tarpu importas iš nedraugiškų šalių nukrito žemiau 2021 m. lygio.

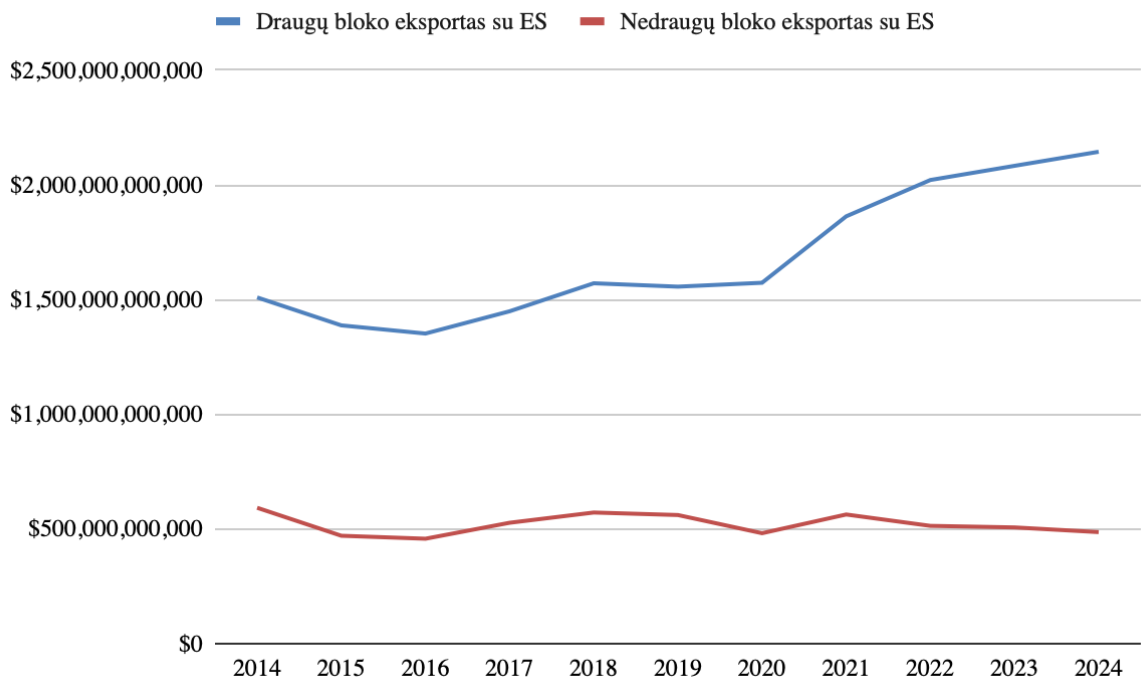
Analizuojant ES eksporto tendencijas, atsiskleidžia panašus modelis (žr. 2 Diagramą). Visą analizuojamą 2014-2024 m. laikotarpį ES eksportavo daugiau prekių į draugiškas nei nedraugiškas valstybes. Nuo 2014 iki 2020 m. eksportas į draugiškas šalis buvo beveik tris kartus didesnis nei eksportas į nedraugiškas šalis, o nuo 2020 m. šis santykis išaugo iki beveik keturių kartų. Kaip ir importo atveju, 2014-2020 m. eksportas į abiejų blokų šalis sekė panašias tendencijas, reaguodamas į bendras pasaulines ekonomines aplinkybes. Vis dėlto nuo 2020 m. išryškėjo pokyčiai – eksportas į draugiškas valstybes ėmė augti spartesniu tempu nei prieš tai, galimai reaguojant į tiekimo grandinių perorientavimo strategijas ir didėjančią geopolitinę įtampą. Tuo tarpu eksportas į nedraugiškas valstybes nuo 2020 m. išliko stabilus, su nežymiais svyravimais. Šie duomenys rodo, kad dar iki 2022 m. ES pradėjo stiprinti ekonominius ryšius su vertybiškai artimomis valstybėmis. Vis tik, šis augimas

nebūtinai yra tiesiogiai susijęs su eksporto mažėjimu nedraugiškų šalių sąskaita, kadangi eksportas į draugiškas šalis galėjo augti dėl bendrai padidėjusios paklausos ar kitų veiksnių.

Apibendrinant ES importo ir eksporto duomenis 2014-2024 m. laikotarpiu, akivaizdu, kad prekybos apimtys su draugiškomis valstybėmis jau iki 2022 m. buvo gerokai didesnės nei su nedraugiškomis šalimis. Ši tendencija atskleidžia, kad ekonominiai ryšiai su vertybiškai artimomis partnerėmis istoriškai buvo stipresni ir jau anksčiau sudarė didesnę bendros prekybos dalį. Greta, pastebimas skirtumas tarp importo ir eksporto dinamikos: nors prekyba su draugiškomis šalimis augo, bet daugiau eksporto nei importo pusėje. Visa tai leidžia teigti, kad ES dar iki 2022 m. ėmė daugiau ekonomiškai bendradarbiauti su sąjungininkais, tačiau radikalių pokyčių prekybos struktūroje po 2022 m. neįvyko – stebima daugiau laipsniška, jau anksčiau prasidėjusi tendencija.

1 Diagrama. ES importas su draugų ir nedraugų šalių blokais, 2014-2024 m. *UN Comtrade duomenų bazė.*

2 Diagrama. ES eksportas su draugų ir nedraugų šalių blokais, 2014-2024 m. *UN Comtrade duomenų bazė*.

4.2. JAV prekybos srautų pokyčiai

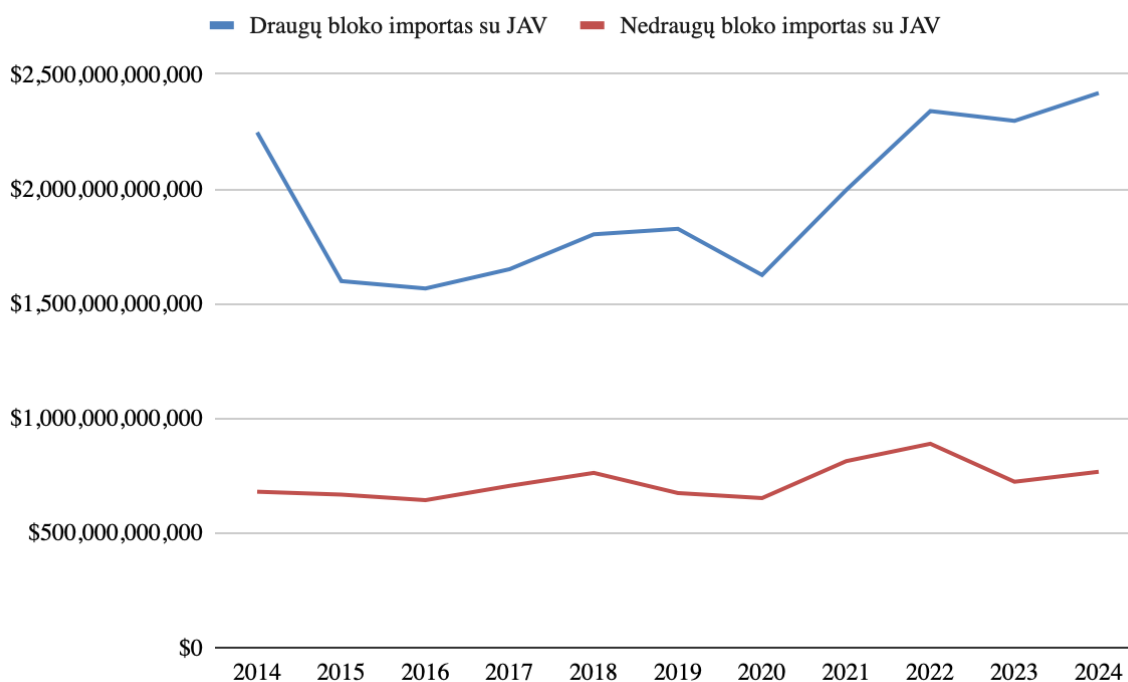
Pereinant prie JAV importo duomenų 2014-2024 m. laikotarpiu, pirmiausia pastebimas nuosekliai aukštesnis importas iš draugiškų valstybių bloko (žr. 3 Diagramą). Per visą analizuojamą laikotarpį importas iš šio bloko išliko reikšmingai didesnis nei iš nedraugiškų valstybių, nors draugiškų valstybių išliko ganėtinai aukštame lygyje, bet pasižymėjo pora svyravimų. Tarp 2014 ir 2015 m. importas iš draugų bloko sumažėjo 1,4 karto (nuo 2,25 iki 1,60 trln. JAV dolerių), tačiau vėlesniais metais palaipsniui augo ir 2024 m. JAV importas iš draugiškų valstybių pasiekė aukščiausią analizuojamo laikotarpio tašką – 2,42 trln. JAV dolerių.

Tuo tarpu importas iš nedraugiškų šalių per visą laikotarpį išliko žymiai mažesnis ir pasižymėjo mažesne dinamika. Tarp 2020 ir 2022 m. fiksuotas tam tikras augimas – importo vertė iš nedraugiškų valstybių padidėjo 36 proc. (nuo 651,9 mlrd. iki 888,8 mlrd. JAV dolerių). 2023 m. importas iš nedraugiškų šalių bloko vėl sumažėjo, šiek tiek atsigaudamas 2024 m. Importo iš abiejų blokų dinamika tam tikrais laikotarpiais buvo panaši, ypač 2022-2024 m., tačiau bendra tendencija išliko tokia, kad importas iš nedraugiškų valstybių nesudarė nė pusės importo iš sąjungininkų bloko apimtį.

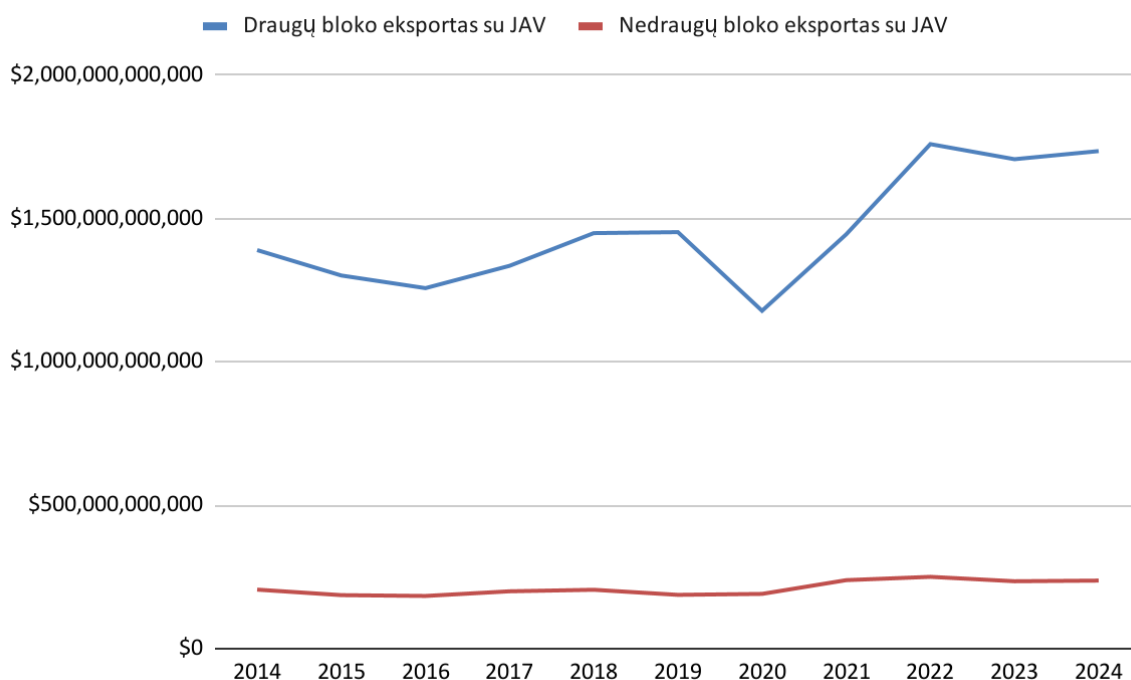
Vertinant į JAV eksporto duomenis, visą analizuojamą laikotarpį eksportas į draugiškas valstybes taip pat buvo žymiai didesnis nei į nedraugiškas (žr. 4 Diagramą). Per dešimtmetį JAV eksportas į nedraugiškas valstybes išliko stabiliai žemas ir nesiekė nė 300 mlrd. JAV dolerių, o 2024 m. sudarė 237,2 mlrd. JAV dolerių. Tuo tarpu eksportas į draugiškas šalis 2014-2019 m. siekė beveik

1,5 trln. JAV dolerių, 2020 m. nežymiai smuko, tačiau 2022 m. ryškiai išaugo ir pasiekė 1,76 trln. JAV dolerių ribą. Skirtingai nei prieš tai, JAV eksporto pokyčių dinamika nesekė panašia tendencija tarp draugiškų ir nedraugiškų šalių blokų – eksporto į draugiškas valstybes kreivė buvo dinamiškesnė ir labiau atliepė JAV importo iš draugiškų šalių tendencijas.

Apibendrinant JAV importo ir eksporto tendencijas 2014-2024 m., matyti, kad prekybos santykiai visą laikotarpį buvo aiškiai orientuoti į vertybiškai artimas valstybes. Prekybos su nedraugiškomis šalimis apimtys išliko ribotos ir ženkliai mažesnės tiek importe, tiek eksporte. Ši tendencija atliepia ES prekybos santykių dinamiką tarp draugiškų ir nedraugiškų valstybių. Nors JAV prekyba su draugiškomis valstybėmis po 2022 m. augo, tačiau nėra pagrindo teigti kad tai vyko tiesiogiai mažėjant prekybai su nedraugiškomis valstybėmis. Taigi, kaip ir ES atveju, nėra tvirto pagrindo kalbėti apie aiškų priežastinį prekybos perkėlimą į sąjungininkių bloką.

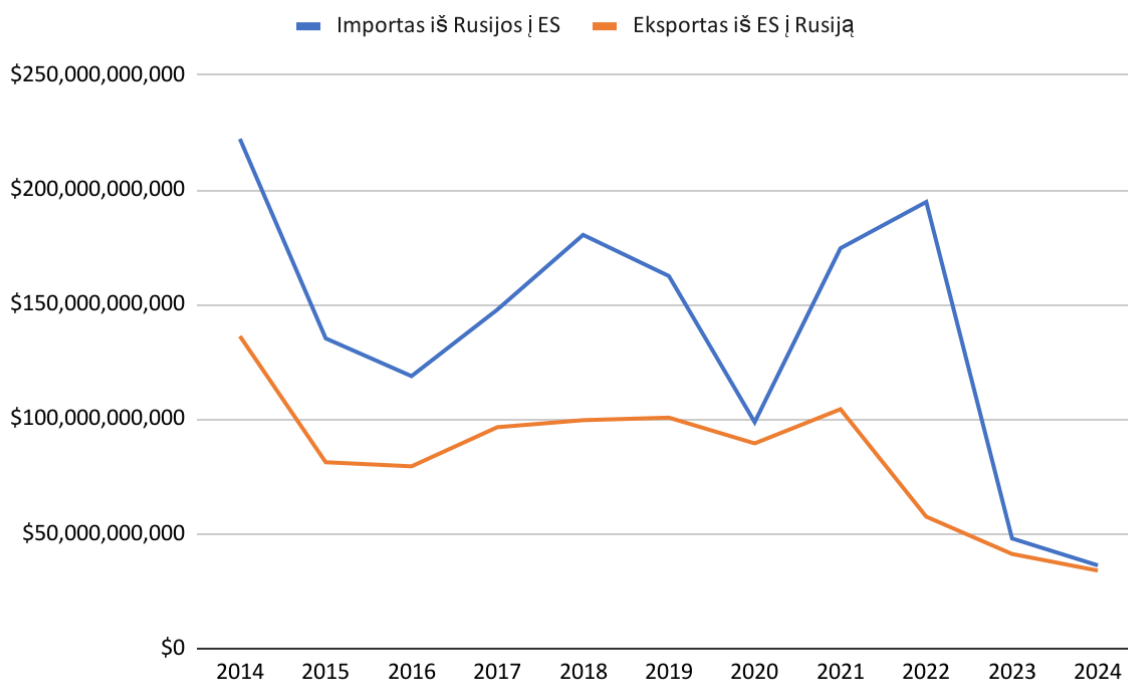
3 Diagrama. JAV importas iš draugų ir nedraugų šalių blokų, 2014-2024 m. *UN Comtrade duomenų bazė.*

4 Diagrama. JAV eksportas į draugų ir nedraugų šalių blokus, 2014-2024 m. *UN Comtrade duomenų bazė.*

4.3. Dvišaliai ES prekybos santykiai

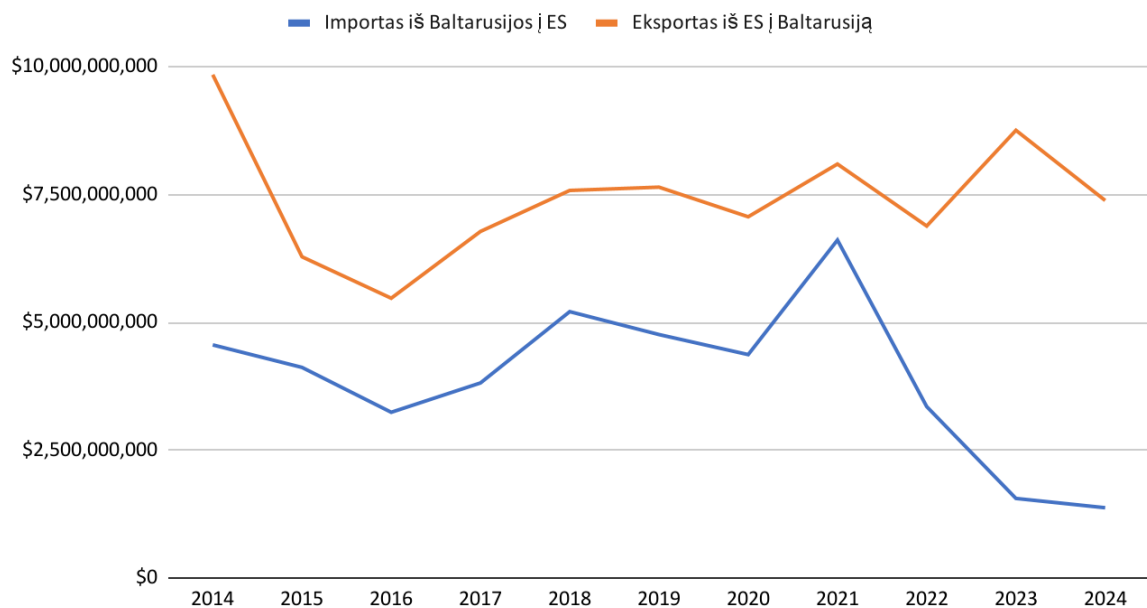
Žvelgiant į dvišalius ES importo ir eksporto duomenis 2014–2024 m. laikotarpiu, pirmiausia išsiskiria ryškus prekybos su Rusija nuosmukis (žr. 5 Diagramą). Ženklus importo ir eksporto mažėjimas nuo 2015 m. gali būti siejamas su Rusijos įvykdyta Krymo aneksija metais prieš tai ir po to sekusiomis ES taikytomis sankcijomis. Nuo 2016 m. prekyba vėl pradėjo augti, tačiau 2020 m. patyrė staigų sumažėjimą. Šis kritimas daugiausiai susijęs su pasauline COVID-19 pandemija, kuri sutrikdė tarptautines tiekimo grandines, sumažino gamybos apimtį ir energijos paklausą, o kartu ir tarptautinę prekybą. Vėliau, 2021 m., prekyba su Rusija atsigavo, tačiau 2023 m. ryškiai sumažėjo ir 2024 m. pasiekė žemiausią tašką per dešimtmetį. Šis paskutinis prekybos susitraukimas siejamas su ES sprendimu taikyti plataus masto ekonomines sankcijas po 2022 m. vasario 24 d. invazijos į Ukrainą.

5 Diagrama. ES importas ir eksportas su Rusija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

Prekyboje tarp ES ir Baltarusijos 2014-2024 m. laikotarpiu taip pat išryškėja kryptingas ekonominių santykių silpnėjimas, ypač importo srityje (žr. 6 Diagramą). Nuo 2015 m. ES importas ir eksportas su Baltarusija ėmė mažėti, vėliau pamažu atsigaudamas ir augdamas. Vis dėlto nuo 2021 m. importo tendencija ženkliai pasikeitė: importas iš Baltarusijos pradėjo staigiai mažėti ir 2024 m. tesiekė kiek daugiau nei 1 mlrd. JAV dolerių. Tai reiškia, kad per ketverius metus ES importas iš Baltarusijos sumažėjo daugiau nei 80 proc., panašiai kaip ir prekybos su Rusija atveju. Šis pokytis atitinka nuoseklią ES politikos kryptį mažinti ekonominę priklausomybę nuo režimo, remiančio Rusijos agresiją prieš Ukrainą. Tuo tarpu ES eksportas į Baltarusiją per tą patį laikotarpį pasižymėjo svyravimais: 2021–2022 m. sumažėjo, 2022–2023 m. laikotarpiu kiek atsigavo, tačiau 2024 m. vėl smuko. Tai gali rodyti, kad ES buvo lengviau atsisakyti baltarusiškų prekių importo nei sumažinti eksportą į Baltarusiją. Eksporto svyravimus taip pat gali paaiškinti sektoriai, kuriems netaikomos sankcijos, pavyzdžiui, vaistams ar žemės ūkio produktams, bet galimas netiesioginis prekių patekimas per trečiąsias šalis, kuriam ES nuosekliai siekia užkirsti kelią.¹⁰¹ Vis dėlto bendros tendencijos rodo, kad prekybos su Baltarusija apimtys, ypač importo srityje, sistemingai mažėja, ES siekiant atskirti savo prekybą nuo nepatikimų šalių.

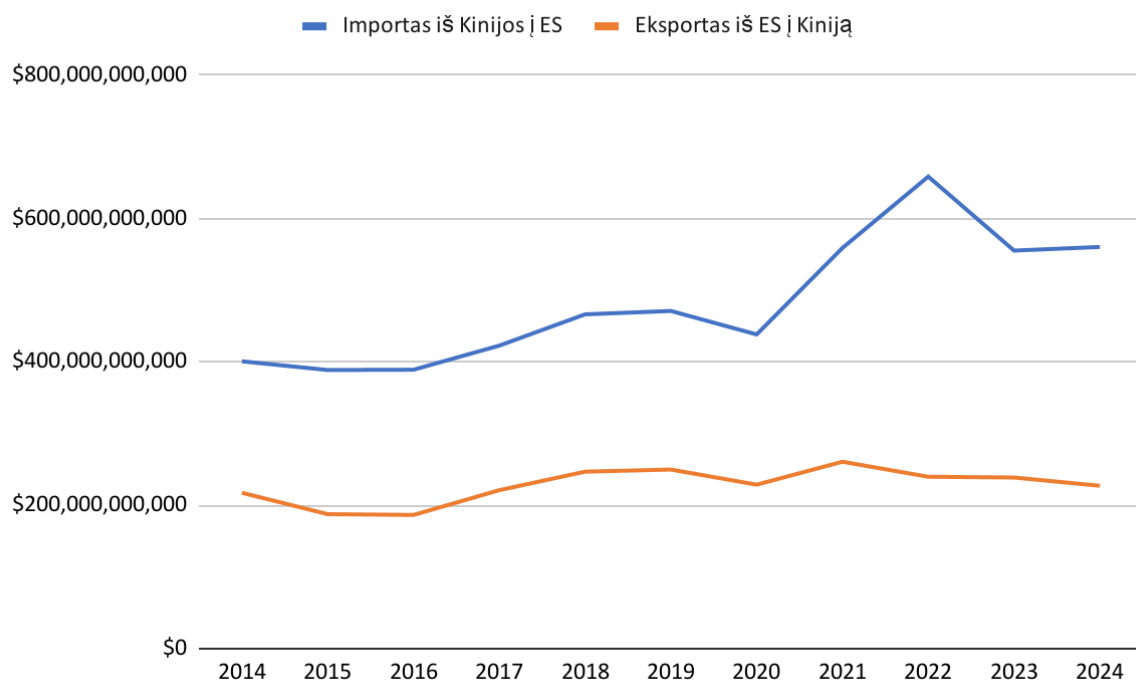
¹⁰¹ Rikard Jozwiak, „Wider Euope Briefing: The Story Behind The EU’s Latest Sanctions on Belarus“, Radio Free Europe, Radio Liberty, žiūrėta 2025 m. balandžio 27 d., <https://www.rferl.org/a/wider-europe-briefing-jozwiak-belarus-sanctions-hungary/32547152.html>.

6 Diagrama. ES importas ir eksportas su Baltarusija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

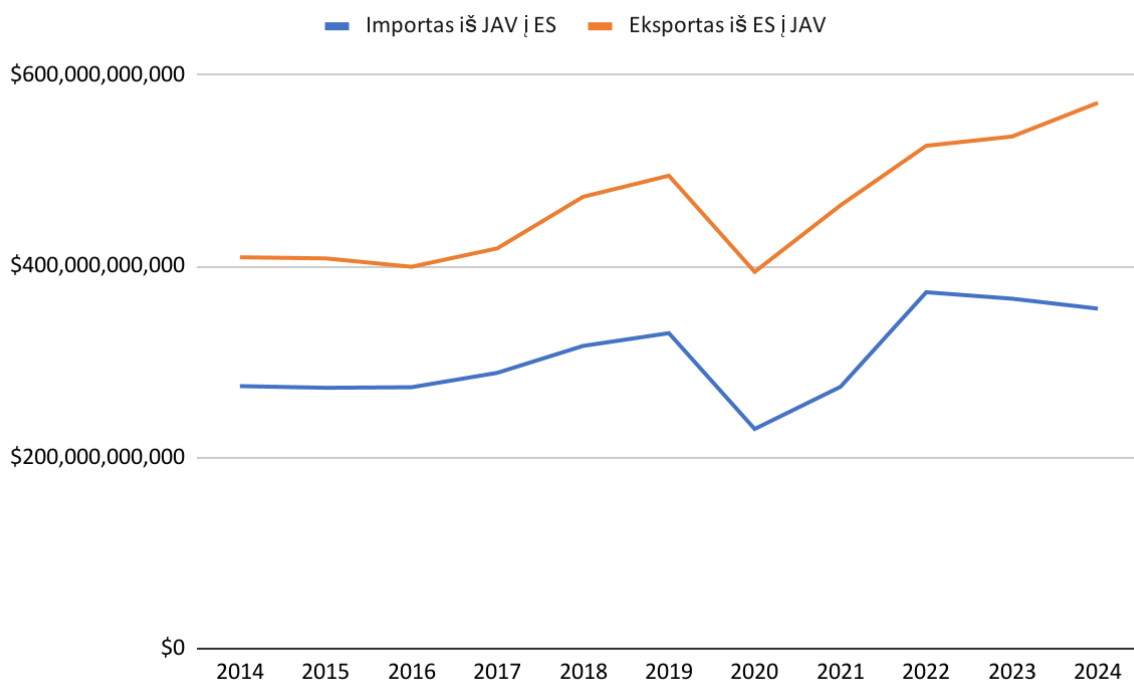
Žvelgiant į ES prekybos su Kinija tendencijas 2014-2024 m. laikotarpiu, ekonominiai santykiai reikšmingai nekito (žr. 7 Diagramą). 2014-2020 m. Kinijos importas į ES išliko stabiliai aukštame lygyje, o 2022 m. reikšmingai išaugo ir pasiekė 658 mlrd. JAV dolerių. 2024 m. importo apimtys minimaliai sumažėjo ir stabilizavosi ties 560 mlrd. JAV dolerių riba. Tuo tarpu ES eksportas į Kiniją, nors ir žemesnis už importą, visą analizuojamą laikotarpį išliko pakankamai stabilus ir didelių pokyčių nepatyrė. Šie duomenys rodo, kad prekybos su Kinija apimtys tebėra didelės, ypač importo srityje. Tai signalizuoja apie išliekančią ES priklausomybę nuo Kinijos tiekimo ir apie su tuo susijusius rizikos veiksnius, tokius kaip tiekimo grandinių pažeidžiamumas bei galimas ekonominės prievartos naudojimas. Tokia situacija atspindi ES politiniuose pareiškimuose ir strateginiuose dokumentuose įvardytą pastangą derinti Kinijos kaip partnerės, ekonominės konkurentės ir sisteminės varžovės vaidmenis.¹⁰² Ši dvejopa pozicija atskleidžia sudėtingą ES santykį su Kinija, kuriame siekiama išlaikyti ekonominius ryšius, tačiau kartu mažinti priklausomybę ir stiprinti atsparumą potencialiems išorės spaudimams.

¹⁰² Europos Komisija, „EU-China – A strategic outlook“, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.

7 Diagrama. ES importas ir eksportas su Kinija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

Analizuojant pastarojo dešimtmečio prekybos duomenis tarp strateginių partnerių ES ir JAV, matyti, kad prekybos apimtys nuosekliai augo tiek importo, tiek eksporto srityse (žr. 8 Diagramą). Abiejų kryptų prekybos tendencijos buvo panašios: stabilus augimas nuo 2014 m., laikinas sumažėjimas 2020 m., kurį nulėmė COVID-19 pandemijos sukelti ekonominiai padariniai, ir vėlesnis spartus atsigavimas nuo 2021 m. Pastaraisiais metais ES eksportas į JAV toliau augo, o importas iš JAV, nors ir išliko aukštas, kiek sumažėjo.

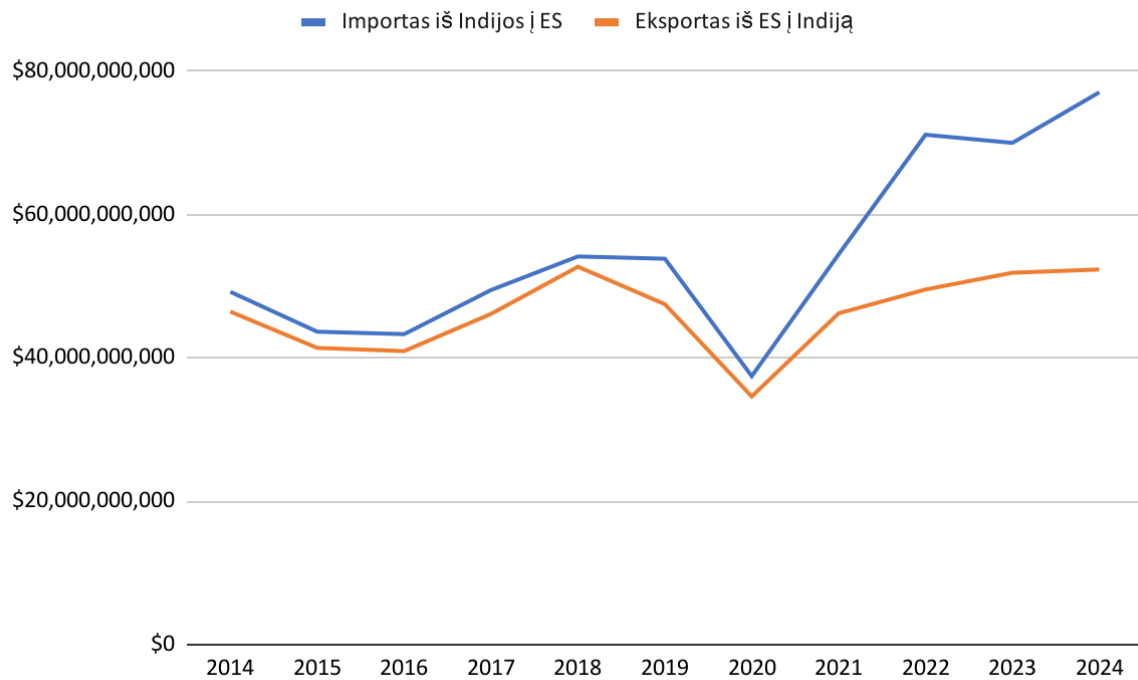

8 Diagrama. ES importas ir eksportas su JAV, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

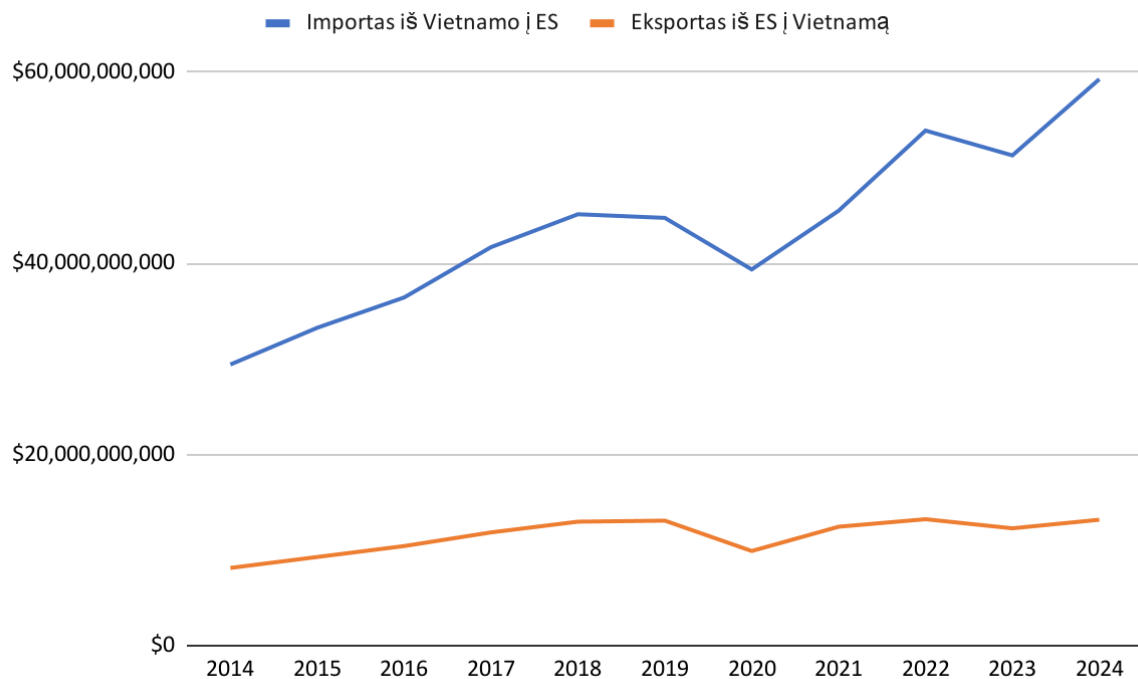
Kadangi Indija ir Vietnamas strateginiuose dokumentuose dažnai įvardijami kaip potencialios alternatyvios prekybos partnerės, galinčios pakeisti prekybos srautus iš geopolitiniu požiūriu rizikingų šalių, tikslinga į jų prekybos dinamiką pažvelgti atskirai (žr. 9 ir 10 Diagramas). 2014-2024 laikotarpiu pastebimas nuoseklus importo iš Indijos į ES augimas, kurį tik trumpam pristabdė 2020 m. COVID-19 pandemijos sukelti ekonominiai trikdžiai. Vėliau importas sparčiai atsistatė: nuo 37 mlrd. dolerių 2020 m. iki 77 mlrd. dolerių 2024 m. Beveik identiška tendencija matoma ir ES eksporto į Indiją srityje – po pandeminio nuosmukio prekyba vėl atsigavo, nors jos mastas išlieka gerokai mažesnis nei importo. Jeigu šiuo metu atsinaujinusiuose derybose tarp ES ir Indijos būtų pasiektas Laisvosios prekybos susitarimas, pagrįstai būtų galima tikėtis dar sparčiau augančių prekybos apimčių tarp ES ir Indijos.

Panašus augimo modelis matomas ir prekyboje su Vietnamu. Nors 2020 m. pandemija laikinai sumažino prekybos apimtį, po to importas iš Vietnamo į ES atsigavo ir sparčiai augo – 2024 m. pasiekė 59 mlrd. dolerių ribą. Galima daryti prielaidą, kad reikšmingą importo augimą paskatino 2020 m. rugpjūtį įsigaliojęs ES ir Vietnamo Laisvosios prekybos susitarimas, palaipsniui panaikinęs apie 99 proc. muitų, taikytų prekybai tarp ES ir Vietnamo. ES eksportas į Vietnamą analizuojamu laikotarpiu išliko santykinai stabilus, tačiau ir čia aukščiausi dešimtmečio rodikliai užfiksuoti 2022 ir 2024 m. Nors prekybos mastai su Indija ir Vietnamu tebėra gerokai mažesni nei su Kinija – 2024 m. Kinijos importas į ES viršijo 560 mlrd. dolerių, t.y. maždaug septyniskart daugiau nei importas iš Indijos ir beveik dešimt kartų daugiau nei iš Vietnamo – abiejų šalių prekybos su ES augimo tempai

rodo pozityvią augimo tendenciją. Šių alternatyvių rinkų augantį vaidmenį ypač galima pastebėti po 2022 m., kas atspindi ES siekį diversifikuoti prekybinius ryšius.

9 Diagrama. ES importas ir eksportas su Indija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

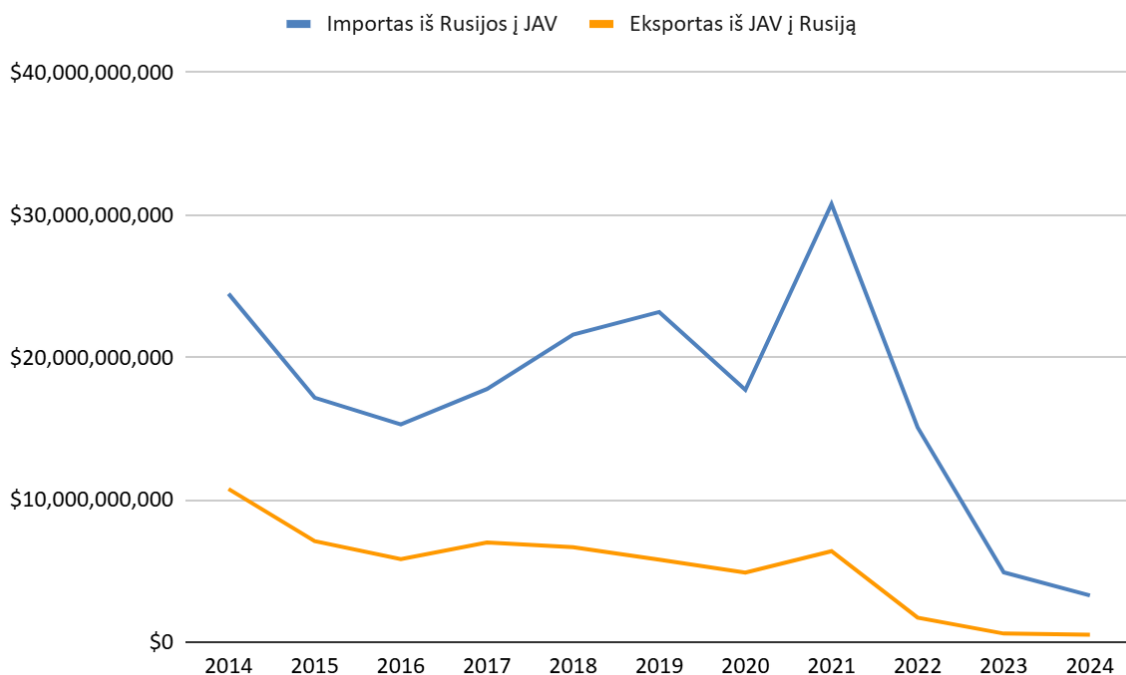

10 Diagrama. ES importas ir eksportas su Vietnamu, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

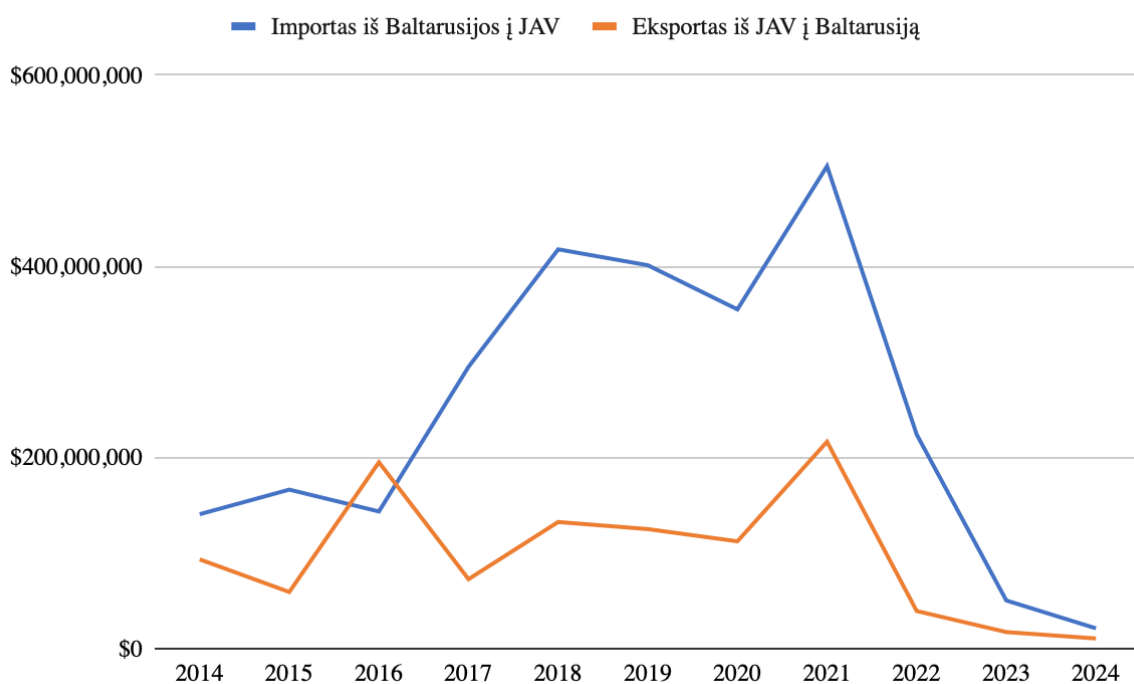
Apibendrinant dvišalius ES prekybos santykius, ryškiausiai išsiskiria akivaizdus atsitraukimas nuo Rusijos ir Baltarusijos rinkų, kurį paskatino tiek 2014 m. Rusijos įvykdyta Krymo aneksija, tiek 2022 m. invazija į Ukrainą. Tuo metu prekybos ryšiai su Kinija, nepaisant politinės įtampos ir augančio poreikio mažinti priklausomybę, išliko stabilūs, o po 2022 m. net fiksuotas importo augimas. Tai rodo, kad ES vis dar remiasi Kinija kaip svarbia tiekimo grandinės dalimi, nes jei yra siekiama ilgalaikės diversifikacijos. Tuo tarpu transatlantiniai ekonominiai santykiai su JAV ir toliau stiprėja: pastaraisiais metais eksportas į JAV nuosekliai auga, o bendra prekybos dinamika rodo gilėjančius partnerystės pagrindus. Nuo 2022 m. taip pat matomas augantis prekybos aktyvumas su Indija ir Vietnamu – ypač importo srityje. Tai atspindi ES pastangas perorientuoti tam tikrą prekybos dalį į alternatyvias prekybos rinkas.

4.4. Dvišaliai JAV prekybos santykiai

Žvelgiant į dvišalius JAV importo ir eksporto duomenis su Rusija ir Baltarusija 2014-2024 m., matomas reikšmingas prekybos apimčių su Rusija ir Baltarusija mažėjimas (žr. 11 ir 12 Diagramas). Iki 2020 m. tiek importo, tiek eksporto srautai su šiomis šalimis rodė svyruojančią, bet bendrai augančią prekybą. Nors 2020 m. dėl COVID-19 pandemijos fiksuotas pasaulinės prekybos sulėtėjimas, 2021 m. JAV importas iš Rusijos šoktelėjo iki 30,7 mlrd. dolerių – aukščiausią dešimtmečio rodiklį. Panaši tendencija matoma ir prekyboje su Baltarusija, kur importas 2021 m. pasiekė 504 mln. dolerių ribą. Tačiau jau nuo 2022 m. JAV prekyba su abejomis šalimis smarkiai smuko, o 2024 m. importo ir eksporto rodikliai pasiekė žemiausius taškus per visą nagrinėjamą laikotarpį: JAV importas iš Rusijos sumažėjo iki 3,2 mlrd., o iš Baltarusijos – iki vos 21 mln. dolerių. Šie JAV prekybos pokyčiai su Rusija ir Baltarusija atspindi geopolitinių įvykių padarinius – 2022 m. Rusijos pradėta invazija į Ukrainą bei Baltarusijos režimo parama šiai agresijai lėmė griežtų sankcijų įvedimą ir sistemingą ekonominį atsiribojimą nuo šių režimų.

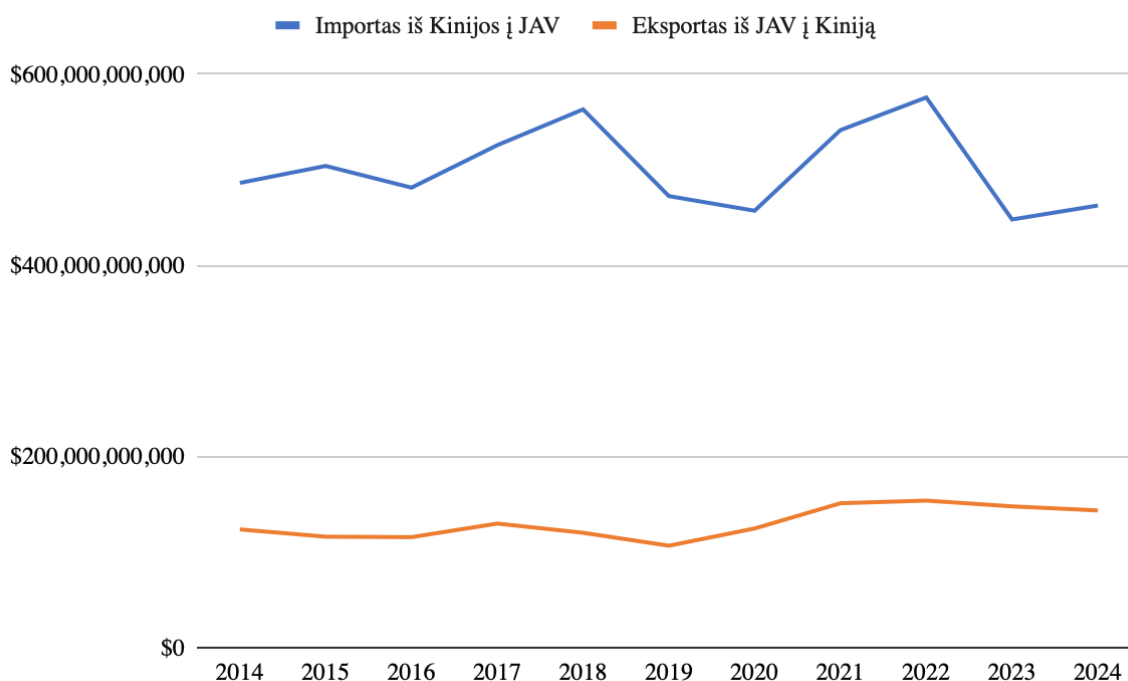
11 Diagrama. JAV importas ir eksportas su Rusija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

12 Diagrama. JAV importas ir eksportas su Baltarusija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

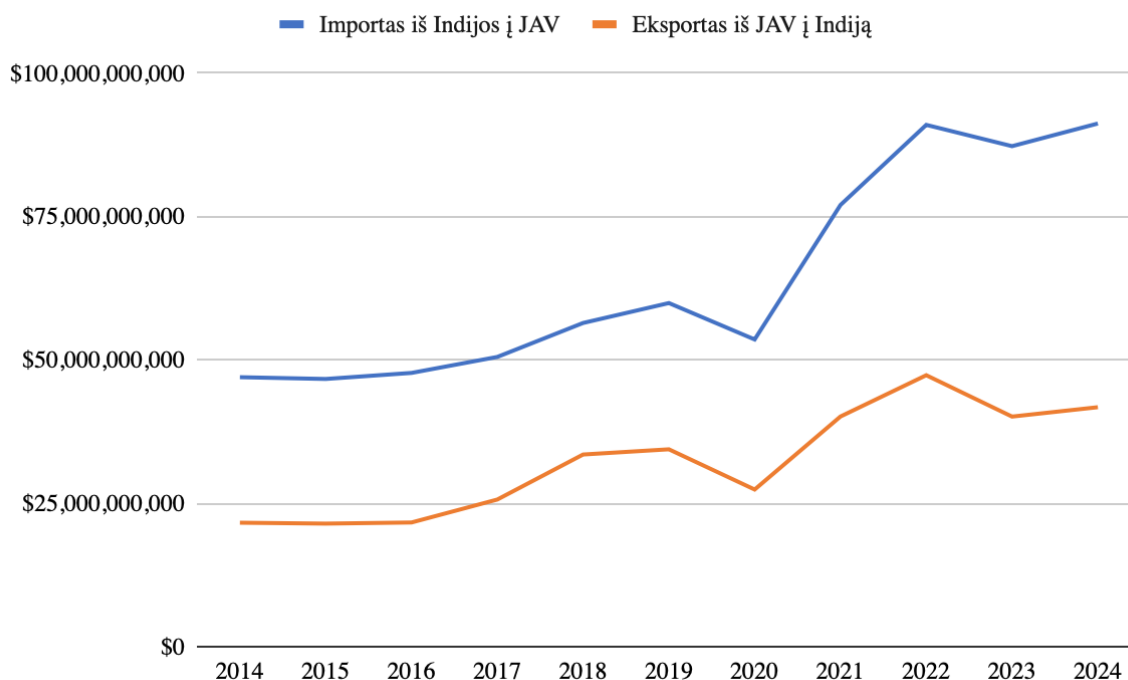
Analizuojant prekybą tarp JAV ir Kinijos 2014-2024 m. atsiskleidžia nuolat kintanti ir geopolitinių bei ekonominių veiksnių veikiama dvišalė prekyba (žr. 13 Diagramą). Nuo 2014 iki 2018 m. importas iš Kinijos į JAV augo ir atspindėjo tuometinius glaudžius ekonominius ryšius tarp šalių. Nuo 2018 m. prasidėjęs importo nuosmukis sutampa su prasidėjusiu JAV-Kinijos prekybos karu, JAV įvedus tarifus Kinijos prekėms. Nors 2020 m. pandemija šį importo nuosmukį dar labiau

pagilino, 2021-2022 m. buvo galima pastebėti Kinijos importo atsigavimą ir augimą. Vis dėlto 2023 m. importas iš Kinijos smuko į pandeminio laikotarpio rodiklius, kas gali atspindėti naujas JAV pastangas mažinti priklausomybę nuo Kinijos tiekimo, permąstant savo prekybos politiką. Tuo tarpu JAV eksportas į Kiniją dideliais šuoliais nepasižymėjo ir išliko ganėtinai stabilus visą analizuojamą laikotarpį.

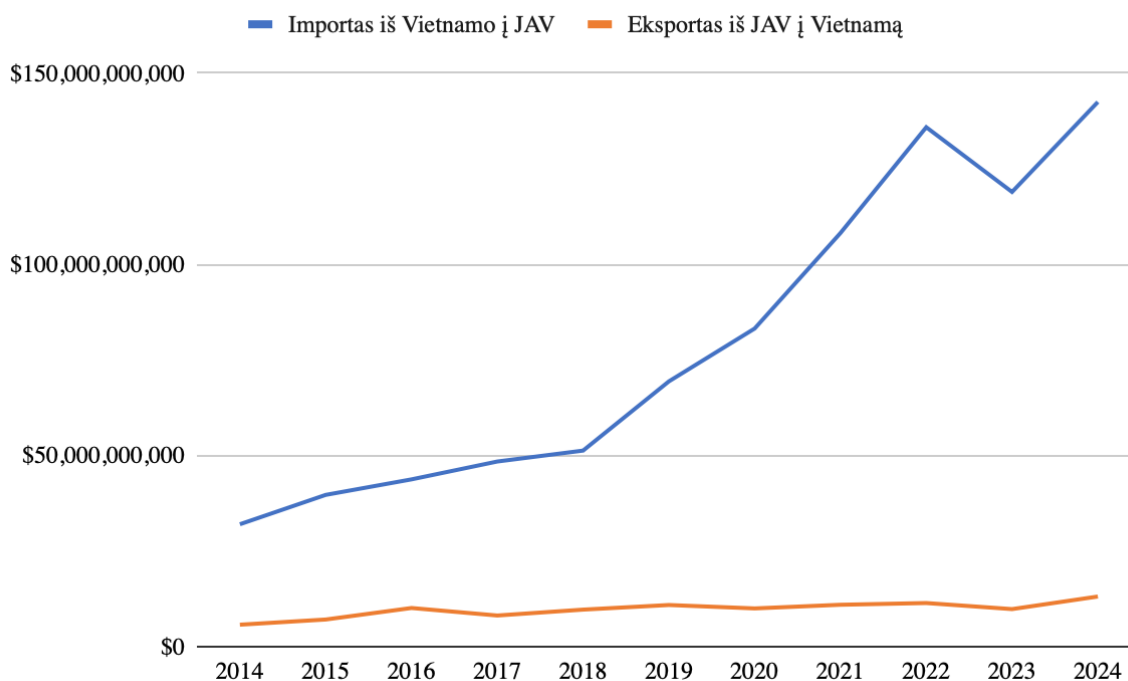

13 Diagrama. JAV importas ir eksportas su Kinija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

Analizuojant JAV prekybos santykius su Indija ir Vietnamu 2014-2024 m. laikotarpiu, išryškėja reikšmingas augimas (žr. Diagramas 14 ir 15). Indijos atveju, tiek importas į JAV, tiek eksportas iš JAV augo gana tolygiai. Nuo 2014 m. pastebimas stabilus augimas, 2020 m. fiksuotas laikinas prekybos nuosmukis, sukeltas COVID-19 pandemijos, o pastaraisiais metais tiek importas, tiek eksportas atsigavo ir išaugo beveik dvigubai. Tuo tarpu prekybos su Vietnamu dinamika dar ryškesnė importo pusėje: per dešimtmetį JAV importas iš Vietnamo išaugo daugiau nei keturis kartus – nuo 32 mlrd. dolerių 2014 m. iki 142 mlrd. dolerių 2024 m. Eksportas iš JAV į Vietnamą išliko santykinai mažas ir lėtas: 2014 m. siekė apie 5,7 mlrd. dolerių, 2024 m. paaugo iki kiek daugiau nei 13 mlrd. dolerių. Nors tai ir rodo augimą, jis nepalyginamas su importo šuoliu ir atskleidžia prekybos disbalansą tarp šalių.

14 Diagrama. JAV importas ir eksportas su Indija, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

15 Diagrama JAV importas ir eksportas su Vietnamu, 2014-2024 m., *UN Comtrade duomenų bazė*.

Peržvelgus JAV dvišalius prekybos santykius per pastarąjį dešimtmetį, išryškėja kelios reikšmingos strateginės kryptys. Pirmiausia, ryškus prekybos su Rusija ir Baltarusija sumažėjimas po 2022 m., taikant ekonomines sankcijas agresiją vykdančioms ar ją remiančioms valstybėms. Toks atsiribojimas atspindi koordinuotą Vakarų atsaką į saugumo iššūkius, ekonominę izoliaciją naudojant kaip vieną iš pagrindinių spaudimo instrumentų. Tuo tarpu JAV prekybos su Kinija dinamika – svyruojantis importas ir santykinai mažas eksporto augimas – atspindi įtampą dėl tarifų karų bei

strateginio konkuravimo tarp dviejų didžiųjų pasaulio ekonomikų poveikį. Galiausiai, nuoseklus prekybos augimas su Indija ir Vietnamu, rodo JAV bandymus perorientuoti tiekimo grandines į kitas rinkas, kartu stiprinant ryšius su Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu.

5. PREKYBOS SU SĄJUNGININKAIS ĮGYVENDINIMO IŠŠŪKIAI

Kaip atskleidė strateginių dokumentų ir prekybos ryšių analizė, ES ir JAV santykis su prekybos su sąjungininkais strategija yra dviprasmiškas – nors šis principas įtrauktas į politinį diskursą, realūs ES ir JAV prekybos srautai su sąjungininkais reikšmingai neišaugo. Natūraliai kylantis klausimas yra apie veiksnius, galinčius riboti prekybos su sąjungininkais strategijos įgyvendinimą praktikoje.

Visu pirma, prekybos perkėlimą reikšmingai riboja su tuo susiję finansiniai ir laiko kaštai. Šios išlaidos priklauso nuo tiekimo grandinių sudėtingumo – kuo ji trumpesnė ir paprastesnė, tuo perkėlimas yra greitesnis ir pigesnis. Pavyzdžiui, drabužių pramonėje, kur yra daug tiekėjų ir mažiau sudėtingų komponentų, veiklos perorientavimas dažnai yra lengvesnis ir užtrunka trumpiau.¹⁰³ Tuo tarpu tokie sektoriai kaip automobilių, elektronikos ar farmacijos pramonė, kurių produktai sudaryti iš daugybės tarpusavyje priklausomų dalių, reikalauja ilgo ir sudėtingos gamybos perkėlimo proceso, kuris gali trukti nuo kelerių metų iki dešimtmečių.¹⁰⁴ Be to, jei valstybė nekompensuoja šių išlaidų, finansinė našta gali tekti vartotojams, dėl ko galutiniai produktai tampa mažiau patrauklūs. Dėl šių priežasčių, net ir esant politiniam spaudimui, verslas gali nuspręsti išlaikyti esamas tiekimo grandines.

Dar viena priežastis, kodėl ES ir JAV prekyba su sąjungininkais nevyksta taip sparčiai, kaip buvo galima tikėtis, yra ne iki galo išplėtotą prekybos su sąjungininkais strategiją. Tai ypač išryškėja atsižvelgiant į sudėtingus santykius su Kinija ir jos vietą prekybos su sąjungininkais strategijoje. Nepaisant augančių geopolitinių įtampų ir JAV raginimų griežtinti poziciją Kinijos atžvilgiu, panašu, kad ES siekia išlaikyti pusiausvyrą tarp ekonominio bendradarbiavimo ir savo atsparumo stiprinimo.¹⁰⁵ Kinijos svarba išryškėja tokioms ES valstybėms narėms kaip Vokietija, kur vietiniai automobilių gamintojai tikisi atviros ES rinkos dėl savo investicijų į Kiniją.¹⁰⁶ Dvilypė laikysena Kinijos atžvilgiu būdinga ir Prancūzijai, kuri, viena vertus, palaiko strateginį dialogą su Pekinu, kita vertus, vis aktyviau remia ES priemones, skirtas didinti ekonominį atsparumą ir riboti nesąžiningą Kinijos konkurenciją.¹⁰⁷ Tokie santykiai atsispindi jau anksčiau minėtoje ES strategijoje Kinijos

¹⁰³ Hua Zhen Goh, „The great supply chain relocation – pitching South-East Asia amid China Woes“, Control Risks, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.controlrisks.com/our-thinking/insights/big-picture-series-the-great-supply-chain-relocation?>.

¹⁰⁴ Economist Intelligence Unit, „How should companies think about supply-chain shifts?“, Economist Intelligence Unit, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.eiu.com/n/how-should-companies-think-about-supply-chain-shifts/?>.

¹⁰⁵ Michael Reiterer, Lee Il Hwang, „The Economic Security Tightrope: EU Economic Security Strategy, Friend-shoring, and European Relations with Indo-Pacific States“, *The Journal of East Asian Affairs*, Nr. 2 (2023), p. 176, <https://www.jstor.org/stable/45475691>.

¹⁰⁶ Rym Momtaz, „Taking The Pulse: Is China Becoming Germany’s New Dependence?“, Carnegie Europe, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2024/10/taking-the-pulse-is-china-becoming-germanys-new-dependency?lang=en>.

¹⁰⁷ Céline Pajon, John Seaman, Marc Julienne, „France Adapts to an Era of Strategic Competition with China“, IFRI, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.ifri.org/en/external-articles/france-adapts-era-strategic-competition-china>.

atžvilgiu, kurioje pastaroji įvardinta kaip sisteminė varžovė, partnerė ir konkurentė. Dėl šių skirtingų požiūrių ES ir JAV prekybos su sąjungininkais strategijos gali nesutapti, o tai apsunkina prekybos srautų nukreipimą kol nėra aiškių tikslų nustatymo.

Papildomas veiksnys, nuo kurio priklauso prekybos su sąjungininkais įgyvendinimas yra politiniai ciklai ir valdžios pasikeitimai. Net ir įtvirtintus prekybos su sąjungininkais principus strateginiuose dokumentuose, jų praktinis įgyvendinimas išlieka priklausomas nuo konkrečių politinių aplinkybių. Tai ypač išryškėjo po 2025 m. sausio 20 d., kai D. Trumpas pradėjo eiti 47-ojo JAV prezidento pareigas. Tą pačią dieną paskelbtame prekybos politikos memorandume „Pirmiausia – Amerika“ (angl. *America First*) naujoji administracija išdėstė savo prekybos prioritetus: pagrindiniu tikslu tapo prekybos deficito mažinimas, kuris buvo siejamas su grėsme nacionaliniam saugumui ir vidaus ekonomikos silpnėjimu.

Atsižvelgdama į šiuos tikslus, Trumpo administracija paskelbė apie ketinimus peržiūrėti prekybos susitarimus bei įvesti plataus masto tarifus importui, nepriklausomai nuo to, ar prekės atkeliauja iš sąjungininkų, ar iš geopolitinių konkurentų.¹⁰⁸ Nuo vasario 1 d. paskelbti 25 proc. tarifai importui iš Kanados ir Meksikos, o 10 proc. – iš Kinijos, teigiant, kad iš šių šalių plūstantys imigrantai ir narkotikai kelia ypatingą grėsmę JAV.¹⁰⁹ Vis dėlto tarifų taikymas Kanadai ir Meksikai buvo ne kartą stabdomas ir vėl atnaujinamas¹¹⁰. Be to, įvesti papildomi 25 proc. tarifai plieno ir aliuminio importams, vėliau – 10 proc. bazinis tarifas visam importui bei papildomi, didesni muitai dešimtims šalių, tarp kurių Kinija, ES, Pietų Korėja, Japonija ir Taivanas, su kuriomis JAV turi prekybos deficitą. Nors daugumos šių tarifų įsigaliojimas buvo atidėtas 90 dienų, tarifai Kinijai liko galioti be pakeitimų. Savo ruožtu Kanada ir Kinija pritaikė atsakomuosius muitus, o ES savo sprendimą laikinai atidėjo.¹¹¹

Nors teigiama, kad tarifai paskatins gamybos perkėlimą į JAV, sukurs naujų darbo vietų, padidins mokesčių surinkimą ir skatins investicijas¹¹², bent kol kas tokia nepastovi ir nenuspėjama prekybos politika sukėlė reikšmingą neapibrėžtumą tarp gamintojų ir vartotojų.¹¹³ Taip pat, toks

¹⁰⁸ Baltieji rūmai, „America First Trade Policy“, The White House, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/america-first-trade-policy/>.

¹⁰⁹ Baltieji rūmai, „Fact Sheet: President Donald J. Trump Imposes Tariffs on Imports from Canada, Mexico and China“, The White House, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-imposes-tariffs-on-imports-from-canada-mexico-and-china/>.

¹¹⁰ Richard Partington, Lucy Swan, „Trump’s tariff war – a timeline of key announcements and events“, The Guardian, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.theguardian.com/us-news/2025/apr/02/trumps-tariff-war-a-timeline-of-key-announcements-and-events>.

¹¹¹ Associated Press, „Trump’s tariffs have launched global trade wars: Here’s a timeline of events“, Economic Times, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/trumps-tariffs-have-launched-global-trade-wars-heres-a-timeline-of-events/articleshow/120771726.cms>.

¹¹² Jennifer Clarke, „What tariffs has Trump announced and why?“, BBC, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.bbc.com/news/articles/cn93e12rypgo>.

¹¹³ Heather Stewart, „Trump’s tariffs: ‘It feels like Covid 2.0. So many things are getting disrupted’“, The Guardian, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.theguardian.com/us-news/2025/may/01/trump-tariffs-pittsburgh-covid-2-0-us-economy>.

posūkis prie protekcionistinės prekybos politikos iš esmės prieštarauja ilgalaikiams prekybos su sąjungininkais principams, kadangi didesni ar mažesni tarifai taikomi nepriklausomai nuo geopolitinių ryšių, bendrų vertybių ar ankstesnių susitarimų, žiūrint tik į dabartinius ekonominius santykius. Ši politika paveikė ne tik ekonominę konkurentę Kiniją, bet ir artimas sąjungininkes – Kanadą, ES, taip pat Indiją, Vietnamą ir Meksiką, kurios buvo imtos laikyti alternatyviomis rinkomis.

Be to, toks selektyvus, nenuspėjamas ir ankstesnių susitarimų nepaisantis tarifų taikymas pamina taisyklėmis grįstą tarptautinės prekybos tvarką, kurią JAV ilgą laiką rėmė ir formavo.¹¹⁴ Tai atspindi ir Europos Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen reakcija į D. Trumpo administracijos sprendimus, pabrėžiant, kad „aiškos ir nuspėjamos sąlygos yra būtinos prekybai ir tiekimo grandinėms veikti.“¹¹⁵ Šis posūkis ne tik silpnina daugiašalius ir dvišalius susitarimus, bet ir siunčia signalą, kad net ir sąjungininkai nėra apsaugoti nuo vienašališkų priemonių. Be kita ko, 2025 m. kovo mėnesį JAV nustebino sąjungininkus balsuodama prieš Ukrainos inicijuotą JT GA rezoliuciją, aiškiai įvardijusią Rusijos agresiją.¹¹⁶ Dėl šių priežasčių ilgainiui gali silpnėti sąjungininkų pasitikėjimas JAV kaip nuspėjamu ir patikimu partneriu. Jau dabar ES siekia stiprinti vidaus rinką, šalinti vidines prekybos kliūtis ir taip mažinti priklausomybę nuo prekybos su JAV.¹¹⁷ Ilgainiui, tokia ekonominio stabilumo paieška gali paskatinti sąjungininkus siekti glaudesnio bendradarbiavimo kituose regioniniuose formatuose ar su alternatyviais ekonominiais partneriais, kas savo ruožtu galėtų prisidėti prie prekybos blokų fragmentacijos.

Jeigu J. Bideno prezidentavimo laikotarpiu buvo mėginama derinti prekybos grąžinimą į JAV su prekybos su sąjungininkais principais, tai D. Trumpo administracija nuo šios strategijos, panašu, visiškai atsitraukė. Dabartiniai vienašališki, selektyvūs ir geopolitinių ryšių nepaisantys sprendimai parodė, kad net sąjungininkai gali būti traktuojami kaip prekybiniai konkurentai, jei tai atitinka vidaus politikos tikslus. Visa tai rodo, kad prekybos su sąjungininkais strategijos įgyvendinimas priklauso ne tik nuo išorinių grėsmių, bet ir nuo vidaus politinių prioritetų pokyčių.

¹¹⁴ Alan Wm. Wolff, „Expect Trump's demands, not rules, to govern US trade policy“.

¹¹⁵ Europos Komisija, „Statement by President von der Leyen on US tariffs“, European Commission, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_25_1028.

¹¹⁶ Jungtinės Tautos, „Ukraine war: Amid shifting alliances, General Assembly passes resolution condemning Russia's aggression“, UN News, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://news.un.org/en/story/2025/02/1160456>.

¹¹⁷ Europos Komisija, „Statement by President von der Leyen on US tariffs“.

IŠVADOS

Prekybos su sąjungininkais strategija 2022 m. iškilo kaip bandymas sumažinti rizikas, kylančias iš tarpvalstybinio ekonominio susietumo. Šios rizikos išryškėjo 2008 m. pasaulinės finansų krizės metu, 2018 m. pradėjus augti įtampai tarp JAV ir Kinijos, 2020 m. COVID-19 pandemijos metu ir galiausiai po 2022 m. po Rusijos invazijos į Ukrainą. Šie įvykiai aiškiai parodė, kaip globalios krizės ir konfliktai gali sutrikdyti tarptautinę prekybą ir mažinti ekonominį stabilumą.

Prekybos su sąjungininkais strategijos pagrindą sudaro įsitikinimas, kad prekybos perkėlimas į bendramintes, draugiškas šalis, gali sumažinti ekonominių rinkų sutrikimus netikėtų krizių ar geopolitinių įtampų bei konfliktų metu. Stiprinami ekonominiai ryšiai tik su vertybiškai artimomis valstybėmis sumažintų prekybos prievartos riziką, o netikėtų krizių akivaizdoje leistų glaudžiau bendradarbiauti, siekiant apsaugoti bendras rinkas.

Nuo 2022 m. prekybos su sąjungininkais sąvoka buvo vis labiau įtraukiama į ES ir JAV politinį diskursą. Suprantant, kad globaliame pasaulyje nei ES, nei JAV negali savarankiškai sumažinti tiekimo grandinių pažeidžiamumo, politikai pripažino, jog dabartinėje geopolitinėje realybėje būtina gilinti santykius su patikimais partneriais. Taip pat prekyba su sąjungininkais imta įtvirtinti ir strateginiuose ES ir JAV politiniuose dokumentuose. Tokiose programose kaip ES svarbiausiųjų žaliavų aktas, „Global Gateway“ strategija, ES ir JAV technologijų taryba bei kitose iniciatyvose galima įžvelgti prekybos su sąjungininkais principų taikymą – siekį diversifikuoti kritinių žaliavų tiekimą, skatinti investicijas ir bendrą tiekimo grandinių atsparumą.

Remiantis aptartais politiniais siekiais šiame darbe keliamas klausimas, ar nuo 2022 metų prekybos su sąjungininkais praktika buvo realiai įgyvendinama? Siekiant atsakyti į šį klausimą, darbe taikomi kokybiniai ir kiekybiniai tyrimo metodai. Kokybinė analizė apima oficialių ES ir JAV politikų kalbų bei strateginių dokumentų analizę, siekiant suprasti, kaip prekyba su sąjungininkais buvo aptariama politiniame diskurse ir per kokias praktikas buvo siekiama šią strategiją įtvirtinti realybėje. Kiekybinė analizė paremta JT prekių prekybos duomenų bazės statistika, leidžiančia įvertinti, kaip keitėsi ES ir JAV importo ir eksporto srautai su draugiškomis ir nedraugiškomis valstybėmis 2014-2024 m. laikotarpyje. Valstybių skirstymui į draugiškų ir nedraugiškų blokus pasirinktas šalių balsavimas JT GA 2022 m. kovo 2 d. ES-11/1 rezoliucijoje „Dėl agresijos prieš Ukrainą“: balsavusios „už“ valstybės priskiriamos į sąjungininkių bloką, o balsavusios „prieš“, susilaikusios arba balsavime nedalyvavusios valstybės – į nedraugų bloką. Siekiant gilesnių įžvalgų, analizuojami ne tik ES ir JAV importo ir eksporto srautai su šiais dviem blokais, bet atskirai įvertinami ir dvišaliai ES ir JAV prekybos santykiai su pasirinktomis šalimis, tokiomis kaip Rusija, Baltarusija, Kinija, Indija ir Vietnamas.

Politinių kalbų ir strateginių dokumentų analizė leido įvertinti, kaip prekyba su sąjungininkais buvo įrėminta ES ir JAV kontekstuose. ES orientavosi į konkurencingumo stiprinimą ir tiekimo grandinių atsparumo didinimą, o prekyba su patikimais partneriais buvo vertinama kaip rizikų valdymo priemonė tose srityse, kurios laikomos strategiškai reikšmingomis – kritinių žaliavų tiekime, puslaidininkių gamyboje, skaitmeninėje infrastruktūroje ir tvariose investicijose. Tuo tarpu JAV dokumentuose daugiau dėmesio skirta neigiamoms globalizacijos pasekmėms Amerikos visuomenei – augančiai socialinei nelygybei, turto koncentracijai ir darbo vietų iškėlimui į užsienį. Kartu pripažįstama, kad tam tikri ekonominiai sektoriai, ypač susiję su kritiniais mineralais ar žemės ūkio produktais, reikalauja tarptautinio bendradarbiavimo. Atsižvelgiant į tai, tuometinio JAV prezidento J. Bideno administracija siekė derinti vidaus ekonomikos stiprinimą, išlaikant kryptingą įsitraukimą globalioje tiekimo sistemoje. Taigi, tiek ES, tiek JAV prekybos su sąjungininkais modelį integravo į platesnius ekonominio saugumo tikslus – ES jį naudojo kaip vieną iš rizikų mažinimo priemonių, o Amerika – bandant suderinti prekybos grąžinimą į šalies vidų su bendradarbiavimu tarp patikimų partnerių.

ES ir JAV politikų kalbų ir dokumentų analizė taip pat atskleidė, kad nors prekybos su sąjungininkais koncepcijoje formaliai pabrėžiama partnerystė su bendramintėmis ir vertybiškai artimomis valstybėmis, praktiniai sprendimai rodo lankstesnį požiūrį į sąjungininkų atrankos kriterijus. ES, be bendradarbiavimo su tradiciniais G7 partneriais, numato galimybę plėtoti ryšius su šalimis, kurių politinės ar ekonominės sistemos skiriasi nuo europinių. Bendradarbiavimui keliami tokie reikalavimai kaip abipusė pagarba, sąžiningos sąlygos, atitiktis socialiniams ir aplinkosauginiams standartams. Panašiai ir JAV prekybos strategijoje partnerystės plėtojamos tol, kol valstybės nekelia grėsmės pasaulio tvarkai ir tiekimo grandinių saugumui bei įsipareigoja rūpintis darbuotojų teisėmis ir aplinkos apsaugos principais. Visa tai rodo, kad vertybinė dimensija prekyboje su sąjungininkais nėra absoliuti, o galutinius bendradarbiavimo sprendimus dažnai lemia strateginiai ir pragmatiniai išskaičiavimai.

Empirinė ES ir JAV importo ir eksporto srautų analizė su draugiškų ir nedraugiškų šalių blokais 2014-2024 m. laikotarpiu atskleidžia nevienareikšmes tendencijas. Nuo 2022 m. pastebima išaugusi ES ir JAV prekyba su draugiškų valstybių bloku. Vis dėlto, prekybos su nedraugiškomis šalimis apimtys taip pat augo – tai ypač matoma ES importo bei JAV importo ir eksporto atvejais, nors šis augimas buvo nuosaikesnio masto. Žvelgiant į visą dešimtmetį, matoma, kad prekyba su draugiškomis valstybėmis tiek ES, tiek JAV atveju visada sudarė didesnę prekybos apimties dalį. Be to, pastebima, kad abiejų blokų prekybos srautai panašiai reagavo į pasaulinės ekonomikos svyravimus – pastebimi sinchroniški augimo ir mažėjimo laikotarpiai. Taigi, nors nuo 2022 m. ES ir JAV prekyba su sąjungininkais augo, visiška prekybos transformacija neįvyko – ES ir JAV išlieka priklausomos ir nuo ekonominių ryšių su nedraugiškomis valstybėmis.

Dvišalių ES ir JAV prekybos santykių analizė su Kinija, Rusija, Baltarusija, Indija ir Vietnamu papildė bendrą prekybos su draugiškų ir nedraugiškų šalių blokų analizę ir leido konkrečiau įvertinti, kaip prekybos su sąjungininkais strategija pasireiškė konkrečiuose santykiuose. Atsisiejimas nuo nedraugiškų šalių prekybos aiškiausiai matomas reikšmingai sumažėjusiame ES ir JAV importe ir eksporte su Rusija ir Baltarusija. Vis dėlto ES eksporto į Baltarusiją duomenys rodo, kad prekybos mažėjimas vyko lėčiau nei būtų galima tikėtis, atsižvelgiant į politinį kontekstą. Nors pagal JT GA balsavimo rezultatus Indija ir Vietnamas priskiriami prie nedraugiškų valstybių bloko, augantys ES ir JAV prekybos srautai su šiomis šalimis rodo, kad jos laikomos alternatyviomis prekybos rinkomis ir nėra vertinamos kaip grėsmė pasaulinei tvarkai ar tiekimo grandinių saugumui. Prekybos su Kinija duomenys išryškina dvilypius santykius – ES importas iš Kinijos po 2022 m. reikšmingai išaugo, o importas į JAV, nors ir sumažėjęs po 2022 m. piko, išliko aukštas visą dešimtmetį. Tai rodo, kad Kinija, nepaisant politinės įtampos ir ekonominės konkurencijos, išlieka svarbi Vakarų pasaulio tiekimo grandinių dalis. Galiausiai, transatlantiniai ES ir JAV prekybos ryšiai išliko stabilūs, 2022 m. fiksuojant augimą abiem kryptimis.

Atlikus empirinę analizę, galima patvirtinti ginamąjį teiginį, kad prekyba su sąjungininkais nuo 2022 m. nesuintensyvėjo, nepaisant ES ir JAV politinių siekių sumažinti priklausomybę nuo nedraugiškomis laikomų šalių. Nors ES ir JAV prekyba su draugiškų šalių bloku augo, vis dėlto, jau iki 2022 m. pastebima aktyvesnė prekyba su sąjungininkais nei su nedraugiškų šalių bloku. Šią tendenciją patvirtina ir dvišaliai prekybos duomenys – nors prekyba su Rusija ir Baltarusija reikšmingai sumažėjo, prekybos augimas su Indija, Vietnamu bei išliekantis aukštas prekybos su Kinija lygis rodo, kad ekonominiai ryšiai dažnai grindžiami pragmatiniais, o ne vertybiniais motyvais.

Kaip priežastis, kodėl prekyba su sąjungininkais po 2022 m. neišaugo taip reikšmingai, kaip buvo tikėtasi, galima įvardinti ekonominio pobūdžio kliūtis ir investicinės rinkos neapibrėžtumą, ypač JAV prezidentu tapus D. Trumpui. Kadangi ES ir JAV siekia perorientuoti sudėtingas kritinių žaliavų, puslaidininkių, automobilių ir žemės ūkio sektorių tiekimo grandines, tai reikalauja didelių finansinių ir laiko sąnaudų, kurių verslas nebūtinai nori priimti. Prie prekybos neapibrėžtumo prisideda ir dabartinė protekcionistinė D. Trumpo prekybos politika, kuri apima papildomų tarifų taikymą tiek JAV konkurentėms, tiek sąjungininkėms. Tokia politika iš esmės prieštarauja ilgalaikiams prekybos su sąjungininkais principams, grindžiamiems stabilumu ir tarpusavio pasitikėjimu. Tai rodo, kad prekybos su sąjungininkais strategijos įgyvendinimas priklauso ne tik nuo išorinių grėsmių, bet ir nuo vidaus politinių prioritetų kaitos.

Šis tyrimas prisideda prie akademinių diskusijų apie prekybą su sąjungininkais. Anksčiau pristatytose analizėse daugiausiai dėmesio buvo skiriama JAV prekybos su sąjungininkais vertinimui, tuo tarpu šiame darbe nagrinėjama tiek JAV, tiek ES pozicija. Taip pat analizuojami politikų

pasisakymai, strateginiai dokumentai ir statistiniai prekybos duomenys leidžia visapusiškai įvertinti, kiek politiniai siekiai atitinka realius prekybos pokyčius. Kadangi ši analizė orientuota į bendras prekybos tendencijas, ateities tyrimai galėtų gilintis į konkrečius sektorius – puslaidininkių, automobilių ar kritinių žaliavų – vertinant, ar prekyba su sąjungininkais labiau vyksta šiose srityse. Taip pat galima plėsti analizę nagrinėjant prekybą su sąjungininkais iš kitų šalių perspektyvų arba taikant alternatyvius metodus skirstant valstybes į sąjungininkų arba priešininkų blokus. 2025 m. JAV balsavimas prieš Ukrainos pateiktą JT GA rezoliuciją, aiškiai įvardijančią Rusijos agresiją, skatina permąstyti tokio skirstymo patikimumą. Galiausiai, dabartinė D. Trumpo tarifų politika atveria dar naujas kryptis tyrimams apie tolimesnę prekybos su sąjungininkais trajektoriją.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Abromaitis, Žygintas, „Praėjus metams po taivaniečių atstovybės atidarymo, konfliktas su Kinija nesibaigė, Lietuva savo atstovybę atidarys rugsėjo 12-ąją“, LRT, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje/2/1745453/praejus-metams-po-taivanieciu-atstovybes-atidarymo-konfliktas-su-kinija-nesibaige-lietuva-savo-atstovybe-atidarys-rugsejo-12-aja>.
2. Altman, Steve A. ir Caroline R. Bastian, Davis Fattedad, „Challenging the deglobalization narrative: Global flows have remained resilient through successive shocks“, *Journal of International Business Policy*, Nr. 4 (2024), <https://doi.org/10.1057/s42214-024-00197-0>.
3. Amnesty International, „India 2023“, Amnesty International, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-asia/india/report-india/>.
4. Amnesty International, Viet Nam 2023“, Amnesty International, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://www.amnesty.org/en/location/asia-and-the-pacific/south-east-asia-and-the-pacific/viet-nam/report-viet-nam>.
5. Associated Press, „Trump’s tariffs have launched global trade wars: Here’s a timeline of events“, *Economic Times*, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://economictimes.indiatimes.com/tech/technology/trumps-tariffs-have-launched-global-trade-wars-heres-a-timeline-of-events/articleshow/120771726.cms>.
6. Atlantic Council, „Transcript: US Treasury Secretary Janet Yellen on the Next Steps for Russia Sanctions and ‘friend-shoring’ supply Chains“, Atlantic Council, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.atlanticcouncil.org/news/transcripts/transcript-us-treasury-secretary-janet-yellen-on-the-next-steps-for-russia-sanctions-and-friend-shoring-supply-chains/>.
7. Baltieji rūmai, „America First Trade Policy“, The White House, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/america-first-trade-policy/>.
8. Baltieji rūmai, „Fact Sheet: President Donald J. Trump Imposes Tariffs on Imports from Canada, Mexico and China“, The White House, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.whitehouse.gov/fact-sheets/2025/02/fact-sheet-president-donald-j-trump-imposes-tariffs-on-imports-from-canada-mexico-and-china/>.
9. Baltieji rūmai, „National Security Strategy“, The White House, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://bidenwhitehouse.archives.gov/wp-content/uploads/2022/11/8-November-Combined-PDF-for-Upload.pdf>.
10. Baltieji rūmai, „Remarks by National Security Advisor Jake Sullivan on Renewing American Economic Leadership at the Brookings Institution“, The White House, žiūrėta 2025 m.

- balandžio 12 d., <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/speeches-remarks/2023/04/27/remarks-by-national-security-advisor-jake-sullivan-on-renewing-american-economic-leadership-at-the-brookings-institution/>.
11. Banaszyk, Piotr, „Reshoring and Friendshoring as Factors in Changing the Geography of International Supply Chains“, *Engineering Management in Production and Services*, Nr. 4 (2023), <https://doi.org/10.2478/emj-2023-0026>.
 12. Benson, Emily ir Ethan B. Kapstein, „The Limits of „Friendshoring“, *Center for Strategic and International Studies*, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., <https://www.jstor.org/stable/resrep47343>.
 13. Blanga-Gubbay, Michael ir Stela Rubinova, „Is The Global Economy Fragmenting?“, WTO, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd202310_e.htm.
 14. Brown, Chad P., „Trump’s trade war timeline 2.0: An up-to-date guide“, Peterson Institute for International Economics, žiūrėta 2025 m. kovo 14 d., <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2025/trumps-trade-war-timeline-20-date-guide>.
 15. Cerdeiro, Diego A. et al., „The Price of De-Risking: Reshoring, Friend-Shoring, and Quality Downgrading“, *IFM Working Paper*, 2024, Nr. 122 (2024), <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/06/20/The-Price-of-De-Risking-Reshoring-Friend-Shoring-and-Quality-Downgrading-545774>.
 16. Charpin, Remi ir Martin Cousineau, „Friendshoring: how geopolitical tensions affect foreign sourcing, supply base complexity, and sub-tier supplier sharing“, *International Journal of Operations & Production Management*, Ahead of print (2024), <https://doi.org/10.1108/IJOPM-01-2024-0067>.
 17. Chen, Frederick R. ir Jonathan A. Chu, „Firm Nationality and Local Government Preferences for Foreign Direct investment“, SSRN, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://doi.org/10.2139/ssrn.5018827>.
 18. Clarke, Jennifer, „What tariffs has Trump announced and why?“, BBC, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.bbc.com/news/articles/cn93e12rypgo>.
 19. Clemente-Suarez, Vicente Javier, „The Impact of the COVID-19 Pandemic on Social, Health and Economy“, *Sustainability*, Nr. 11 (2021), <https://doi.org/10.3390/su13116314>.
 20. Economist Intelligence Unit, „How should companies think about supply-chain shifts?“, Economist Intelligence Unit, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.eiu.com/n/how-should-companies-think-about-supply-chain-shifts/>.

21. Europos komisija, „ES ir JAV prekybos ir technologijų taryba“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-us-trade-and-technology-council_lt.
22. Europos komisija, „ES ir JAV steigia Prekybos ir technologijų tarybą siekdamas pirmąti vertybėmis grindžiamos pasaulinės skaitmeninės transformacijos srityje“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/lt/ip_21_2990.
23. Europos Komisija, „EU-China – A strategic outlook“, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://commission.europa.eu/system/files/2019-03/communication-eu-china-a-strategic-outlook.pdf>.
24. Europos komisija, „Europos svarbiausių žaliavų aktas“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal/green-deal-industrial-plan/european-critical-raw-materials-act_lt.
25. Europos Komisija, „Keynote speech by Executive Vice-President Dombrovskis at the Bund Summit 2023, Shanghai“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_23_4582.
26. Europos komisija, „Komisijos komunikatas Europos parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui dėl uždavinių, susijusių su biržos prekių rinkomis ir žaliavomis, sprendimo“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52011DC0025#document1>.
27. Europos Komisija, „Opening remarks by Commissioner Olivér Várhelyi at the High Level Business Dialogue, Istanbul“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_8273.
28. Europos Komisija, „Remarks by Executive Vice-President Dombrovskis at the Foreign Affairs Council (Trade) press conference“, European Commission, žiūrėta 2025 m. balandžio 7 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_22_3477.
29. Europos Komisija, „Statement by President von der Leyen on US tariffs“, European Commission, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_25_1028.
30. Europos Sąjungos oficialus leidinys, „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1252“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEXproc.3A32024R1252&qid=1720020986785>.
31. Europos Sąjungos oficialus leidinys, „Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1781“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriservproc.3AOJ.L_2023.229.01.0001.01.ENG.

32. Europos Sąjungos Taryba ir Europos Vadovų Taryba, „Energijos kainų kilimas nuo 2021 m.“, Consilium, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/infographics/energy-prices-2021/>.
33. Europos Sąjungos Taryba ir Europos Vadovų Taryba, „Kaip Rusijos invazija į Ukrainą dar labiau pagilino pasaulinę maisto krizę?“, Consilium, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/infographics/how-the-russian-invasion-of-ukraine-has-further-aggravated-the-global-food-crisis/>.
34. Europos Sąjungos vyriausiasis įgaliojimas užsienio reikalams ir saugumo politikai, „Bendras komunikatas Europos parlamentui, Europos vadovų tarybai ir tarybai: Europos ekonominio saugumo strategija“, EUR-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEXproc.3A52023JC0020&qid=1687525961309>.
35. Europos vadovų taryba ir Europos Sąjungos taryba, „ES prekybos susitarimai“, Consilium, žiūrėta 2025 m. balandžio 10 d., <https://www.consilium.europa.eu/lt/policies/trade-agreements/>.
36. Evans-Pritchard, Julian ir Mark Williams, „The Shape of the Fractured World Economy in 2024“, Capital Economics, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.capitaleconomics.com/publications/global-economics-focus/shape-fractured-world-economy-2024>.
37. Fabry, Elvire et al., „Shields Up: How China, Europe, Japan and the United States Shape the World through Economic Security“, Jacques Delors Institute, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://institutdelors.eu/en/publications/shields-up-how-china-europe-japan-and-the-united-states-shape-the-world-through-economic-security/>.
38. Fajgelbaum, Pablo D. ir Amit K. Khandelwal, „The Economic Impacts of the US-China Trade War“, *Annual Review of Economics*, Nr. 14 (2022), <https://doi.org/10.1146/annurev-economics-051420-110410>.
39. Garcia-Herrero, Alicia, „David and Goliath: The EU’s Global Gateway versus China’s Belt and Road Initiative“, Bruegel, paskelbta 2024 m. gruodžio 16 d., <https://www.bruegel.org/newsletter/david-and-goliath-eus-global-gateway-versus-chinas-belt-and-road-initiative>.
40. Goh, Hua Zhen, „The great supply chain relocation – pitching South-East Asia amid China Woes“, Control Risks, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.controlrisks.com/our-thinking/insights/big-picture-series-the-great-supply-chain-relocation?>.
41. Gopinath, Gita et al., „Changing Global Linkages: A New Cold War?“, *IMF Working paper*, 2024, Nr. 076 (2024),

- <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2024/04/05/Changing-Global-Linkages-A-New-Cold-War-547357>.
42. Grant, Will, „How Chinese Firms are Using Mexico as a Backdoor to the US“, BBC, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.bbc.com/news/business-68825118>.
43. JAV izdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen at LG Sciencepark“, U.S. Department of Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0880>.
44. JAV izdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen at Microsoft in New Delhi, India“, U.S. Department of the Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1096>.
45. JAV izdo departamentas, „Remarks by Secretary of the Treasury Janet L. Yellen on Economic Resilience in Hanoi, Vietnam“, U.S. Department of the Treasury, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1639>.
46. JAV kongresas, „Public Law 117-169 (08/16/2022)“, United States Congress, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/5376/text>.
47. JAV prekybos atstovo biuras, „Ambassador Katherine Tai’s Remarks at the National Press Club on Supply Chain Resilience“, Office of the United States Trade Representative, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/speeches-and-remarks/2023/june/ambassador-katherine-tais-remarks-national-press-club-supply-chain-resilience>.
48. JAV prekybos atstovo biuras, „Remark by Ambassador Katherine Tai at American University Washington College of Law“, Office of the United States Trade Representative, žiūrėta 2025 m. balandžio 12 d., <https://ustr.gov/about-us/policy-offices/press-office/speeches-and-remarks/2023/april/remarks-ambassador-katherine-tai-american-university-washington-college-law>.
49. JAV prekybos departamentas, „Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipef#:~:text=Inproc.20Mayproc.202022proc.2Cproc.20theproc.20United,forproc.20theproc.2014proc.20IPEFproc.20economies>.
50. JAV prekybos departamentas, „Pillar II – Supply Chains“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipef/pillar-ii>.
51. JAV prekybos departamentas, „Pillar III – Clean Economy“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/ipef/pillar-iii>.
52. JAV prekybos departamentas, „Secretary Raimondo, IPEF Ministers Welcome Upcoming Entry into Force of the Clean Economy Agreement, Fair Economy Agreement, and

- Agreement on the Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity (IPEF) and Commit to Continued Progress at Virtual Ministerial“, U.S. Department of Commerce, žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.commerce.gov/news/press-releases/2024/09/secretary-raimondo-ipef-ministers-welcome-upcoming-entry-force-clean>.
53. Javorcik, Beata et al., „Economic Cost of Friendshoring“, *The World Economy*, Nr. 7 (2024), p. 17-25, <https://doi.org/10.1111/twec.13555>.
 54. Javorcik, Beata et al., „Economic Cost of Friendshoring“, *The World Economy*, Nr. 7 (2024), <https://doi.org/10.1111/twec.13555>.
 55. Jozwiak, Rikard, „Wider Euope Briefing: The Story Behind The EU’s Latest Sanctions on Belarus“, Radio Free Europe, Radio Liberty, žiūrėta 2025 m. balandžio 27 d., <https://www.rferl.org/a/wider-europe-briefing-jozwiak-belarus-sanctions-hungary/32547152.html>.
 56. Jungtinės Tautos, „Ukraine war: Amid shifting alliances, General Assembly passes resolution condemning Russia’s aggression“, UN News, žiūrėta 2025 m. gegužės 10 d., <https://news.un.org/en/story/2025/02/1160456>.
 57. Jungtinių Tautų skaitmeninė biblioteka, „Aggression against Ukraine : resolution / adopted by the General Assembly“, United Nations Digital Library, žiūrėta 2025 m. balandžio 27 d., <https://digitallibrary.un.org/record/3959039?ln=en>.
 58. Kalvelage, Linus ir Gideon Tups, „Friendshoring in Global Production Networks: State-Orchestrated Coupling Amid Geopolitical Uncertainty“, *ZWF – Advances in Economic Geography*, Nr. 3-4 (2024), <https://doi.org/10.1515/zfw-2024-0042>.
 59. Keohane, Robert O. ir Joseph S. Nye. *Power and Interdependence* (London: Pearson, 2011).
 60. Khadka, Savin ir Munisamy Gopinath, Feras A. Batarseh, „Friendshoring in global food supply chains“, *European Review of Agricultural Economics*, Nr. 00 (2025), <https://doi.org/10.1093/erae/jbae031>.
 61. Kratz, Agatha ir Camille Boullenois, Jeremy Smith, „Why Isn’t Europe Diversifying from China?“, Rhodium Group, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://rhg.com/research/why-isnt-europe-diversifying-from-china/>.
 62. Lobosco, Katie, „Biden finalizes increases to some of Trump’s China tariffs“, CNN, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://edition.cnn.com/2024/09/13/politics/china-tariffs-biden-trump/index.html>.
 63. Maihold, Günther, „A New Geopolitics of Supply Chains: the Rise of Friend-shoring“, SWP, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://doi.org/10.18449/2022C45>.
 64. Majkut, Joseph ir Ilaria Mazzocco, Jane Nakano, „Onshoring and Friend-Shoring in U.S. EV Supply Chains: What Are the Boundaries?“, Center for Strategic and International Studies,

- žiūrėta 2025 m. balandžio 13 d., <https://www.csis.org/analysis/onshoring-and-friend-shoring-us-ev-supply-chains-what-are-boundaries>.
65. Mark Leonard, „Weaponising Interdependence“, European Council on Foreign Relations, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., https://ecfr.eu/special/connectivity_wars/.
66. Momtaz, Rym, „Taking The Pulse: Is China Becoming Germany’s New Dependence?“, Carnegie Europe, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://carnegieendowment.org/europe/strategic-europe/2024/10/taking-the-pulse-is-china-becoming-germanys-new-dependency?lang=en>.
67. Pajon, Céline ir John Seaman, Marc Julienne, „France Adapts to an Era of Strategic Competition with China“, IFRI, žiūrėta 2025 m. gegužės 3 d., <https://www.ifri.org/en/external-articles/france-adapts-era-strategic-competition-china>.
68. Partington, Richard, Lucy Swan, „Trump’s tariff war – a timeline of key announcements and events“, The Guardian, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.theguardian.com/us-news/2025/apr/02/trumps-tariff-war-a-timeline-of-key-announcements-and-events>.
69. Reiterer, Michael ir Lee Il Houg, „The Economic Security Tightrope: EU Economic Security Strategy, Friend-shoring, and European Relations with Indo-Pacific States“, *The Journal of East Asian Affairs*, Nr. 2 (2023), <https://www.jstor.org/stable/45475691>.
70. Ross, Laura, „How Apple Sources from 43 Countries Nearly Seamlessly“, Thomas, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., [Inside the iPhone: How Apple Sources From 43 Countries Nearly Seamlessly](https://www.theguardian.com/us-news/2025/apr/02/trumps-tariff-war-a-timeline-of-key-announcements-and-events).
71. Sąjungos vyriausybės įgaliojimų užsienio reikalams ir saugumo politikai, „Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui: Strategija „Global Gateway“, Eur-Lex, žiūrėta 2025 m. balandžio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52021JC0030>.
72. Statistinių tarptautinės prekybos duomenų šaltinis <https://comtradeplus.un.org/>.
73. Stewart, Heather, „Trump’s tariffs: ‘It feels like Covid 2.0. So many things are getting disrupted’“, The Guardian, žiūrėta 2025 m. gegužės 4 d., <https://www.theguardian.com/us-news/2025/may/01/trump-tariffs-pittsburgh-covid-2-0-us-economy>.
74. Tabor, Peter et al., „President-Elect Trump Announces Tariffs Plans for Largest U.S. Trading Partners“, Holland&Knight, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/2024/12/president-elect-trump-announces-tariff-plans>.

75. Tett, Gillian, „America Must Expand Its Friendship Group in the Interests of Trade“, *Financial Times*, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.ft.com/content/2780131e-da81-4dc5-8105-f7b1f06850e9>.
76. Vivoda, Vlado ir Ron Mathews, „Friend-shoring“ as Panacea to Western Critical Mineral Supply Chain Vulnerabilities“, *Mineral Economics*, Nr. 3 (2024), <https://doi.org/10.1007/s13563-023-00402-1>.
77. Wolff, Alan Wm., „Expect Trump’s demand, not rules, to govern US trade policy“, Peterson Institute for International Economics“, žiūrėta 2025 m. sausio 11 d., <https://www.piie.com/blogs/realtime-economics/2024/expect-trumps-demands-not-rules-govern-us-trade-policy>.
78. World Trade Organization, „World Trade Statistical Review 2021: Merchandise Trade Volumes“, WTO, žiūrėta 2025 m. sausio 10 d., https://www.wto.org/english/res_e/statistics_e/wts2021_e/wts2021_e.pdf.

DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO DEKLARACIJA

Vardas, pavardė: Julija Kulevičiūtė

Studento pažymėjimo numeris: 2315588

Prašome pažymėti „x“ taikytiniems punkтам:

- ☐ Aš **nenaudojau** dirbtinio intelekto įrankių pateikiamame darbe.
- ☒ Aš **naudojau** vieną ar kelis dirbtinio intelekto įrankius pateikiamame darbe.

Jei taip, kokius? Naudojau „chatGPT“ įrankį.

Dirbtinio intelekto įrankius naudoju kritiškai, kaip pagalbinę priemonę. Prisiimu visą atsakomybę už darbe pateiktą informaciją, argumentus ir galutinius darbo rezultatus.

(Parašas)

.....

Prašome pažymėti „x“ taikytiniems punkтам bei paaiškinti, kaip naudojote dirbtinį intelektą:

Aš naudoju dirbtinio intelekto įrankius šiam/-iems tikslui/-ams:

1. ☐ **Idėjų generavimui** (pavyzdžiui: argumentų ar kontra-argumentų generavimui, struktūros plano sudarymui, galimų tyrimo klausimų generavimui)

Paaiškinkite:

2. ☒ **Informacijos paieškai** (pavyzdžiui: papildomos literatūros ar kontekstinės informacijos paieškai)

Paaiškinkite: kreipdavausi prašydama surasti papildomų šaltinių ir akademinės literatūros, kuria būtų galima remtis analizuojant pasirinktas temas.

3. ☒ **Kaip rašymo asistentą** (pavyzdžiui: gramatinių ar stiliaus klaidų taisymui, vertimui, pastraipų perstruktūravimui ir pan.)

Paaiškinkite: prašydavau sugalvoti sinonimų tiems žodžiams, kurie kartodavosi. Taip pat kreipdavausi dėl pagalbos perrašant tuos sakinius, kurie skambėdavo neaiškiai arba stilistiškai netinkamai, prašant juos pataisyti.

4. ☐ **Vizualinės medžiagos kūrimui** (pavyzdžiui: naujo paveikslėlio, žemėlapių sukūrimui ar redagavimui)

Paišinkite:

5. ☐ **Kaip mokymosi pagalbininką** (pavyzdžiui: papildomam medžiagos paaiškinimui paprastesne kalba, sąvokų ar teorinių koncepcijų palyginimui, žinių patikrinimo užduočių generavimui ir pan.)

Paišinkite:

6. ☐ **Duomenų analizei** (pavyzdžiui: skaičiavimui, kodavimui, kokybinių ar kiekybinių duomenų vizualizacijai, lentelės ar grafiko sukūrimui)

Paišinkite:

7. ☐ **Efektivitymo didinimui** (pavyzdžiui: tekstų santraukų kūrimui, išnašų formatavimui ir pan.)

Paišinkite:

8. ☐ **Kitu būdu.**

Paišinkite:

9. **Kokių žingsnių ėmėtės siekdami sumažinti dirbtinio intelekto daromų klaidų ar neatsakingo naudojimo tikimybę?**

Paišinkite: prašant surasti papildomos literatūros, visada pateiktus ir naudoti tinkamus šaltinius patikrindavau savarankiškai, giliau panaršydama po pateiktą svetainę, siekiant įsitikinti jos patikimumu ir šaltinių autorių kredibilitumu. Prašant stilistinės pagalbos, sakinius visada pirmiausia suformuluodavau pati, o pateiktus pasiūlymus peržiūrėdavau ir pritaikydavau pagal savo vertinimą.

PRIEDAS NR. 1 ES importo su draugų ir nedraugų blokais duomenys

Šalis	Kaip balsavo	Blokas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Afganistanas	Taip	Draugų	\$63,236,697	\$33,293,904	\$28,167,200	\$24,941,834	\$32,522,358	\$63,118,831	\$33,972,072	\$88,481,855	\$32,861,989	\$36,099,981	\$42,106,205
Albanija	Taip	Draugų	\$1,653,446,102	\$1,288,607,014	\$1,419,752,830	\$1,695,442,861	\$2,058,044,893	\$2,059,499,818	\$1,834,937,826	\$2,492,798,087	\$3,073,625,254	\$2,942,789,373	\$2,652,014,898
Andora	Taip	Draugų	\$60,730,701	\$58,687,645	\$71,689,729	\$95,587,337	\$113,666,319	\$99,232,399	\$96,790,556	\$112,508,338	\$120,820,399	\$128,435,907	\$124,644,523
Antigva ir Barbuda	Taip	Draugų	\$147,848,138	\$137,694,286	\$195,163,189	\$124,994,382	\$138,898,252	\$122,430,637	\$103,926,875	\$51,264,967	\$81,126,645	\$59,616,252	\$116,137,310
Argentina	Taip	Draugų	\$10,210,421,434	\$9,022,038,466	\$9,093,585,800	\$9,229,567,973	\$9,895,202,846	\$8,705,856,304	\$7,567,723,294	\$9,891,618,032	\$11,088,739,070	\$7,494,155,356	\$8,531,761,930
Australija	Taip	Draugų	\$11,759,684,963	\$10,298,864,977	\$13,951,643,500	\$14,112,578,803	\$13,160,467,971	\$19,538,491,266	\$6,452,913,064	\$9,889,025,381	\$15,125,093,497	\$14,016,313,251	\$11,167,431,110
Austrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bahamai	Taip	Draugų	\$555,226,293	\$470,573,525	\$307,354,294	\$470,763,983	\$461,512,375	\$426,331,081	\$287,396,561	\$211,250,223	\$177,019,894	\$259,538,077	\$167,753,140
Bahreinas	Taip	Draugų	\$1,004,834,601	\$950,597,439	\$804,631,382	\$1,032,996,115	\$1,025,261,275	\$1,089,647,039	\$669,901,121	\$1,453,847,898	\$1,931,108,761	\$1,981,967,274	\$1,838,958,115
Barbadosas	Taip	Draugų	\$53,482,241	\$70,662,933	\$51,406,841	\$50,133,728	\$57,149,696	\$43,261,160	\$49,839,172	\$48,663,758	\$43,619,723	\$20,985,855	\$37,208,350
Belgija	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Belizas	Taip	Draugų	\$103,531,101	\$81,461,015	\$58,058,601	\$280,618,442	\$229,027,050	\$60,169,593	\$53,910,751	\$107,520,117	\$93,313,088	\$86,929,522	\$71,100,279
Beninas	Taip	Draugų	\$5,534,069	\$5,111,324	\$7,272,705	\$18,113,626	\$19,438,582	\$8,802,005	\$5,824,399	\$33,894,334	\$44,225,811	\$42,756,828	\$56,997,964
Butanas	Taip	Draugų	\$306,482	\$3,621,451	\$4,272,858	\$1,222,537	\$842,497	\$618,626	\$434,912	\$8,133,585	\$24,314,198	\$22,082,621	\$2,794,050
Bosnija ir Hercegovina	Taip	Draugų	\$86,158,929	\$81,000,573	\$78,353,532	\$88,786,587	\$106,530,027	\$108,327,416	\$102,009,521	\$6,892,909,052	\$7,296,954,687	\$6,772,634,461	\$6,422,490,491
Botsvana	Taip	Draugų	\$323,786,091	\$220,334,339	\$444,441,138	\$784,489,174	\$468,880,702	\$280,392,873	\$178,253,135	\$1,274,208,537	\$1,493,254,923	\$1,106,408,133	\$823,851,930
Brazilija	Taip	Draugų	\$31,607,113,617	\$28,517,865,646	\$27,047,003,993	\$30,551,943,376	\$32,286,167,963	\$32,079,462,357	\$24,421,640,761	\$38,649,901,035	\$52,359,321,057	\$48,001,135,012	\$49,574,892,783
Brunėjus	Taip	Draugų	\$32,882,980	\$20,096,401	\$13,988,319	\$23,417,719	\$102,041,847	\$43,931,318	\$90,301,860	\$3,333,401	\$41,998,505	\$3,435,746	\$6,061,004
Bulgarija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Žaliasis Kyšulys	Taip	Draugų	\$104,606,419	\$62,553,859	\$79,344,583	\$81,397,667	\$107,538,695	\$97,947,826	\$86,180,959	\$99,562,073	\$74,815,683	\$84,873,512	\$73,795,455
Kambodža	Taip	Draugų	\$4,039,409,135	\$4,600,669,579	\$5,114,790,938	\$5,653,284,410	\$6,324,900,475	\$6,282,402,410	\$4,160,424,371	\$4,128,438,267	\$5,849,660,044	\$5,174,655,802	\$5,979,444,893
Kanada	Taip	Draugų	\$35,706,055,258	\$29,955,315,267	\$31,323,530,492	\$35,003,590,054	\$36,258,823,756	\$39,057,239,287	\$22,500,768,387	\$27,005,565,187	\$30,135,916,967	\$29,048,988,705	\$29,783,079,500
Čadas	Taip	Draugų	\$20,228,972	\$123,725,904	\$128,218,728	\$226,878,155	\$458,517,108	\$156,506,051	\$606,251,280	\$1,416,534,155	\$2,141,125,339	\$1,724,368,386	\$2,190,286,824
Čilė	Taip	Draugų	\$11,413,045,202	\$8,773,619,219	\$8,055,276,752	\$9,213,261,000	\$9,512,709,442	\$8,071,222,573	\$6,753,641,261	\$8,147,485,546	\$8,157,694,920	\$8,308,416,418	\$9,621,578,056
Kolumbija	Taip	Draugų	\$10,762,176,893	\$7,429,049,389	\$5,965,975,553	\$6,241,472,939	\$5,945,875,373	\$4,813,618,502	\$4,105,236,404	\$5,372,795,714	\$9,911,888,499	\$7,555,842,583	\$5,717,937,054
Komorai	Taip	Draugų	\$14,367,965	\$12,262,429	\$17,204,916	\$22,197,662	\$30,979,508	\$26,469,979	\$26,175,562	\$19,458,116	\$9,155,805	\$9,922,674	\$17,522,248

Kosta Rika	Taip	Draugų	\$5,009,531,927	\$2,495,832,402	\$2,659,144,877	\$2,985,898,579	\$3,162,195,260	\$3,226,943,074	\$2,901,683,273	\$3,445,525,696	\$4,403,374,803	\$4,873,881,244	\$5,813,570,580
Dramblio Kaulo Krantas	Taip	Draugų	\$4,326,714,366	\$4,719,484,284	\$5,055,941,365	\$5,230,359,503	\$5,182,537,394	\$4,965,096,398	\$4,458,926,339	\$4,742,303,296	\$4,818,620,860	\$5,638,386,068	\$9,222,784,615
Kroatija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kipras (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Čekija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kongo Demokratinė Respublika	Taip	Draugų	\$1,422,516,497	\$582,843,074	\$850,287,814	\$892,563,101	\$831,250,034	\$927,341,503	\$909,477,079	\$1,348,837,348	\$2,468,760,605	\$1,777,028,218	\$2,338,186,235
Danija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Džibutis	Taip	Draugų	\$13,729,444	\$16,579,645	\$27,153,387	\$21,155,903	\$17,384,558	\$11,104,763	\$6,069,560	\$7,011,730	\$10,496,439	\$7,707,216	\$4,502,375
Dominika	Taip	Draugų	\$8,140,748	\$4,081,983	\$24,875,822	\$5,994,090	\$14,043,102	\$4,933,252	\$6,563,801	\$2,656,421	\$1,739,780	\$1,605,163	\$6,041,673
Dominikos Respublika	Taip	Draugų	\$991,366,046	\$907,111,651	\$1,069,693,238	\$956,597,061	\$1,017,741,282	\$1,150,755,809	\$1,005,828,458	\$1,240,785,369	\$1,479,408,965	\$1,270,140,613	\$1,309,527,279
Ekvadoras	Taip	Draugų	\$3,482,745,368	\$2,878,867,081	\$3,008,809,004	\$3,404,432,587	\$3,578,374,368	\$3,381,626,849	\$3,445,941,146	\$4,066,607,993	\$4,181,234,360	\$4,559,029,831	\$5,593,515,773
Egiptas	Taip	Draugų	\$11,313,663,603	\$7,956,989,856	\$7,335,642,740	\$9,063,825,686	\$9,983,404,426	\$10,272,959,941	\$7,209,992,655	\$10,704,665,624	\$17,040,867,186	\$12,317,194,924	\$13,570,576,751
Estija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Fidžis	Taip	Draugų	\$130,814,088	\$95,656,754	\$67,198,644	\$107,083,543	\$34,403,193	\$56,184,783	\$35,181,911	\$25,751,229	\$49,312,840	\$69,786,604	\$12,012,072
Suomija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prancūzija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gabonas	Taip	Draugų	\$1,323,547,514	\$1,761,612,545	\$1,151,966,272	\$867,167,357	\$901,802,054	\$755,775,189	\$389,625,528	\$1,142,881,120	\$2,175,725,391	\$1,524,296,125	\$1,426,918,263
Gambija	Taip	Draugų	\$23,706,233	\$19,027,211	\$16,250,440	\$13,890,354	\$21,354,107	\$22,569,250	\$7,264,147	\$13,044,509	\$34,434,051	\$52,026,433	\$17,851,248
Gruzija	Taip	Draugų	\$862,004,118	\$794,531,053	\$569,997,938	\$747,464,605	\$761,773,307	\$756,779,024	\$869,874,576	\$957,691,024	\$1,089,618,574	\$813,190,565	\$735,006,422
Vokietija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gana	Taip	Draugų	\$3,833,424,728	\$2,933,148,616	\$2,542,484,834	\$2,371,884,048	\$3,663,861,132	\$2,850,184,165	\$2,056,696,102	\$957,691,024	\$2,449,082,873	\$2,819,289,080	\$3,251,847,948
Graikija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Grenada	Taip	Draugų	\$7,264,764	\$5,871,444	\$6,973,121	\$6,220,375	\$6,647,183	\$5,562,200	\$3,691,144	\$7,109,442	\$4,714,259	\$3,710,081	\$3,329,419
Gvatemala	Taip	Draugų	\$913,578,839	\$902,093,820	\$1,017,904,294	\$1,103,906,381	\$1,170,313,876	\$1,219,469,691	\$1,055,709,963	\$1,449,676,369	\$1,811,111,083	\$1,589,205,799	\$1,316,725,153
Gajana	Taip	Draugų	\$255,776,697	\$250,931,783	\$238,008,068	\$281,448,209	\$256,291,103	\$260,995,524	\$261,746,822	\$697,338,730	\$4,128,096,241	\$6,295,510,236	\$10,518,341,425
Haitis	Taip	Draugų	\$41,963,251	\$37,411,866	\$43,690,609	\$53,803,618	\$61,238,344	\$50,140,094	\$31,688,606	\$30,784,982	\$35,117,318	\$33,675,262	\$31,317,444
Hondūras	Taip	Draugų	\$1,116,559,199	\$1,123,889,030	\$1,159,351,114	\$1,420,461,366	\$1,334,708,949	\$1,252,059,556	\$1,234,143,970	\$1,424,655,496	\$1,630,958,594	\$1,449,514,316	\$1,265,412,887

Vengrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Islandija	Taip	Draugų	\$3,583,239,893	\$2,510,808,625	\$3,035,135,150	\$3,685,581,358	\$4,287,692,526	\$3,173,336,358	\$2,951,784,477	\$4,148,740,383	\$4,939,481,732	\$4,404,609,554	\$4,444,710,681
Indonezija	Taip	Draugų	\$19,144,491,336	\$16,930,198,293	\$16,399,702,431	\$18,832,082,779	\$19,517,212,340	\$17,870,901,657	\$15,153,791,417	\$19,837,995,712	\$25,452,716,227	\$19,784,419,991	\$18,863,331,068
Airija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Izraelis	Taip	Draugų	\$15,425,522,176	\$14,794,842,475	\$14,558,993,483	\$16,694,724,190	\$16,113,332,150	\$15,998,341,574	\$13,092,728,035	\$14,882,312,748	\$18,286,827,952	\$17,001,181,287	\$16,997,161,442
Italija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jamaika	Taip	Draugų	\$343,318,904	\$246,809,373	\$207,076,730	\$278,346,340	\$321,091,863	\$342,183,144	\$139,618,926	\$181,070,652	\$77,101,213	\$66,194,153	\$206,900,937
Japonija	Taip	Draugų	\$74,622,032,142	\$66,071,500,894	\$72,772,339,277	\$76,945,867,562	\$82,622,645,566	\$82,579,441,889	\$62,555,846,247	\$73,453,357,220	\$73,312,026,744	\$75,640,630,732	\$68,716,403,018
Jordanija	Taip	Draugų	\$448,140,666	\$425,421,196	\$373,252,771	\$428,418,910	\$351,780,789	\$393,504,828	\$407,158,920	\$482,879,933	\$725,862,117	\$655,563,644	\$719,560,081
Kenija	Taip	Draugų	\$1,551,619,493	\$1,466,424,171	\$1,398,561,308	\$1,402,288,753	\$1,545,683,116	\$1,483,848,372	\$1,129,907,795	\$1,270,897,601	\$1,326,997,760	\$1,354,132,369	\$1,516,716,668
Kiribatis	Taip	Draugų	\$69,927	\$161,364	\$168,912	\$339,653	\$353,060	\$74,351	\$611,278	\$362,621	\$140,037	\$415,635	\$4,752,993
Kuveitas	Taip	Draugų	\$7,241,685,935	\$4,655,964,171	\$3,628,985,817	\$4,705,905,202	\$3,871,464,440	\$3,610,968,558	\$958,056,662	\$1,508,446,226	\$3,686,781,850	\$6,784,102,416	\$7,597,815,788
Latvija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Libanas	Taip	Draugų	\$441,063,433	\$452,736,749	\$449,340,841	\$512,818,687	\$607,391,287	\$536,925,430	\$511,133,196	\$616,463,722	\$628,790,769	\$785,187,451	\$560,367,113
Lesotas	Taip	Draugų	\$328,809,336	\$282,297,267	\$230,504,422	\$305,439,191	\$415,633,306	\$338,902,630	\$309,379,921	\$259,726,688	\$313,736,248	\$335,140,400	\$305,030,263
Liberija	Taip	Draugų	\$716,502,416	\$637,797,440	\$488,302,931	\$617,314,176	\$536,241,847	\$695,800,087	\$524,247,775	\$893,331,884	\$762,472,601	\$626,241,451	\$736,230,021
Libija	Taip	Draugų	\$16,565,044,335	\$7,787,485,592	\$5,198,115,537	\$13,077,042,446	\$19,853,190,993	\$18,112,785,175	\$4,485,999,242	\$21,352,039,064	\$26,922,366,960	\$24,689,286,522	\$22,799,297,599
Lichtenšteinas (įskaičiuota į Šveicariją)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lietuva (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Liuksemburgas (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Malavis	Taip	Draugų	\$394,279,230	\$363,807,182	\$306,469,410	\$417,114,217	\$363,429,547	\$325,662,327	\$230,009,770	\$253,694,611	\$256,122,601	\$261,191,250	\$301,086,908
Malaizija	Taip	Draugų	\$25,899,922,588	\$25,155,853,097	\$24,222,632,651	\$28,033,136,736	\$30,225,455,183	\$30,261,734,065	\$28,034,351,249	\$34,261,927,600	\$37,084,869,960	\$31,341,630,706	\$30,903,125,724
Maldivai	Taip	Draugų	\$92,351,909	\$107,738,642	\$84,054,925	\$85,524,041	\$95,351,877	\$94,624,732	\$69,930,045	\$64,955,967	\$55,762,967	\$45,921,980	\$36,194,464
Malta (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Maršalo salos	Taip	Draugų	\$339,157,217	\$443,088,550	\$141,955,073	\$409,996,502	\$354,603,390	\$465,883,156	\$481,066,382	\$1,009,594,622	\$1,050,769,289	\$539,625,401	\$620,300,844
Mauritanija	Taip	Draugų	\$726,854,870	\$528,273,491	\$473,898,522	\$562,108,738	\$630,057,143	\$759,792,471	\$562,765,432	\$775,380,259	\$796,153,306	\$650,255,740	\$700,018,271
Mauricijus	Taip	Draugų	\$1,274,880,014	\$992,172,962	\$953,044,748	\$1,042,148,692	\$898,954,975	\$845,374,253	\$586,942,714	\$590,576,679	\$628,261,924	\$722,351,237	\$596,374,463
Meksika	Taip	Draugų	\$22,856,177,587	\$21,538,409,751	\$22,921,937,834	\$26,851,174,081	\$30,656,399,033	\$30,095,354,298	\$23,224,243,502	\$27,607,705,283	\$29,586,267,306	\$30,782,058,199	\$31,545,068,312

Mikronesija	Taip	Draugų	\$813,293	\$604,870	\$504,255	\$190,465	\$267,841	\$151,987	\$50,805	\$202,293	\$1,331,604	\$671,029	\$398,805
Monakas (įskaičiuota į Prancūziją)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Juodkalnija	Taip	Draugų	\$333,760,267	\$159,220,574	\$161,861,384	\$186,831,825	\$213,676,366	\$186,101,684	\$190,445,204	\$440,921,776	\$1,360,973,813	\$913,850,246	\$587,280,615
Mianmaras	Taip	Draugų	\$519,593,835	\$757,025,106	\$1,102,296,454	\$1,762,631,472	\$2,712,344,303	\$3,488,060,268	\$2,952,951,951	\$2,660,688,153	\$4,553,005,486	\$3,661,472,468	\$3,396,828,963
Nauru	Taip	Draugų	\$616,185	\$694,612	\$101,934	\$80,947	\$347,103	\$289,103	\$15,422	\$217,438	\$144,205	\$333,134	\$251,406
Nepalas	Taip	Draugų	\$116,357,997	\$109,544,823	\$105,994,054	\$106,568,739	\$109,566,635	\$99,610,131	\$61,188,046	\$82,868,656	\$99,360,653	\$108,561,422	\$97,932,981
Nyderlandai (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	Taip	Draugų	\$4,449,987,455	\$3,870,315,961	\$3,716,211,871	\$3,792,929,342	\$4,080,048,927	\$3,667,190,506	\$2,579,648,838	\$2,656,779,654	\$2,912,461,757	\$2,740,154,736	\$3,048,855,214
Nigeris	Taip	Draugų	\$517,117,029	\$551,265,193	\$243,450,720	\$272,086,971	\$12,046,286	\$61,906,071	\$55,781,095	\$200,777,301	\$158,628,809	\$281,712,410	\$324,262,788
Nigerija	Taip	Draugų	\$37,359,424,830	\$20,553,924,323	\$12,086,083,991	\$17,104,529,573	\$26,891,595,397	\$25,844,043,318	\$15,535,355,122	\$20,922,821,677	\$28,559,088,593	\$24,491,710,015	\$21,868,350,926
Šiaurės Makedonija	Taip	Draugų	\$4,007,188,754	\$3,724,177,341	\$4,117,333,716	\$4,792,395,089	\$5,804,406,924	\$5,904,574,930	\$5,238,604,659	\$6,654,404,050	\$7,307,432,433	\$7,299,022,059	\$6,975,713,000
Norvegija	Taip	Draugų	\$95,176,683,991	\$67,699,064,321	\$59,319,141,976	\$73,297,105,338	\$84,888,670,965	\$71,055,300,450	\$41,252,869,855	\$64,454,516,504	\$104,046,654,162	\$99,135,143,793	\$84,682,637,856
Omanas	Taip	Draugų	\$868,017,562	\$706,408,211	\$436,985,392	\$436,394,691	\$869,944,545	\$745,598,092	\$353,205,709	\$901,503,239	\$2,204,768,830	\$2,297,684,502	\$1,742,196,000
Palau	Taip	Draugų	\$257,025	\$75,659	\$7,473,922	\$143,695	\$69,531	\$101,069	\$6,196	\$631,188	\$3,674,908	\$125,633	\$15,441,235
Panama	Taip	Draugų	\$584,309,148	\$625,709,583	\$652,525,840	\$594,963,363	\$838,682,321	\$931,108,756	\$933,056,156	\$1,243,267,603	\$1,283,482,578	\$1,036,340,628	\$639,051,232
Papua Naujoji Gvinėja	Taip	Draugų	\$1,054,535,130	\$827,099,560	\$757,388,711	\$1,009,128,060	\$1,037,190,614	\$923,983,722	\$877,549,028	\$1,109,164,607	\$1,146,843,834	\$958,649,075	\$1,038,132,907
Paragvajus	Taip	Draugų	\$1,463,004,588	\$1,176,223,229	\$1,339,332,671	\$1,296,226,296	\$875,287,173	\$653,415,444	\$475,884,709	\$575,680,162	\$581,959,343	\$500,933,360	\$445,257,871
Peru	Taip	Draugų	\$6,449,043,466	\$5,570,025,718	\$5,701,319,708	\$6,906,360,970	\$7,131,552,868	\$6,450,371,352	\$5,761,848,772	\$7,740,471,013	\$7,576,589,247	\$7,459,178,974	\$8,752,779,048
Filipinai	Taip	Draugų	\$7,620,743,214	\$7,754,660,809	\$7,092,042,689	\$8,633,812,810	\$9,388,310,440	\$9,045,892,191	\$7,435,341,442	\$9,651,655,581	\$11,354,482,086	\$9,488,228,240	\$9,848,315,929
Lenkija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Portugalija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kataras	Taip	Draugų	\$9,201,411,305	\$8,159,818,222	\$6,097,252,628	\$7,381,263,359	\$8,171,337,305	\$8,625,316,606	\$5,008,618,980	\$8,167,603,239	\$22,844,554,854	\$12,480,785,449	\$6,965,843,512
Korėjos Respublika	Taip	Draugų	\$49,940,940,733	\$45,630,649,561	\$44,245,460,659	\$54,983,265,200	\$59,411,108,438	\$57,895,660,851	\$50,213,597,615	\$64,516,361,554	\$75,604,611,189	\$78,495,222,461	\$73,462,466,414
Moldova	Taip	Draugų	\$1,540,853,808	\$1,356,258,428	\$1,457,301,600	\$1,822,223,152	\$2,176,089,226	\$2,036,528,764	\$1,843,281,574	\$2,167,708,925	\$2,699,100,615	\$2,580,876,699	\$2,597,142,767
Rumunija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ruanda	Taip	Draugų	\$62,280,857	\$70,794,899	\$58,473,337	\$64,344,081	\$80,766,714	\$76,229,582	\$63,245,477	\$82,074,417	\$100,066,424	\$95,385,506	\$150,905,298
Sent Kitsas ir Nevis	Taip	Draugų	\$29,586,414	\$27,896,190	\$17,508,009	\$9,831,665	\$26,503,169	\$10,725,224	\$6,757,049	\$16,898,974	\$3,929,576	\$42,043,315	\$17,877,325

Sent Lusija	Taip	Draugų	\$11,618,404	\$11,056,005	\$9,749,943	\$13,356,792	\$13,078,785	\$8,569,919	\$2,809,448	\$20,222,079	\$3,728,614	\$3,330,255	\$8,838,140
Sent Vinsentas ir Grenadinai	Taip	Draugų	\$39,528,825	\$11,190,136	\$149,078,172	\$111,938,408	\$11,774,603	\$29,609,036	\$9,922,141	\$58,882,192	\$31,160,687	\$25,498,293	\$12,495,962
Samoa	Taip	Draugų	\$1,436,537	\$2,527,508	\$2,251,739	\$6,211,546	\$3,010,015	\$1,122,529	\$666,770	\$775,943	\$870,416	\$687,279	\$913,280
San Marinas	Taip	Draugų	\$97,312,317	\$82,116,814	\$85,816,973	\$82,777,783	\$90,062,023	\$85,417,590	\$80,116,806	\$105,110,986	\$111,217,984	\$115,166,516	\$149,433,865
San Tomė ir Prinsipė	Taip	Draugų	\$10,672,817	\$9,444,824	\$11,373,502	\$9,283,539	\$6,369,287	\$8,794,323	\$11,204,687	\$19,045,661	\$19,492,492	\$17,444,430	\$28,269,457
Saudo Arabija	Taip	Draugų	\$38,077,002,706	\$23,709,071,090	\$20,850,487,904	\$24,523,117,469	\$36,151,886,162	\$32,231,343,353	\$17,213,134,620	\$24,694,218,973	\$46,561,431,752	\$39,302,609,103	\$35,759,052,759
Serbija	Taip	Draugų	\$9,561,542,249	\$8,843,490,346	\$9,717,428,082	\$11,369,262,262	\$13,084,762,283	\$13,106,683,077	\$12,403,133,240	\$16,842,230,360	\$19,369,191,582	\$19,996,574,849	\$20,744,123,670
Seišeliai	Taip	Draugų	\$358,365,050	\$275,720,039	\$311,823,485	\$328,421,372	\$354,799,443	\$281,212,038	\$237,993,719	\$290,036,411	\$285,178,397	\$296,812,789	\$268,783,414
Siera Leonė	Taip	Draugų	\$296,504,811	\$267,353,072	\$246,188,985	\$304,921,314	\$274,007,759	\$301,010,173	\$237,792,651	\$320,678,217	\$267,581,091	\$215,372,094	\$282,837,391
Singapūras	Taip	Draugų	\$21,103,423,558	\$21,024,226,163	\$19,635,247,784	\$22,609,685,521	\$23,623,459,629	\$22,483,988,895	\$17,811,344,225	\$17,892,084,156	\$21,715,536,863	\$21,931,143,682	\$19,226,793,852
Slovakija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Slovėnija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Saliamono Salos	Taip	Draugų	\$83,675,266	\$75,862,661	\$59,201,739	\$74,635,256	\$82,259,690	\$86,564,568	\$74,842,421	\$74,820,535	\$89,278,635	\$106,813,294	\$114,350,854
Somalis	Taip	Draugų	\$3,399,289	\$9,549,828	\$14,523,888	\$20,577,452	\$28,235,550	\$26,871,022	\$20,800,098	\$33,361,495	\$32,539,357	\$7,086,983	\$7,622,298
Ispanja (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Surinamas	Taip	Draugų	\$352,607,340	\$349,231,302	\$249,521,859	\$251,331,322	\$203,136,077	\$223,084,856	\$120,133,613	\$137,819,797	\$239,905,557	\$99,579,278	\$57,752,301
Švedija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Šveicarija	Taip	Draugų	\$129,230,867,236	\$114,441,587,285	\$135,220,129,206	\$125,930,498,795	\$128,908,819,217	\$148,054,082,706	\$125,005,828,266	\$147,927,836,554	\$154,296,630,142	\$151,809,486,872	\$147,727,437,340
Tailandas	Taip	Draugų	\$24,455,650,797	\$21,614,323,119	\$22,792,876,085	\$25,090,560,720	\$27,039,202,948	\$25,796,256,092	\$20,400,764,039	\$26,178,099,387	\$28,627,034,074	\$27,121,544,253	\$29,573,543,971
Rytų Timoras	Taip	Draugų	\$15,896,561	\$6,641,443	\$21,560,406	\$20,076,052	\$18,655,895	\$5,372,222	–	\$971,958	\$6,861,253	\$3,255,626	\$3,098,596
Tonga	Taip	Draugų	\$1,209,610	\$386,711	\$984,329	\$475,859	\$1,757,417	\$338,697	\$105,181	\$288,319	\$1,819,679	\$1,014,853	\$1,158,260
Trinidadas ir Tobagas	Taip	Draugų	\$1,794,269,642	\$1,258,180,827	\$611,298,269	\$1,075,807,663	\$1,713,167,316	\$2,079,922,429	\$1,327,753,538	\$1,799,547,380	\$5,867,358,586	\$2,663,638,789	\$2,433,684,937
Tunisas	Taip	Draugų	\$12,423,789,809	\$10,529,152,299	\$10,271,459,323	\$10,541,022,553	\$11,884,756,536	\$11,382,590,289	\$9,801,227,398	\$12,085,251,015	\$13,167,906,720	\$14,117,578,849	\$14,083,265,651
Turkija	Taip	Draugų	\$72,080,025,959	\$68,203,975,481	\$73,516,848,257	\$78,461,780,471	\$12,973,169,030	\$89,436,529,596	\$71,066,850,653	\$91,976,542,190	\$103,716,854,127	\$102,642,896,063	\$106,417,388,641
Tuvalu	Taip	Draugų	\$1,119,780	\$554,152	\$54,356	\$178,257	\$263,112	\$200,157	\$61,817	\$59,829	\$15,331,368	\$883,630	\$432,576
Ukraina	Taip	Draugų	\$17,565,848,911	\$13,685,073,773	\$14,135,465,047	\$18,303,220,296	\$20,991,953,994	\$22,038,764,475	\$18,588,544,747	\$28,365,942,691	\$29,095,937,447	\$24,342,296,058	\$26,104,520,950
Jungtiniai Arabų Emyratai	Taip	Draugų	\$10,791,292,906	\$10,286,104,553	\$9,659,289,368	\$11,258,891,333	\$12,973,169,030	\$10,256,636,305	\$9,894,656,189	\$10,943,098,627	\$14,878,981,220	\$18,423,087,816	\$12,133,473,437

Jungtinė Karalystė (iki 2020 ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	\$172,481,543,063	\$169,736,690,355	\$214,494,811,574	\$193,201,352,701	\$177,135,940,471
Jungtinės Amerikos Valstijos	Taip	Draugų	\$274,681,565,663	\$272,928,811,890	\$273,504,227,217	\$288,565,532,417	\$316,754,655,516	\$330,105,468,752	\$229,837,781,498	\$273,934,349,764	\$372,914,069,403	\$366,154,471,339	\$355,763,567,837	
Urugvajus	Taip	Draugų	\$1,579,760,087	\$1,915,775,820	\$1,684,175,767	\$1,705,094,597	\$1,997,425,621	\$1,848,625,704	\$1,251,797,885	\$1,627,334,039	\$2,127,462,612	\$1,929,224,442	\$1,881,868,139	
Vanuatu	Taip	Draugų	\$11,611,861	\$14,764,651	\$10,499,123	\$1,284,298	\$4,238,692	\$1,048,992	\$1,070,054	\$17,668,445	\$914,036	\$1,772,028	\$2,180,285	
Jemenas	Taip	Draugų	\$113,112,481	\$21,248,744	\$20,457,160	\$37,620,978	\$47,006,102	\$107,936,295	\$59,444,601	\$295,637,892	\$108,347,126	\$40,295,820	\$29,970,104	
Zambija	Taip	Draugų	\$492,900,043	\$477,919,672	\$481,129,852	\$407,526,619	\$484,718,297	\$424,041,612	\$276,198,124	\$397,386,813	\$496,660,238	\$344,963,503	\$336,296,968	
BENDRAI (Draugų blokas)			\$1,183,332,862,521	\$1,034,482,259,368	\$1,040,940,167,568	\$1,145,007,607,031	\$1,188,501,900,233	\$1,270,505,145,574	\$1,110,544,957,365	\$1,373,138,884,602	\$1,725,961,076,574	\$1,635,431,636,266	\$1,576,574,779,830	
% (Draugų blokas)			56%	58%	59%	58%	56%	58%	60%	58%	58%	63%	62%	
Baltarusija	Ne	Nedraugų	\$4,563,653,681	\$4,123,422,432	\$3,245,771,206	\$3,819,435,512	\$5,213,930,557	\$4,766,012,530	\$4,373,984,999	\$6,614,304,122	\$3,357,056,663	\$1,560,467,811	\$1,378,511,022	
Šiaurės Korėja	Ne	Nedraugų	\$21,571,887	\$12,145,852	\$7,399,527	\$5,428,335	\$1,976,726	\$1,930,729	\$1,166,354	\$554,445	\$372,163	\$903,774	\$945,522	
Eritrėja	Ne	Nedraugų	\$11,082,309	\$46,440,314	\$14,866,939	\$22,577,566	\$2,778,835	\$2,345,351	\$2,373,506	\$4,477,757	\$6,919,663	\$7,359,211	\$11,580,346	
Rusija	Ne	Nedraugų	\$222,237,509,254	\$135,256,930,214	\$118,803,209,871	\$147,787,013,910	\$180,389,693,504	\$162,453,911,693	\$98,723,467,691	\$174,567,482,128	\$194,744,103,863	\$48,024,151,380	\$36,285,683,477	
Sirijos Arabų Respublika	Ne	Nedraugų	\$115,589,377	\$96,221,805	\$75,087,709	\$108,285,523	\$126,024,737	\$69,326,645	\$69,380,905	\$81,152,173	\$79,225,684	\$147,283,552	\$111,007,813	
Alžyras	Susilakė	Nedraugų	\$39,078,597,841	\$23,175,555,909	\$18,104,538,945	\$20,875,253,273	\$24,663,130,279	\$20,650,917,003	\$12,833,673,157	\$23,021,982,041	\$44,044,125,192	\$38,504,414,997	\$33,168,686,016	
Angola	Susilakė	Nedraugų	\$12,474,038,074	\$7,953,217,858	\$4,626,694,716	\$2,638,384,754	\$4,367,827,225	\$4,119,115,402	\$2,514,870,419	\$2,258,942,972	\$14,243,893,633	\$10,058,735,613	\$6,574,690,469	
Armėnija	Susilakė	Nedraugų	\$303,950,647	\$338,499,636	\$388,641,295	\$441,122,954	\$323,568,537	\$454,822,472	\$388,193,683	\$537,923,038	\$630,914,804	\$812,690,206	\$443,872,603	
Bangladešas	Susilakė	Nedraugų	\$16,440,418,939	\$17,000,177,364	\$18,185,692,513	\$19,131,569,038	\$21,073,523,031	\$21,548,699,200	\$15,436,125,064	\$18,606,315,473	\$25,254,462,495	\$20,409,798,866	\$21,516,827,693	
Bolivija	Susilakė	Nedraugų	\$699,213,100	\$669,607,461	\$609,617,039	\$572,173,089	\$703,659,155	\$717,381,562	\$545,529,572	\$1,009,212,438	\$981,068,342	\$668,856,701	\$721,769,647	
Burundis	Susilakė	Nedraugų	\$28,582,598	\$43,224,113	\$35,707,516	\$28,193,668	\$29,034,501	\$36,060,667	\$22,746,033	\$37,809,038	\$27,441,419	\$38,919,399	\$24,152,184	
Centrinė Afrikos Respublika	Susilakė	Nedraugų	\$8,441,625	\$13,436,462	\$18,727,709	\$13,877,074	\$15,955,174	\$13,805,492	\$27,477,330	\$36,278,407	\$50,216,711	\$31,169,808	\$20,848,341	
Kinija	Susilakė	Nedraugų	\$400,838,666,794	\$388,706,000,078	\$389,092,654,360	\$422,718,741,864	\$466,359,659,049	\$471,070,696,757	\$438,340,158,421	\$559,014,747,140	\$658,566,944,763	\$555,331,270,036	\$560,357,747,448	
Kongas	Susilakė	Nedraugų	\$2,036,318,739	\$1,992,190,835	\$1,184,930,529	\$1,147,689,142	\$1,012,059,336	\$966,481,400	\$837,451,922	\$832,976,254	\$1,299,594,588	\$1,642,671,361	\$2,125,601,412	
Kuba	Susilakė	Nedraugų	\$504,381,598	\$516,893,599	\$400,312,027	\$496,638,933	\$354,130,818	\$378,936,524	\$389,834,197	\$383,985,392	\$322,375,167	\$284,130,359	\$288,154,569	
Salvadoras	Susilakė	Nedraugų	\$225,818,086	\$215,928,652	\$239,796,817	\$276,685,379	\$257,367,335	\$228,540,945	\$189,798,537	\$234,362,838	\$237,283,121	\$245,091,464	\$254,315,792	
Pusiaujo Gvinėja	Susilakė	Nedraugų	\$4,846,067,574	\$2,146,900,681	\$1,371,223,938	\$1,181,510,040	\$1,651,835,774	\$1,034,032,515	\$870,213,189	\$1,549,342,591	\$2,920,690,018	\$1,999,076,420	\$1,433,558,990	

Indija	Susilakė	Nedraugų	\$49,214,396,809	\$43,655,833,842	\$43,315,366,140	\$49,474,170,869	\$54,154,118,667	\$53,836,615,312	\$37,456,356,498	\$54,452,301,349	\$71,137,414,638	\$70,002,783,371	\$77,060,173,816
Iranas	Susilakė	Nedraugų	\$1,532,753,596	\$1,386,716,862	\$6,097,437,094	\$11,417,680,111	\$11,161,955,151	\$782,575,571	\$813,098,757	\$1,089,525,416	\$1,113,118,003	\$863,459,074	\$899,605,265
Irakas	Susilakė	Nedraugų	\$15,310,258,700	\$13,432,230,344	\$11,501,403,985	\$14,780,021,656	\$19,251,309,927	\$19,348,255,938	\$8,223,988,665	\$15,295,565,739	\$24,705,535,716	\$20,605,222,117	\$18,039,098,093
Kazachstanas	Susilakė	Nedraugų	\$31,208,740,466	\$17,756,006,961	\$13,899,112,119	\$19,557,747,005	\$23,736,903,235	\$20,874,498,602	\$14,251,963,875	\$20,559,243,556	\$30,317,245,084	\$32,589,440,865	\$36,010,211,707
Kirgizija	Susilakė	Nedraugų	\$105,661,433	\$56,042,293	\$80,654,211	\$186,797,391	\$746,248,480	\$917,939,558	\$86,180,345	\$87,438,599	\$155,222,692	\$125,441,605	\$124,528,324
Laosas	Susilakė	Nedraugų	\$299,363,213	\$264,813,794	\$277,275,603	\$310,314,603	\$297,268,544	\$348,949,923	\$351,444,458	\$337,705,624	\$442,208,259	\$435,346,074	\$488,093,705
Madagaskaras	Susilakė	Nedraugų	\$1,116,552,940	\$1,002,403,524	\$1,091,978,587	\$1,327,723,583	\$1,462,149,637	\$1,149,120,155	\$986,680,794	\$1,049,128,652	\$1,229,949,334	\$1,153,409,475	\$1,086,126,099
Malis	Susilakė	Nedraugų	\$53,996,411	\$44,257,460	\$44,947,578	\$36,592,612	\$49,850,773	\$42,308,415	\$36,633,651	\$31,572,517	\$42,679,517	\$59,815,013	\$36,144,988
Mongolija	Susilakė	Nedraugų	\$98,427,080	\$92,845,134	\$76,926,287	\$81,864,724	\$88,013,661	\$95,799,600	\$58,838,741	\$83,531,239	\$144,222,918	\$133,157,753	\$138,862,199
Mozambikas	Susilakė	Nedraugų	\$1,810,182,189	\$1,586,284,305	\$1,457,712,704	\$1,873,409,626	\$2,198,261,220	\$1,892,912,903	\$1,424,838,611	\$1,471,711,933	\$2,968,298,860	\$2,139,308,249	\$1,829,302,470
Namibija	Susilakė	Nedraugų	\$1,279,871,623	\$1,146,899,246	\$1,213,504,017	\$1,475,431,325	\$1,526,107,799	\$1,320,346,259	\$1,260,804,437	\$1,609,401,591	\$1,400,613,165	\$1,273,095,645	\$1,560,315,282
Nikaragva	Susilakė	Nedraugų	\$376,077,804	\$360,635,484	\$342,155,668	\$422,459,607	\$457,744,477	\$450,848,476	\$356,816,799	\$401,109,175	\$601,341,601	\$441,247,314	\$401,696,526
Pakistanas	Susilakė	Nedraugų	\$7,322,763,862	\$6,729,392,705	\$6,967,131,756	\$7,547,414,027	\$8,131,395,084	\$8,416,625,692	\$6,292,057,187	\$7,845,310,015	\$9,993,261,439	\$8,569,170,184	\$9,008,791,562
Senegalas	Susilakė	Nedraugų	\$532,818,966	\$467,392,178	\$466,273,088	\$506,342,387	\$644,868,405	\$606,703,769	\$410,297,503	\$550,261,796	\$600,281,940	\$508,793,784	\$770,881,250
Pietų Afrika	Susilakė	Nedraugų	\$23,638,305,929	\$20,714,447,435	\$24,500,564,460	\$24,478,100,259	\$27,530,513,731	\$29,047,729,151	\$17,749,246,329	\$24,600,149,575	\$28,067,010,077	\$24,298,503,241	\$21,715,469,055
Pietų Sudanas	Susilakė	Nedraugų	\$200,222	\$275,108	\$458,824	\$418,921	\$212,695	\$2,225,055	\$24,518,438	\$88,823,621	\$141,523,512	\$1,218,194	\$1,692,446
Šri Lanka	Susilakė	Nedraugų	\$3,338,337,062	\$2,920,430,081	\$2,840,847,642	\$3,049,217,030	\$3,321,816,094	\$3,400,607,749	\$2,371,628,451	\$3,018,958,594	\$3,347,074,225	\$2,821,759,614	\$2,906,958,809
Sudanas	Susilakė	Nedraugų	\$274,418,566	\$236,767,869	\$207,391,255	\$195,699,627	\$181,391,279	\$318,039,930	\$266,376,448	\$301,498,239	\$582,721,055	\$556,947,934	\$423,693,918
Tadžikistanas	Susilakė	Nedraugų	\$81,126,951	\$64,731,095	\$106,483,848	\$48,518,407	\$55,509,881	\$51,381,669	\$99,062,417	\$189,655,810	\$151,907,571	\$188,625,310	\$315,389,916
Uganda	Susilakė	Nedraugų	\$601,557,082	\$545,398,858	\$496,593,441	\$580,586,049	\$557,966,005	\$484,674,395	\$499,242,708	\$633,302,464	\$819,548,992	\$840,099,161	\$1,165,444,134
Tanzanija	Susilakė	Nedraugų	\$793,671,065	\$771,640,142	\$706,558,245	\$580,874,267	\$562,682,349	\$491,760,054	\$721,010,126	\$540,521,728	\$831,185,503	\$1,063,050,046	\$818,453,012
Vietnamas	Susilakė	Nedraugų	\$29,416,703,084	\$33,260,371,782	\$36,433,067,420	\$41,698,426,961	\$45,138,925,552	\$44,758,597,153	\$39,363,305,742	\$45,507,030,907	\$53,894,507,526	\$51,297,674,557	\$59,271,882,430
Zimbabvė	Susilakė	Nedraugų	\$655,416,975	\$440,675,504	\$375,372,808	\$513,484,242	\$535,565,908	\$481,296,837	\$457,167,931	\$471,999,966	\$441,287,182	\$456,874,195	\$495,582,473
Azerbaidžanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$17,548,772,005	\$11,857,921,495	\$8,449,125,997	\$10,598,433,645	\$13,550,041,732	\$12,017,339,119	\$7,316,955,195	\$15,549,967,990	\$32,699,361,013	\$20,621,656,342	\$16,371,839,235
Burkina Fisas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$151,144,036	\$65,212,336	\$123,716,412	\$188,907,998	\$218,154,696	\$274,713,039	\$120,993,022	\$159,976,902	\$157,093,823	\$108,388,168	\$83,065,237
Kamerūnas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$2,857,075,966	\$1,979,857,381	\$1,959,155,409	\$2,170,175,319	\$2,113,456,956	\$2,420,577,963	\$1,768,816,144	\$2,072,394,260	\$4,285,465,231	\$3,051,863,109	\$3,050,399,231
Esvatinis	Nedalyvavo	Nedraugų	\$200,323,981	\$148,473,902	\$136,790,003	\$95,523,171	\$75,702,624	\$136,748,210	\$57,559,219	\$84,358,289	\$67,359,378	\$243,996,175	\$81,016,784
Etiopija	Nedalyvavo	Nedraugų	\$760,453,169	\$786,502,092	\$634,187,265	\$809,424,823	\$769,866,231	\$874,648,740	\$626,198,347	\$728,491,838	\$955,467,721	\$739,628,454	\$907,372,333
Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$605,050,891	\$717,637,781	\$579,343,761	\$500,680,443	\$611,163,930	\$824,746,516	\$833,661,585	\$549,533,980	\$614,504,715	\$487,352,121	\$701,393,700

Bisau Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$4,447,210	\$2,264,229	\$7,297,858	\$3,604,255	\$4,305,565	\$72,465,053	\$4,443,468	\$3,524,862	\$4,585,724	\$4,062,474	\$4,169,466
Togas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$113,592,627	\$80,800,119	\$99,578,527	\$91,373,967	\$98,202,301	\$241,231,096	\$76,394,839	\$134,545,662	\$264,223,964	\$143,206,667	\$187,079,704
Marokas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$14,557,742,091	\$13,687,017,870	\$15,132,876,558	\$16,878,972,955	\$18,865,833,399	\$18,933,866,602	\$17,188,938,480	\$21,130,756,483	\$22,770,915,303	\$25,232,110,013	\$27,304,857,422
Turkmėnistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,083,935,461	\$474,201,213	\$704,952,677	\$285,428,480	\$258,083,937	\$422,120,484	\$285,091,969	\$611,150,840	\$420,934,748	\$1,301,889,570	\$433,206,101
Uzbekistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$309,873,032	\$272,778,603	\$193,352,459	\$248,929,756	\$200,576,285	\$2,576,934,983	\$227,757,450	\$563,910,614	\$890,670,260	\$843,382,551	\$914,137,610
Venesuela	Nedalyvavo	Nedraugų	\$3,888,019,820	\$2,476,612,904	\$1,299,169,343	\$1,709,204,899	\$1,983,050,325	\$2,515,402,110	\$809,507,414	\$598,229,573	\$1,241,595,874	\$1,302,612,326	\$2,329,631,723
BENDRAI (Nedraugų blokas)			\$915,575,934,440	\$761,792,565,196	\$738,223,635,705	\$834,988,535,054	\$947,085,371,108	\$918,943,622,968	\$738,444,321,022	\$1,011,194,437,645	\$1,244,267,024,852	\$954,271,581,703	\$951,654,519,369
% (Nedraugų blokas)			44%	42%	41%	42%	44%	42%	40%	42%	42%	37%	38%
BENDRAI ABIEJŲ BLOKŲ			\$2,098,908,796,961	\$1,796,274,824,564	\$1,779,163,803,273	\$1,979,996,142,085	\$2,135,587,271,341	\$2,189,448,768,542	\$1,848,989,278,387	\$2,384,333,322,247	\$2,970,228,101,426	\$2,589,703,217,969	\$2,528,229,299,199

PRIEDAS NR. 2 ES eksporto su draugų ir nedraugų blokais duomenys

Šalis	Kaip balsavo	Blokas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Afganistanas	Taip	Draugų	\$635,355,080	\$341,725,310	\$290,214,213	\$365,357,920	\$355,483,569	\$397,632,446	\$324,117,976	\$360,373,968	\$282,511,794	\$247,714,485	\$282,825,289
Albanija	Taip	Draugų	\$3,250,207,513	\$2,786,647,062	\$2,984,157,700	\$3,356,560,560	\$3,758,086,334	\$3,565,949,729	\$3,338,394,121	\$4,390,039,136	\$4,650,025,174	\$4,563,343,925	\$5,223,071,160
Andora	Taip	Draugų	\$1,506,998,649	\$1,259,873,744	\$1,330,861,285	\$1,410,199,537	\$1,540,854,911	\$1,463,402,410	\$1,501,598,333	\$1,515,775,155	\$1,790,918,796	\$1,895,783,173	\$1,898,290,277
Antigva ir Barbuda	Taip	Draugų	\$326,972,296	\$244,784,712	\$316,956,385	\$288,067,642	\$247,589,073	\$283,439,768	\$190,132,317	\$364,671,141	\$227,918,717	\$159,607,346	\$217,513,102
Argentina	Taip	Draugų	\$10,814,618,684	\$9,937,592,710	\$9,265,810,156	\$10,951,638,002	\$10,779,543,433	\$8,187,806,334	\$6,641,667,948	\$9,134,250,910	\$10,502,222,450	\$10,490,901,342	\$9,083,036,740
Australija	Taip	Draugų	\$38,690,747,445	\$34,436,159,333	\$35,447,576,874	\$38,715,695,451	\$41,839,370,118	\$39,503,802,196	\$32,370,560,552	\$38,521,122,946	\$39,993,288,120	\$40,839,179,978	\$40,964,087,361
Austrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bahamai	Taip	Draugų	\$1,031,668,994	\$1,421,918,073	\$909,445,843	\$1,184,525,712	\$1,233,187,728	\$925,388,924	\$549,576,800	\$622,437,297	\$686,389,503	\$525,583,211	\$595,511,240
Bahreinas	Taip	Draugų	\$2,288,590,201	\$1,916,065,990	\$1,913,073,106	\$2,481,252,210	\$2,551,157,118	\$2,654,418,825	\$2,082,112,565	\$2,152,561,361	\$1,899,999,807	\$2,647,611,774	\$1,928,109,204
Barbadosas	Taip	Draugų	\$271,288,319	\$190,209,707	\$186,931,609	\$186,257,860	\$152,155,250	\$188,442,980	\$127,153,066	\$128,510,803	\$141,631,478	\$165,457,596	\$161,142,949
Belgija	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Belizas	Taip	Draugų	\$197,317,778	\$119,295,951	\$82,474,315	\$142,817,828	\$63,504,228	\$79,193,440	\$64,330,460	\$79,264,376	\$63,935,187	\$88,362,976	\$56,887,873
Beninas	Taip	Draugų	\$1,456,088,950	\$1,107,931,463	\$673,484,188	\$611,075,335	\$771,050,853	\$624,839,686	\$656,013,867	\$781,634,086	\$852,640,810	\$804,476,702	\$729,369,707
Butanas	Taip	Draugų	\$16,022,111	\$71,575,365	\$17,091,065	\$15,949,439	\$11,853,644	\$36,402,740	\$94,069,855	\$18,693,620	\$27,320,206	\$18,603,442	\$13,383,532
Bosnija ir Hercegovina	Taip	Draugų	\$6,654,503,410	\$5,612,153,410	\$5,795,418,465	\$6,670,747,436	\$7,160,696,825	\$7,069,903,519	\$6,303,959,932	\$8,072,026,324	\$9,174,612,061	\$9,466,421,248	\$10,023,561,864
Botsvana	Taip	Draugų	\$360,362,788	\$304,842,846	\$356,307,438	\$298,380,270	\$318,870,349	\$433,886,032	\$505,957,481	\$713,554,004	\$382,612,563	\$249,317,438	\$161,263,335
Brazilija	Taip	Draugų	\$48,364,082,130	\$37,436,823,732	\$33,600,887,991	\$35,606,613,879	\$38,743,274,950	\$37,656,266,005	\$30,741,368,130	\$38,900,697,828	\$44,166,398,954	\$45,540,955,480	\$45,779,347,386
Brunėjus	Taip	Draugų	\$604,605,199	\$948,912,352	\$311,478,028	\$244,529,170	\$720,570,027	\$443,129,565	\$167,983,141	\$166,985,390	\$162,299,440	\$142,965,907	\$233,155,163
Bulgarija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Žaliasis Kyšulys	Taip	Draugų	\$534,744,319	\$431,532,165	\$523,996,968	\$564,415,532	\$593,664,954	\$726,236,641	\$593,322,442	\$588,262,964	\$696,178,889	\$699,088,487	\$817,508,270
Kambodža	Taip	Draugų	\$396,395,312	\$513,054,706	\$707,041,684	\$959,026,456	\$909,824,964	\$1,098,244,615	\$741,427,192	\$1,142,919,743	\$826,155,614	\$1,074,889,250	\$980,220,207
Kanada	Taip	Draugų	\$41,347,074,650	\$38,328,822,214	\$38,373,778,113	\$42,098,401,745	\$48,210,649,747	\$49,017,001,713	\$37,730,434,268	\$43,522,652,983	\$48,982,494,320	\$51,386,281,430	\$50,975,674,294
Čadas	Taip	Draugų	\$569,049,409	\$333,965,522	\$232,668,543	\$190,224,559	\$226,189,400	\$239,522,561	\$243,163,919	\$206,502,669	\$270,639,889	\$288,158,934	\$310,620,167
Čilė	Taip	Draugų	\$9,686,932,446	\$9,181,307,078	\$9,353,885,855	\$9,807,674,126	\$11,605,609,009	\$12,028,559,237	\$8,480,822,994	\$11,727,725,746	\$11,149,806,636	\$11,383,584,355	\$11,963,119,043
Kolumbija	Taip	Draugų	\$8,316,487,322	\$7,134,639,197	\$5,890,999,388	\$6,636,327,288	\$6,962,640,019	\$7,441,904,257	\$5,178,354,027	\$7,316,036,229	\$8,822,976,728	\$8,544,631,485	\$8,067,967,928
Komorai	Taip	Draugų	\$51,978,318	\$49,672,609	\$67,836,340	\$59,308,778	\$62,374,385	\$67,623,881	\$73,424,427	\$86,269,391	\$53,195,245	\$75,073,201	\$66,543,080

Kosta Rika	Taip	Draugų	\$1,091,141,704	\$1,074,337,383	\$1,155,401,888	\$1,218,776,086	\$1,211,964,115	\$1,272,845,184	\$1,108,919,990	\$1,368,734,617	\$1,623,189,965	\$1,821,598,767	\$1,964,588,869
Dramblio Kaulo Krantas	Taip	Draugų	\$3,036,076,185	\$2,934,929,699	\$2,676,030,779	\$3,200,091,041	\$3,205,819,139	\$3,020,122,747	\$3,179,876,468	\$3,980,121,151	\$4,210,632,166	\$4,332,382,542	\$4,137,451,188
Kroatija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kipras (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Čekija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kongo Demokratinė Respublika	Taip	Draugų	\$1,260,243,039	\$1,241,257,484	\$1,002,172,009	\$1,015,480,269	\$1,205,956,222	\$1,179,883,502	\$1,040,109,862	\$1,192,833,125	\$1,545,083,557	\$1,678,482,419	\$1,441,492,789
Danija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Džibutis	Taip	Draugų	\$315,799,701	\$339,997,530	\$385,308,569	\$374,214,773	\$243,388,463	\$296,056,828	\$227,430,112	\$255,944,723	\$247,083,005	\$330,050,206	\$254,397,139
Dominika	Taip	Draugų	\$25,743,677	\$25,015,016	\$35,919,569	\$32,348,098	\$41,974,462	\$61,141,905	\$21,238,668	\$25,118,527	\$33,491,353	\$50,859,103	\$53,168,107
Dominikos Respublika	Taip	Draugų	\$1,506,039,378	\$1,775,292,019	\$2,011,023,908	\$1,953,143,208	\$2,349,012,417	\$2,309,080,566	\$1,833,085,180	\$2,515,641,810	\$2,848,995,792	\$3,082,299,869	\$3,438,327,382
Ekvadoras	Taip	Draugų	\$2,884,787,039	\$1,975,596,669	\$1,792,029,258	\$2,477,448,205	\$2,753,551,737	\$2,692,166,250	\$1,838,262,286	\$2,453,860,390	\$2,887,965,102	\$2,628,599,569	\$2,595,715,491
Egiptas	Taip	Draugų	\$22,177,785,801	\$21,297,351,467	\$21,365,693,145	\$21,046,200,231	\$21,512,375,511	\$21,965,825,523	\$20,357,823,976	\$24,931,904,788	\$21,319,056,820	\$21,520,184,916	\$21,304,975,943
Estija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Fidžis	Taip	Draugų	\$131,991,598	\$195,720,890	\$70,811,809	\$70,944,581	\$77,771,135	\$336,482,306	\$38,942,595	\$73,695,111	\$57,032,500	\$76,291,750	\$103,559,121
Suomija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prancūzija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gabonas	Taip	Draugų	\$1,791,397,772	\$1,153,299,159	\$922,365,350	\$962,536,962	\$1,019,708,755	\$989,923,123	\$827,565,336	\$867,656,560	\$1,072,100,141	\$1,273,052,537	\$1,138,431,725
Gambija	Taip	Draugų	\$183,903,103	\$168,901,639	\$150,609,120	\$206,458,862	\$191,558,814	\$234,674,471	\$178,825,387	\$240,429,066	\$228,899,169	\$244,964,694	\$286,427,781
Gruzija	Taip	Draugų	\$2,528,775,550	\$2,041,539,825	\$2,174,091,564	\$2,273,888,366	\$2,460,738,086	\$2,344,929,946	\$1,807,631,481	\$2,411,484,261	\$3,393,726,054	\$3,895,744,727	\$4,695,140,999
Vokietija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gana	Taip	Draugų	\$4,110,636,540	\$3,370,259,595	\$3,181,135,442	\$3,414,116,626	\$3,301,332,756	\$2,891,292,755	\$2,903,972,412	\$3,610,166,206	\$3,932,103,401	\$3,588,335,757	\$3,645,512,636
Graikija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Grenada	Taip	Draugų	\$30,185,370	\$23,916,272	\$27,413,435	\$35,061,264	\$45,784,024	\$37,731,728	\$25,461,569	\$24,050,025	\$35,182,608	\$33,858,112	\$75,483,231
Gvatemala	Taip	Draugų	\$1,180,430,297	\$1,050,976,161	\$995,163,605	\$1,114,638,588	\$1,157,821,022	\$1,189,749,019	\$1,027,334,185	\$1,331,683,122	\$1,655,578,798	\$1,645,684,099	\$1,844,180,754
Gajana	Taip	Draugų	\$124,373,212	\$114,093,971	\$128,459,477	\$124,211,821	\$140,418,116	\$178,151,370	\$156,227,020	\$207,771,851	\$238,874,719	\$268,301,789	\$442,246,724
Haitis	Taip	Draugų	\$251,534,875	\$206,374,999	\$219,870,105	\$250,405,900	\$291,997,870	\$219,637,015	\$239,559,077	\$233,066,317	\$160,515,715	\$245,147,522	\$135,014,195
Hondūras	Taip	Draugų	\$594,153,244	\$547,115,363	\$497,605,327	\$488,403,518	\$565,204,926	\$531,185,513	\$389,018,175	\$690,241,587	\$715,334,018	\$753,418,230	\$822,652,157
Vengrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Islandija	Taip	Draugų	\$2,718,985,533	\$2,746,812,168	\$3,993,255,804	\$4,277,947,019	\$4,165,423,772	\$3,628,242,604	\$3,033,296,329	\$3,980,531,592	\$4,718,743,287	\$4,920,742,985	\$4,666,623,544
Indonezija	Taip	Draugų	\$12,453,485,312	\$10,746,927,488	\$11,207,821,562	\$11,036,580,793	\$11,146,751,842	\$11,143,307,449	\$8,175,005,443	\$9,199,903,441	\$9,409,812,477	\$11,807,166,549	\$10,353,157,326
Airija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Izraelis	Taip	Draugų	\$22,403,919,204	\$20,822,433,601	\$23,191,658,852	\$23,878,932,052	\$24,139,797,884	\$24,128,229,689	\$22,004,830,067	\$28,389,652,535	\$30,337,894,764	\$27,155,980,937	\$28,361,539,140
Italija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jamaika	Taip	Draugų	\$335,710,642	\$354,896,442	\$389,142,442	\$479,567,431	\$535,618,608	\$448,039,899	\$358,002,550	\$385,100,265	\$462,418,938	\$511,996,406	\$526,232,588
Japonija	Taip	Draugų	\$69,823,828,738	\$61,723,546,299	\$63,289,938,748	\$66,954,524,096	\$74,393,151,261	\$76,537,515,309	\$60,929,289,273	\$71,492,868,060	\$72,965,835,738	\$67,751,998,753	\$71,112,024,379
Jordanija	Taip	Draugų	\$4,857,211,390	\$4,392,383,179	\$4,411,221,885	\$4,585,576,472	\$4,141,108,080	\$4,123,158,791	\$3,347,480,810	\$3,863,032,708	\$4,318,177,532	\$4,291,768,841	\$4,418,029,319
Kenija	Taip	Draugų	\$2,404,529,415	\$2,438,401,725	\$2,073,857,101	\$2,131,816,761	\$2,432,685,755	\$2,214,382,893	\$2,116,070,594	\$2,218,372,508	\$2,103,160,928	\$1,855,819,412	\$2,107,885,935
Kiribatis	Taip	Draugų	\$3,432,663	\$3,432,663	\$3,124,530	\$2,034,124	\$2,991,495	\$3,681,348	\$3,601,920	\$362,621	\$140,037	\$415,635	\$4,752,993
Kuveitas	Taip	Draugų	\$2,846,181	\$6,580,129,907	\$5,877,908,187	\$6,296,661,613	\$6,588,016,849	\$6,305,289,363	\$5,374,170,338	\$5,994,632,515	\$5,777,771,514	\$5,612,156,595	\$5,739,153,687
Latvija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Libanas	Taip	Draugų	\$8,653,205,096	\$7,393,128,518	\$7,337,742,554	\$8,140,906,446	\$8,473,016,852	\$6,807,643,813	\$4,613,561,037	\$4,864,374,624	\$5,935,900,150	\$5,822,079,133	\$5,318,133,055
Lesotas	Taip	Draugų	\$14,135,211	\$13,383,600	\$13,408,720	\$12,876,499	\$11,445,758	\$15,806,860	\$13,252,239	\$17,507,167	\$13,884,734	\$12,935,843	\$13,440,819
Liberija	Taip	Draugų	\$824,438,376	\$1,066,866,724	\$848,369,012	\$696,805,086	\$814,692,874	\$892,749,786	\$1,008,828,404	\$1,757,231,097	\$2,035,190,092	\$2,228,126,976	\$1,146,035,051
Libija	Taip	Draugų	\$7,047,692,448	\$4,611,430,172	\$3,808,738,843	\$4,110,646,029	\$5,303,947,152	\$5,155,258,723	\$4,308,387,686	\$6,165,774,801	\$8,067,502,914	\$7,367,608,073	\$7,787,146,744
Lichtenšteinas (įskaičiuota į Šveicariją)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lietuva (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Liuksemburgas (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Malavis	Taip	Draugų	\$209,310,395	\$130,464,316	\$132,820,098	\$187,176,980	\$164,274,390	\$173,660,799	\$127,048,138	\$121,901,629	\$177,498,237	\$148,214,921	\$152,204,701
Malaizija	Taip	Draugų	\$18,432,222,409	\$14,736,661,646	\$14,548,250,341	\$16,129,281,493	\$16,561,695,483	\$16,110,677,443	\$11,999,214,033	\$13,807,534,307	\$15,324,832,474	\$16,679,264,839	\$19,162,700,914
Maldyvai	Taip	Draugų	\$178,752,941	\$162,845,579	\$191,117,464	\$211,952,597	\$258,332,946	\$259,512,235	\$128,385,606	\$197,593,170	\$278,361,118	\$258,730,815	\$283,050,285
Malta (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Maršalo salos	Taip	Draugų	\$1,582,862,224	\$1,533,664,783	\$1,835,039,787	\$1,298,972,677	\$2,862,451,337	\$1,151,465,366	\$1,786,687,565	\$1,913,628,804	\$1,621,350,257	\$1,992,735,566	\$1,810,721,210
Mauritanija	Taip	Draugų	\$1,395,734,371	\$812,726,744	\$717,400,700	\$848,117,088	\$842,727,836	\$913,076,663	\$831,586,337	\$892,176,700	\$1,297,610,054	\$1,339,740,447	\$1,335,803,404
Mauricijus	Taip	Draugų	\$1,160,205,457	\$994,097,074	\$1,049,405,641	\$1,315,562,572	\$1,254,174,806	\$1,465,216,205	\$925,484,805	\$974,396,624	\$1,167,443,668	\$1,271,563,378	\$1,206,654,673
Meksika	Taip	Draugų	\$37,267,163,713	\$36,921,711,014	\$37,080,962,405	\$42,283,955,909	\$45,995,639,562	\$43,367,626,582	\$34,498,284,363	\$44,260,164,309	\$51,581,652,878	\$56,916,508,041	\$56,851,320,565
Mikronesija	Taip	Draugų	\$956,409	\$1,188,869	\$2,267,171	\$2,198,789	\$1,100,125	\$1,282,310	\$2,116,798	\$2,863,747	\$1,521,042	\$2,646,754	\$2,310,903

Monakas (įskaičiuota į Prancūziją)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Juodkalnija	Taip	Draugų	\$1,286,398,977	\$965,781,328	\$1,093,919,154	\$1,200,232,631	\$1,410,711,698	\$1,408,854,667	\$1,065,973,493	\$1,366,447,466	\$1,890,541,154	\$1,960,371,149	\$2,159,762,220
Mianmaras	Taip	Draugų	\$654,864,068	\$603,300,520	\$626,430,351	\$605,950,232	\$694,506,797	\$717,074,016	\$577,325,468	\$376,222,447	\$381,938,407	\$346,488,549	\$486,101,504
Nauru	Taip	Draugų	\$1,263,750	\$808,561	\$491,201	\$145,091	\$298,121	\$807,713	\$1,433,778	\$794,171	\$624,982	\$1,417,109	\$411,602
Nepalas	Taip	Draugų	\$176,407,835	\$297,735,998	\$148,191,331	\$319,711,175	\$474,544,072	\$223,343,592	\$143,617,080	\$228,470,590	\$216,563,648	\$284,357,036	\$233,685,199
Nyderlandai (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	Taip	Draugų	\$5,812,564,564	\$5,024,988,564	\$5,093,618,053	\$5,866,814,859	\$6,599,379,224	\$6,672,184,279	\$4,698,022,874	\$6,406,253,702	\$6,522,415,939	\$5,915,261,886	\$5,398,380,496
Nigeris	Taip	Draugų	\$597,201,371	\$419,234,877	\$291,177,043	\$345,198,161	\$341,666,322	\$396,572,346	\$380,342,151	\$362,936,228	\$415,039,418	\$321,184,681	\$212,469,916
Nigerija	Taip	Draugų	\$15,296,849,192	\$11,880,879,559	\$9,823,098,959	\$11,349,172,543	\$13,995,139,054	\$14,689,748,441	\$10,392,108,398	\$13,141,458,929	\$19,439,851,319	\$12,948,638,792	\$10,993,280,395
Šiaurės Makedonija	Taip	Draugų	\$5,058,173,135	\$4,550,856,100	\$4,912,386,902	\$5,599,972,896	\$6,544,288,121	\$6,843,056,133	\$4,604,009,650	\$6,013,788,658	\$7,215,676,657	\$7,144,759,507	\$7,198,445,859
Norvegija	Taip	Draugų	\$65,964,668,956	\$53,303,783,678	\$52,635,609,805	\$56,031,060,225	\$62,319,710,471	\$61,258,520,688	\$54,376,647,656	\$65,530,008,827	\$69,812,844,932	\$64,858,988,610	\$66,858,966,876
Omanas	Taip	Draugų	\$4,652,074,050	\$5,042,059,767	\$4,539,824,550	\$6,314,935,045	\$5,324,938,865	\$4,265,570,263	\$3,348,431,191	\$2,858,778,346	\$3,104,963,648	\$3,408,636,633	\$3,601,961,269
Palau	Taip	Draugų	\$1,008,568	\$2,953,350	\$2,733,753	\$3,326,456	\$4,121,076	\$1,276,399	\$7,585,015	\$6,593,670	\$13,430,841	\$58,691,548	\$35,904,767
Panama	Taip	Draugų	\$3,071,524,796	\$2,777,927,891	\$2,391,492,668	\$2,439,654,027	\$3,011,697,324	\$3,153,811,434	\$2,055,204,256	\$2,643,093,783	\$3,792,332,357	\$8,928,401,838	\$5,172,465,125
Papua Naujoji Gvinėja	Taip	Draugų	\$175,267,661	\$182,486,701	\$235,303,081	\$181,917,097	\$150,194,528	\$168,065,756	\$103,372,125	\$101,021,359	\$83,584,276	\$103,166,973	\$121,193,873
Paragvajus	Taip	Draugų	\$777,684,104	\$673,497,592	\$636,904,120	\$768,939,335	\$816,011,080	\$717,865,053	\$671,061,690	\$870,364,111	\$831,362,068	\$965,531,355	\$935,099,953
Peru	Taip	Draugų	\$4,220,194,232	\$4,056,712,454	\$3,958,316,101	\$4,533,463,012	\$4,346,794,739	\$4,365,367,049	\$3,349,218,295	\$4,134,892,153	\$4,720,323,607	\$4,306,015,817	\$4,522,041,823
Filipinai	Taip	Draugų	\$8,983,460,059	\$6,750,698,660	\$6,746,470,106	\$7,337,918,564	\$8,936,096,247	\$9,054,012,208	\$6,478,743,701	\$8,248,368,529	\$7,896,835,001	\$7,851,439,864	\$8,284,564,321
Lenkija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Portugalija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kataras	Taip	Draugų	\$11,038,484,962	\$11,538,554,148	\$10,583,828,174	\$11,617,476,636	\$12,433,609,924	\$13,743,622,314	\$7,529,986,478	\$8,443,944,140	\$7,928,002,369	\$7,899,846,116	\$7,024,504,240
Korėjos Respublika	Taip	Draugų	\$56,870,467,420	\$52,457,924,049	\$48,338,493,247	\$56,081,163,288	\$58,585,161,477	\$52,583,201,179	\$51,243,786,947	\$60,720,418,652	\$62,715,493,607	\$61,243,985,306	\$59,582,607,198
Moldova	Taip	Draugų	\$3,114,095,061	\$2,280,462,797	\$2,267,484,856	\$2,755,494,991	\$3,239,911,610	\$3,299,684,410	\$2,972,291,706	\$3,759,353,382	\$4,944,025,370	\$5,171,923,069	\$5,592,460,453
Rumunija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ruanda	Taip	Draugų	\$223,124,643	\$204,870,266	\$453,618,263	\$217,386,400	\$248,280,716	\$243,066,833	\$256,241,960	\$426,441,370	\$307,622,238	\$310,113,631	\$325,097,259
Sent Kitsas ir Nevis	Taip	Draugų	\$107,072,080	\$64,128,612	\$93,371,178	\$69,299,794	\$36,247,176	\$37,295,844	\$21,001,831	\$26,688,156	\$43,929,726	\$53,394,952	\$47,374,402
Sent Lusija	Taip	Draugų	\$49,973,768	\$48,116,279	\$80,608,411	\$65,674,230	\$59,005,999	\$58,013,113	\$31,499,614	\$35,418,686	\$40,333,765	\$49,386,924	\$44,593,873

Sent Vinsentas ir Grenadinai	Taip	Draugų	\$74,508,739	\$65,425,290	\$46,181,981	\$45,964,812	\$59,291,958	\$72,792,148	\$28,860,448	\$135,659,208	\$25,239,202	\$71,816,745	\$80,959,604
Samoa	Taip	Draugų	\$6,398,800	\$3,219,656	\$5,214,462	\$24,178,823	\$16,929,482	\$9,307,320	\$2,895,761	\$13,779,683	\$7,682,344	\$11,169,095	\$5,467,197
San Marinas	Taip	Draugų	\$304,679,984	\$270,876,249	\$258,347,945	\$274,447,631	\$296,326,372	\$272,259,863	\$263,430,590	\$357,623,222	\$398,775,930	\$361,548,209	\$365,170,320
San Tomė ir Prinsipė	Taip	Draugų	\$86,493,787	\$72,352,940	\$80,846,031	\$78,031,919	\$80,377,426	\$70,751,282	\$70,194,247	\$81,291,261	\$81,126,462	\$66,288,635	\$76,535,883
Saudo Arabija	Taip	Draugų	\$45,615,260,812	\$43,624,869,685	\$36,614,736,603	\$35,971,649,922	\$34,620,092,229	\$32,493,960,064	\$27,041,744,282	\$28,404,490,225	\$32,578,662,613	\$36,466,952,778	\$39,211,782,798
Serbija	Taip	Draugų	\$14,662,650,439	\$13,064,766,687	\$13,800,225,799	\$16,071,100,965	\$18,525,826,008	\$18,526,066,049	\$17,904,581,100	\$23,391,637,157	\$27,400,591,962	\$27,247,025,421	\$28,312,681,630
Seišeliai	Taip	Draugų	\$314,854,339	\$333,957,754	\$308,673,461	\$336,067,211	\$349,783,038	\$330,010,896	\$306,547,438	\$234,848,965	\$295,209,589	\$275,236,373	\$344,417,280
Siera Leonė	Taip	Draugų	\$373,573,868	\$259,656,177	\$218,963,035	\$249,004,444	\$231,460,695	\$225,508,560	\$212,284,627	\$290,759,272	\$317,300,070	\$273,594,511	\$287,171,945
Singapūras	Taip	Draugų	\$37,407,486,768	\$32,856,464,449	\$34,602,573,399	\$37,280,244,766	\$43,477,497,444	\$38,819,393,805	\$27,431,510,077	\$32,087,965,047	\$33,252,400,785	\$33,964,123,142	\$32,032,708,776
Slovakija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Slovėnija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Salamono Salos	Taip	Draugų	\$7,721,006	\$7,755,472	\$4,867,866	\$7,384,519	\$6,776,772	\$19,111,264	\$6,014,048	\$6,271,787	\$8,962,009	\$5,939,389	\$9,666,831
Somalis	Taip	Draugų	\$93,754,711	\$106,567,879	\$101,320,551	\$167,174,346	\$163,814,073	\$159,409,222	\$155,177,645	\$155,573,341	\$166,081,991	\$181,422,821	\$166,380,798
Ispanja (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Surinamas	Taip	Draugų	\$424,963,713	\$421,308,646	\$272,088,582	\$318,190,075	\$350,231,500	\$393,611,713	\$341,309,142	\$376,054,666	\$388,441,305	\$388,901,587	\$397,087,928
Švedija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Šveicarija	Taip	Draugų	\$186,405,037,108	\$166,960,073,473	\$157,709,756,013	\$169,381,196,976	\$184,695,075,413	\$179,973,396,801	\$162,387,957,213	\$185,716,055,462	\$198,361,797,797	\$204,374,069,200	\$210,818,250,454
Tailandas	Taip	Draugų	\$16,294,454,326	\$14,587,729,769	\$14,817,514,919	\$16,742,111,810	\$17,533,511,198	\$16,538,658,273	\$12,832,930,639	\$15,380,577,631	\$15,370,842,104	\$16,061,280,148	\$15,661,301,750
Rytų Timoras	Taip	Draugų	\$13,337,464	\$32,664,002	\$14,863,378	\$19,255,802	\$13,363,596	\$15,576,581	\$7,770,879	\$15,355,593	\$20,760,126	\$12,789,925	\$33,611,016
Tonga	Taip	Draugų	\$6,913,956	\$4,834,326	\$17,148,281	\$4,268,137	\$5,149,590	\$4,129,193	\$5,396,419	\$1,874,773	\$4,288,761	\$2,003,712	\$1,060,611
Trinidadas ir Tobagas	Taip	Draugų	\$737,963,523	\$721,881,449	\$650,858,845	\$573,451,804	\$691,183,017	\$838,346,666	\$502,279,347	\$556,276,232	\$1,111,776,354	\$791,201,800	\$659,103,591
Tunisas	Taip	Draugų	\$14,549,837,481	\$11,870,512,218	\$11,610,828,369	\$12,518,641,687	\$13,644,726,922	\$12,400,581,118	\$9,978,041,158	\$12,698,522,820	\$14,311,981,548	\$12,725,912,110	\$13,030,841,958
Turkija	Taip	Draugų	\$98,405,368,570	\$86,905,684,351	\$85,590,415,478	\$95,133,164,782	\$90,487,723,626	\$82,309,903,861	\$79,546,777,720	\$93,072,651,045	\$104,219,275,622	\$119,689,729,538	\$120,878,716,524
Tuvalu	Taip	Draugų	\$95,268	\$579,274	\$525,631	\$799,737	\$1,076,705	\$515,984	\$568,464	\$520,035	\$1,571,134	\$3,610,908	\$401,661
Ukraina	Taip	Draugų	\$22,419,152,305	\$15,347,838,404	\$18,294,214,130	\$22,789,083,863	\$25,913,070,439	\$27,466,545,802	\$26,088,424,163	\$33,170,019,193	\$31,109,656,672	\$38,738,640,804	\$43,616,503,389
Jungtiniai Arabų Emyratai	Taip	Draugų	\$56,390,195,276	\$53,338,675,214	\$50,136,447,831	\$47,713,076,290	\$44,234,329,832	\$42,985,065,598	\$29,383,781,820	\$34,897,649,384	\$37,313,984,092	\$41,607,979,542	\$47,643,915,470
Jungtinė Karalystė (iki 2020 ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	\$286,341,335,119	\$331,582,327,945	\$343,111,054,222	\$359,882,224,759	\$366,347,917,456

Jungtinės Amerikos Valstijos	Taip	Draugų	\$409,478,363,422	\$408,334,845,565	\$399,564,845,210	\$418,820,446,019	\$472,777,053,821	\$494,878,860,007	\$394,245,577,531	\$463,858,079,446	\$526,204,219,878	\$535,852,980,543	\$571,113,663,362
Urugvajus	Taip	Draugų	\$2,092,905,462	\$2,090,907,259	\$1,750,457,152	\$1,708,002,785	\$1,625,335,261	\$1,568,093,482	\$1,371,000,514	\$2,257,579,947	\$1,928,506,219	\$2,144,642,767	\$2,245,331,841
Vanuatu	Taip	Draugų	\$175,341,734	\$15,469,059	\$39,644,506	\$15,388,285	\$17,468,837	\$12,063,852	\$9,620,453	\$10,279,025	\$17,483,812	\$15,637,336	\$14,090,576
Jemenas	Taip	Draugų	\$1,856,413,792	\$832,932,905	\$649,197,583	\$622,174,387	\$523,770,612	\$810,583,833	\$724,810,637	\$775,706,844	\$987,358,622	\$761,451,513	\$613,417,842
Zambija	Taip	Draugų	\$573,914,303	\$470,532,922	\$384,693,961	\$435,999,799	\$483,831,948	\$542,554,941	\$309,319,087	\$352,947,104	\$456,102,568	\$360,485,984	\$441,352,866
BENDRAI (Draugų blokas)			\$1,509,272,181,744	\$1,387,562,755,728	\$1,351,925,754,067	\$1,448,990,915,944	\$1,571,081,015,580	\$1,556,367,773,293	\$1,573,293,859,852	\$1,863,011,108,199	\$2,021,376,589,219	\$2,083,186,111,312	\$2,144,510,780,617
% (Draugų blokas)			72%	75%	75%	73%	73%	74%	77%	77%	80%	80%	82%
Baltarusija	Ne	Nedraugų	\$9,848,171,129	\$6,286,875,298	\$5,476,351,259	\$6,782,485,539	\$7,584,434,123	\$7,648,607,202	\$7,069,315,220	\$8,100,786,357	\$6,888,426,940	\$8,760,804,720	\$7,388,355,751
Šiaurės Korėja	Ne	Nedraugų	\$23,149,341	\$20,912,486	\$22,880,524	\$11,312,455	\$7,231,698	\$5,115,801	\$1,811,261	\$1,047,520	\$3,655,518	\$2,142,930	\$9,894,653
Eritrėja	Ne	Nedraugų	\$75,154,719	\$70,066,898	\$61,190,993	\$72,720,223	\$74,664,467	\$71,079,420	\$59,410,812	\$32,305,533	\$47,454,226	\$56,496,607	\$53,736,005
Rusija	Ne	Nedraugų	\$136,228,507,587	\$81,258,592,518	\$79,476,729,322	\$96,532,035,691	\$99,602,251,686	\$100,703,133,459	\$89,479,600,802	\$104,373,977,745	\$57,519,009,984	\$41,264,157,537	\$34,011,628,265
Sirijos Arabų Respublika	Ne	Nedraugų	\$905,788,900	\$559,340,788	\$479,731,160	\$599,665,236	\$765,980,659	\$682,118,529	\$377,330,399	\$357,831,383	\$315,631,110	\$279,853,438	\$286,314,848
Alžyras	Susilaikė	Nedraugų	\$30,593,137,337	\$24,520,227,112	\$22,488,154,565	\$20,998,002,719	\$22,028,396,721	\$19,077,518,771	\$15,089,087,951	\$14,681,307,761	\$14,269,300,056	\$15,712,308,872	\$16,777,941,977
Angola	Susilaikė	Nedraugų	\$8,929,285,785	\$5,381,991,918	\$3,757,015,596	\$4,349,406,304	\$3,820,986,719	\$3,307,633,780	\$2,270,016,016	\$3,205,640,827	\$4,494,574,818	\$3,652,170,917	\$3,610,021,231
Armėnija	Susilaikė	Nedraugų	\$937,861,719	\$691,009,101	\$656,868,725	\$791,550,285	\$1,003,159,288	\$890,041,948	\$813,434,215	\$892,399,989	\$1,982,141,679	\$2,329,382,216	\$2,154,557,813
Bangladešas	Susilaikė	Nedraugų	\$2,623,409,759	\$2,695,970,192	\$2,812,845,838	\$3,531,407,535	\$4,129,173,226	\$3,763,525,012	\$2,500,347,687	\$3,252,471,570	\$3,788,883,745	\$3,246,226,229	\$2,481,848,681
Bolivija	Susilaikė	Nedraugų	\$989,999,323	\$806,909,453	\$674,543,738	\$1,082,689,105	\$903,131,134	\$713,769,435	\$447,282,847	\$648,134,305	\$673,126,432	\$624,786,452	\$438,156,059
Burundis	Susilaikė	Nedraugų	\$142,527,080	\$113,140,833	\$89,946,757	\$84,257,437	\$85,014,877	\$90,198,977	\$72,044,750	\$92,277,855	\$91,815,885	\$104,241,094	\$107,351,980
Centrinė Afrikos Respublika	Susilaikė	Nedraugų	\$93,183,766	\$123,452,660	\$108,580,785	\$106,883,843	\$116,396,429	\$122,717,351	\$120,940,747	\$122,499,951	\$145,164,913	\$137,692,728	\$92,249,426
Kinija	Susilaikė	Nedraugų	\$217,375,318,836	\$187,589,935,452	\$186,457,911,939	\$221,016,780,684	\$246,853,035,025	\$249,834,458,259	\$228,726,181,228	\$260,734,890,836	\$239,747,893,725	\$238,702,936,985	\$227,172,237,930
Kongas	Susilaikė	Nedraugų	\$2,157,229,200	\$1,943,692,290	\$1,321,537,608	\$908,353,029	\$861,158,806	\$780,943,658	\$671,446,454	\$829,952,192	\$1,046,994,242	\$1,226,841,987	\$1,080,153,105
Kuba	Susilaikė	Nedraugų	\$2,156,988,009	\$2,393,387,978	\$2,248,511,006	\$2,327,422,818	\$2,510,640,630	\$2,349,523,278	\$1,643,116,436	\$1,562,144,402	\$1,668,457,900	\$1,867,288,907	\$1,548,292,055
Salvadoras	Susilaikė	Nedraugų	\$700,300,675	\$601,039,032	\$519,168,199	\$538,650,762	\$897,236,486	\$949,400,676	\$673,029,366	\$634,226,339	\$646,577,798	\$632,219,043	\$890,432,288
Pusiaujo Gvinėja	Susilaikė	Nedraugų	\$1,021,820,415	\$906,442,659	\$486,670,739	\$382,975,571	\$445,050,477	\$471,246,278	\$362,312,340	\$341,741,498	\$346,976,770	\$359,635,642	\$352,223,939
Indija	Susilaikė	Nedraugų	\$46,454,065,509	\$41,394,929,932	\$40,953,530,882	\$46,140,954,218	\$52,720,743,252	\$47,497,868,762	\$34,621,757,793	\$46,217,497,408	\$49,542,981,598	\$51,881,723,621	\$52,337,850,264
Iranas	Susilaikė	Nedraugų	\$8,493,014,868	\$7,133,859,456	\$9,068,471,736	\$12,051,555,366	\$10,297,200,872	\$4,891,431,179	\$4,099,466,760	\$4,524,101,474	\$4,311,662,017	\$4,234,874,185	\$3,995,546,357

Irakas	Susilaikė	Nedraugų	\$6,173,491,031	\$4,977,737,480	\$3,877,124,618	\$3,916,260,829	\$4,210,611,712	\$4,651,978,137	\$3,897,425,952	\$4,641,327,640	\$4,726,698,036	\$5,578,062,714	\$6,023,661,869
Kazachstanas	Susilaikė	Nedraugų	\$8,918,447,457	\$6,831,524,102	\$5,584,199,575	\$5,684,803,577	\$6,818,712,350	\$7,028,485,725	\$6,703,796,407	\$6,428,175,738	\$10,842,238,420	\$13,091,344,461	\$12,365,119,975
Kirgizija	Susilaikė	Nedraugų	\$529,338,735	\$295,112,785	\$262,119,241	\$329,167,039	\$334,751,330	\$372,154,318	\$266,136,572	\$309,794,191	\$1,230,341,543	\$2,943,264,545	\$2,943,594,300
Laosas	Susilaikė	Nedraugų	\$241,009,806	\$134,782,291	\$130,158,881	\$236,212,353	\$186,986,609	\$118,460,715	\$155,353,612	\$290,032,984	\$140,725,526	\$151,479,748	\$142,244,847
Madagaskaras	Susilaikė	Nedraugų	\$704,441,470	\$619,358,592	\$610,245,460	\$755,401,871	\$770,260,718	\$754,188,826	\$607,251,793	\$662,029,455	\$778,280,250	\$809,973,129	\$776,120,423
Malis	Susilaikė	Nedraugų	\$1,117,425,387	\$1,054,671,771	\$1,220,736,140	\$1,247,537,467	\$1,286,995,959	\$1,198,623,280	\$1,265,466,952	\$1,428,502,684	\$1,371,084,917	\$1,281,326,308	\$1,197,150,572
Mongolija	Susilaikė	Nedraugų	\$438,442,556	\$351,712,617	\$345,565,057	\$427,028,131	\$527,534,511	\$562,098,066	\$499,969,925	\$632,581,506	\$659,165,336	\$798,440,081	\$884,854,938
Mozambikas	Susilaikė	Nedraugų	\$1,178,389,315	\$1,077,804,259	\$737,948,525	\$593,692,814	\$805,782,827	\$914,598,452	\$794,058,512	\$954,128,569	\$898,786,382	\$963,901,383	\$1,034,883,591
Namibija	Susilaikė	Nedraugų	\$769,919,832	\$441,054,173	\$405,851,485	\$555,394,906	\$505,111,924	\$475,621,263	\$403,760,123	\$603,122,350	\$590,490,570	\$405,845,641	\$608,026,822
Nikaragva	Susilaikė	Nedraugų	\$295,784,960	\$249,136,164	\$260,192,696	\$274,527,657	\$224,103,590	\$213,549,738	\$190,862,278	\$252,824,921	\$290,098,880	\$294,464,249	\$301,516,576
Pakistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$5,260,028,370	\$4,795,088,290	\$5,771,454,066	\$6,812,144,507	\$6,552,235,014	\$6,167,949,012	\$4,279,085,270	\$6,386,997,082	\$5,558,868,899	\$4,394,455,564	\$3,929,226,046
Senegalas	Susilaikė	Nedraugų	\$3,724,084,033	\$2,622,114,973	\$2,586,836,663	\$3,259,572,164	\$3,977,127,003	\$4,207,132,253	\$3,335,021,216	\$4,158,406,393	\$4,512,113,416	\$4,176,639,384	\$4,061,420,400
Pietų Afrika	Susilaikė	Nedraugų	\$30,611,220,556	\$27,855,180,306	\$25,074,754,967	\$27,308,880,606	\$27,827,520,251	\$27,689,022,523	\$19,871,274,013	\$25,711,695,846	\$27,465,605,912	\$27,725,134,673	\$25,887,873,645
Pietų Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$62,946,223	\$70,851,019	\$36,968,941	\$41,638,272	\$41,898,632	\$63,992,018	\$52,185,825	\$55,814,145	\$72,475,531	\$63,818,245	\$56,843,026
Šri Lanka	Susilaikė	Nedraugų	\$1,733,529,155	\$2,328,384,046	\$1,504,553,136	\$1,897,808,912	\$1,804,866,555	\$1,705,303,743	\$1,013,562,064	\$1,407,572,364	\$1,050,109,718	\$1,201,988,599	\$1,103,696,496
Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$1,058,623,116	\$1,052,653,544	\$951,094,850	\$1,167,195,040	\$916,013,568	\$1,008,404,368	\$897,710,392	\$769,148,004	\$899,167,355	\$371,689,341	\$227,792,817
Tadžikistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$286,312,521	\$182,808,690	\$192,872,915	\$193,189,060	\$204,567,620	\$192,238,994	\$211,739,787	\$280,901,450	\$274,654,609	\$351,284,741	\$297,426,553
Uganda	Susilaikė	Nedraugų	\$635,165,054	\$539,837,392	\$559,443,452	\$562,832,773	\$595,093,077	\$571,474,612	\$694,365,135	\$854,264,620	\$714,154,027	\$680,745,430	\$794,044,813
Tanzanija	Susilaikė	Nedraugų	\$1,303,872,476	\$1,144,831,070	\$1,056,766,160	\$986,016,138	\$1,017,438,066	\$1,048,998,729	\$927,119,735	\$845,778,728	\$1,349,714,497	\$1,094,351,567	\$1,277,761,637
Vietnamas	Susilaikė	Nedraugų	\$8,127,191,441	\$9,274,571,779	\$10,416,740,061	\$11,847,034,944	\$12,968,405,704	\$13,075,599,097	\$9,898,124,708	\$12,440,724,679	\$13,226,391,109	\$12,273,299,779	\$13,170,339,528
Zimbabvė	Susilaikė	Nedraugų	\$291,054,274	\$243,248,025	\$191,488,163	\$215,566,048	\$264,200,561	\$214,382,502	\$165,426,082	\$218,560,891	\$232,574,677	\$297,257,986	\$269,714,621
Azerbaidžanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$4,591,973,486	\$3,819,117,211	\$2,073,075,851	\$1,920,037,608	\$3,159,516,566	\$4,519,981,462	\$1,699,892,318	\$1,720,822,875	\$2,131,300,061	\$2,503,039,330	\$2,930,429,854
Burkina Fosas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$768,903,017	\$720,663,657	\$647,517,345	\$816,693,916	\$857,200,651	\$851,898,323	\$903,285,367	\$1,013,744,693	\$953,375,545	\$851,844,825	\$831,330,807
Kamerūnas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$2,155,158,399	\$1,745,134,956	\$1,699,934,934	\$1,649,847,154	\$1,843,629,791	\$1,591,264,086	\$1,643,978,883	\$1,880,971,642	\$1,982,788,075	\$2,050,775,970	\$2,035,590,125
Esvatinis	Nedalyvavo	Nedraugų	\$38,181,123	\$38,250,754	\$56,354,897	\$55,033,143	\$54,238,284	\$44,706,549	\$30,604,608	\$41,149,123	\$50,666,153	\$57,386,974	\$72,845,831
Etiopija	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,691,479,463	\$2,027,968,447	\$2,305,004,774	\$2,681,500,247	\$2,406,368,128	\$2,816,782,165	\$1,808,879,887	\$1,474,308,081	\$1,391,354,192	\$1,354,723,511	\$1,539,518,866
Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,257,988,298	\$949,118,035	\$1,018,410,767	\$1,326,996,781	\$1,270,721,171	\$1,086,009,710	\$1,050,126,452	\$970,591,535	\$1,774,802,275	\$1,710,169,319	\$1,345,363,014
Bisau Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$211,984,399	\$129,155,405	\$139,761,561	\$167,940,025	\$160,448,891	\$158,158,294	\$133,555,596	\$172,604,030	\$200,278,728	\$199,105,457	\$200,985,330
Togas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$6,290,739,407	\$4,183,343,826	\$2,851,555,287	\$2,757,023,564	\$4,147,395,388	\$2,504,603,313	\$2,293,694,990	\$2,213,348,043	\$2,152,609,969	\$2,299,485,721	\$1,066,443,080

Marokas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$23,494,577,545	\$20,033,146,835	\$23,034,514,151	\$25,117,351,732	\$27,139,830,332	\$26,658,183,810	\$22,754,395,132	\$29,419,839,701	\$33,210,377,493	\$35,550,563,555	\$38,093,374,564
Turkmėnistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,450,411,804	\$1,106,133,450	\$1,219,784,557	\$995,943,282	\$550,408,351	\$638,396,038	\$575,763,744	\$989,383,283	\$595,332,110	\$684,137,980	\$769,254,184
Uzbekistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$2,056,697,211	\$1,687,253,745	\$1,641,275,215	\$1,887,910,381	\$2,604,565,521	\$2,821,356,810	\$2,458,400,138	\$2,661,816,366	\$3,960,226,394	\$4,696,612,087	\$4,266,952,701
Venesuela	Nedalyvavo	Nedraugų	\$4,956,750,782	\$3,177,206,071	\$1,697,913,023	\$894,285,503	\$797,182,294	\$803,882,746	\$802,363,261	\$436,249,442	\$551,140,850	\$612,256,495	\$846,352,757
BENDRAI (Nedraugų blokas)			\$592,174,476,659	\$470,250,731,816	\$457,322,858,785	\$526,891,577,264	\$571,537,609,524	\$560,579,811,452	\$481,382,569,813	\$562,932,447,999	\$513,368,720,811	\$506,594,652,902	\$486,140,547,235
% (Nedraugų blokas)			28%	25%	25%	27%	27%	26%	23%	23%	20%	20%	18%
BENDRAI ABIEJŲ BLOKŲ			\$2,101,446,658,403	\$1,857,813,487,544	\$1,809,248,612,852	\$1,975,882,493,208	\$2,142,618,625,104	\$2,116,947,584,745	\$2,054,676,429,665	\$2,425,943,556,198	\$2,534,745,310,030	\$2,589,780,764,214	\$2,630,651,327,852

PRIEDAS NR. 3 JAV importo su draugų ir nedraugų blokais domenys

Šalis	Kaip balsavo	Blokas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Afganistanas	Taip	Draugų	\$571,113,663,362	\$24,493,917	\$34,476,346	\$14,693,748	\$29,792,145	\$38,016,123	\$17,329,145	\$22,771,670	\$23,806,366	\$21,007,614	\$23,769,976
Albanija	Taip	Draugų	\$70,266,373	\$163,094,861	\$125,856,719	\$43,364,778	\$70,407,111	\$58,838,956	\$48,815,309	\$70,619,522	\$152,133,954	\$80,747,208	\$133,146,714
Andora	Taip	Draugų	\$1,250,517	\$4,887,508	\$6,689,823	\$13,761,814	\$16,087,299	\$12,298,846	\$5,492,132	\$8,226,399	\$9,959,164	\$53,537,466	\$3,331,030
Antigva ir Barbuda	Taip	Draugų	\$7,948,680	\$6,969,811	\$17,202,066	\$12,001,236	\$4,949,775	\$11,041,058	\$4,480,558	\$29,824,719	\$9,117,307	\$13,433,814	\$24,035,915
Argentina	Taip	Draugų	\$4,453,637,876	\$4,187,110,074	\$4,911,097,074	\$5,001,495,389	\$5,032,016,626	\$5,120,074,216	\$4,378,126,238	\$5,392,176,906	\$7,291,538,762	\$6,730,253,742	\$7,410,751,389
Australija	Taip	Draugų	\$10,765,008,044	\$10,965,056,475	\$9,556,561,771	\$10,166,117,144	\$10,209,238,802	\$11,017,254,934	\$14,334,509,767	\$11,865,966,492	\$16,504,822,019	\$15,313,112,630	\$16,566,559,974
Austrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bahamai	Taip	Draugų	\$555,226,293	\$470,573,525	\$307,354,294	\$470,763,983	\$461,512,375	\$426,331,081	\$287,396,561	\$469,202,269	\$1,769,052,266	\$1,874,690,231	\$1,839,129,647
Bahreinas	Taip	Draugų	\$1,004,834,601	\$950,597,439	\$804,631,382	\$1,032,996,115	\$1,025,261,275	\$1,089,647,039	\$669,901,121	\$1,238,323,903	\$2,024,643,642	\$1,231,364,392	\$1,272,281,645
Barbadosas	Taip	Draugų	\$53,482,241	\$70,662,933	\$51,406,841	\$50,133,728	\$57,149,696	\$43,261,160	\$49,839,172	\$46,009,559	\$54,483,990	\$49,867,743	\$50,591,641
Belgija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Belizas	Taip	Draugų	\$103,531,101	\$81,461,015	\$58,058,601	\$280,618,442	\$229,027,050	\$60,169,593	\$53,910,751	\$70,217,470	\$65,085,844	\$57,845,844	\$86,371,725
Beninas	Taip	Draugų	\$5,534,069	\$5,111,324	\$7,272,705	\$18,113,626	\$19,438,582	\$8,802,005	\$5,824,399	\$8,461,219	\$3,505,031	\$13,752,276	\$53,491,866
Butanas	Taip	Draugų	\$306,482	\$3,621,451	\$4,272,858	\$1,222,537	\$842,497	\$618,626	\$434,912	\$377,886	\$316,830	\$1,645,308	\$3,534,111
Bosnija ir Hercegovina	Taip	Draugų	\$86,158,929	\$81,000,573	\$78,353,532	\$88,786,587	\$106,530,027	\$108,327,416	\$102,009,521	\$172,012,674	\$183,443,843	\$160,314,571	\$186,166,013
Botsvana	Taip	Draugų	\$323,786,091	\$220,334,339	\$444,441,138	\$784,489,174	\$468,880,702	\$280,392,873	\$178,253,135	\$257,832,107	\$464,301,915	\$501,238,090	\$415,014,090
Brazilija	Taip	Draugų	\$31,607,113,617	\$28,517,865,646	\$27,047,003,993	\$30,551,943,376	\$32,286,167,963	\$32,079,462,357	\$24,421,640,761	\$32,843,010,222	\$41,370,520,130	\$40,998,269,163	\$44,183,142,206
Brunėjus	Taip	Draugų	\$32,882,980	\$20,096,401	\$13,988,319	\$23,417,719	\$102,041,847	\$43,931,318	\$90,301,860	\$20,193,798	\$91,772,888	\$246,790,589	\$248,560,259
Bulgarija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Žaliasis Kyšulys	Taip	Draugų	\$7,283,602	\$7,321,660	\$8,693,747	\$9,146,393	\$8,560,372	\$7,771,326	\$6,670,246	\$5,649,894	\$7,129,107	\$6,377,937	\$4,685,213
Kambodža	Taip	Draugų	\$327,933,341	\$391,045,876	\$360,731,305	\$400,111,989	\$445,763,738	\$513,421,993	\$343,625,564	\$9,371,244,666	\$13,091,460,620	\$12,127,469,721	\$13,364,828,931
Kanada	Taip	Draugų	\$312,371,471,164	\$280,582,448,467	\$266,701,920,355	\$282,450,323,999	\$299,744,492,536	\$292,338,433,401	\$255,021,619,206	\$363,904,687,514	\$446,623,933,605	\$429,604,898,391	\$421,206,326,689
Čadas	Taip	Draugų	\$2,378,793,357	\$1,359,848,905	\$957,483,626	\$543,115,344	\$494,864,737	\$135,809,107	\$3,620,518	\$4,195,362	\$4,843,586	\$86,476,513	\$82,731,843
Čilė	Taip	Draugų	\$10,265,746,050	\$9,577,927,641	\$9,545,723,021	\$11,295,780,585	\$12,200,356,723	\$11,150,838,054	\$10,917,000,710	\$15,960,402,475	\$16,801,402,284	\$16,623,260,047	\$17,412,627,881
Kolumbija	Taip	Draugų	\$18,858,160,801	\$14,694,420,723	\$14,435,553,847	\$14,126,818,925	\$14,309,499,521	\$14,705,658,063	\$11,310,309,333	\$13,730,705,679	\$19,401,277,843	\$16,957,922,661	\$18,433,262,782
Komorai	Taip	Draugų	\$2,106,284	\$1,232,469	\$2,685,056	\$5,092,821	\$3,037,612	\$2,088,259	\$3,444,263	\$6,388,714	\$5,620,333	\$3,347,840	\$1,870,433

Kosta Rika	Taip	Draugu	\$9,765,910,925	\$4,717,018,840	\$4,574,902,969	\$4,828,258,852	\$5,147,768,399	\$5,417,398,185	\$5,622,497,402	\$6,843,199,197	\$9,109,416,727	\$10,833,325,116	\$12,005,925,027
Dramblio Kaulo Krantas	Taip	Draugu	\$1,235,662,361	\$1,061,613,873	\$1,200,548,239	\$1,256,357,134	\$1,291,959,912	\$958,064,308	\$914,503,082	\$1,273,489,314	\$1,113,433,482	\$1,003,403,678	\$1,052,952,196
Kroatija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kipras (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Čekija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kongo Demokratinė Respublika	Taip	Draugu	\$157,633,645	\$156,395,183	\$178,388,688	\$86,173,453	\$50,323,679	\$22,102,812	\$30,703,785	\$271,673,787	\$180,322,081	\$279,847,408	\$327,432,401
Danija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Džibutis	Taip	Draugu	\$11,982,800	\$35,617,518	\$28,280,226	\$34,672,571	\$48,113,055	\$30,961,316	\$40,949,229	\$32,841,290	\$43,025,037	\$48,175,282	\$40,567,722
Dominika	Taip	Draugu	\$1,647,218	\$1,755,550	\$2,760,455	\$1,319,443	\$1,406,342	\$2,199,535	\$1,875,386	\$2,603,424	\$1,607,897	\$2,271,640	\$2,382,911
Dominikos Respublika	Taip	Draugu	\$4,637,891,378	\$4,781,211,062	\$4,788,622,687	\$4,868,055,113	\$5,444,957,069	\$5,704,319,482	\$5,346,080,632	\$6,545,788,374	\$7,143,326,979	\$7,276,804,714	\$7,726,310,696
Ekvadoras	Taip	Draugu	\$11,296,253,733	\$7,921,963,141	\$6,493,997,005	\$6,758,664,366	\$7,082,206,086	\$7,354,743,386	\$6,384,468,596	\$8,647,536,966	\$11,039,267,115	\$9,220,415,665	\$9,095,386,736
Egiptas	Taip	Draugu	\$1,482,052,723	\$1,479,921,107	\$1,561,796,549	\$1,718,942,452	\$2,582,465,144	\$3,298,440,629	\$2,303,710,281	\$3,505,740,207	\$3,043,170,745	\$2,540,759,944	\$2,718,272,321
Estija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Fidžis	Taip	Draugu	\$219,110,914	\$244,481,529	\$246,828,728	\$273,651,721	\$276,207,995	\$298,348,291	\$267,147,985	\$302,807,730	\$383,514,564	\$358,778,631	\$347,028,667
Suomija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prancūzija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gabonas	Taip	Draugu	\$832,821,125	\$353,020,064	\$114,328,271	\$208,989,678	\$299,072,276	\$127,029,860	\$83,634,971	\$124,517,121	\$235,115,160	\$88,948,440	\$183,191,342
Gambija	Taip	Draugu	\$338,515	\$956,631	\$1,020,975	\$1,008,052	\$601,750	\$1,597,180	\$1,157,213	\$1,288,175	\$1,509,031	\$1,699,394	\$2,166,640
Gruzija	Taip	Draugu	\$407,572,914	\$188,466,241	\$98,206,678	\$136,503,263	\$198,595,888	\$158,617,273	\$157,327,042	\$201,957,784	\$361,681,442	\$119,451,157	\$176,709,508
Vokietija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gana	Taip	Draugu	\$285,497,145	\$325,924,259	\$335,384,845	\$781,156,734	\$613,247,304	\$986,611,585	\$759,858,884	\$1,779,011,505	\$2,836,636,084	\$1,738,323,080	\$1,211,922,238
Graikija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Grenada	Taip	Draugu	\$10,649,223	\$10,121,429	\$13,859,252	\$13,751,185	\$16,868,503	\$15,965,731	\$13,871,107	\$16,994,395	\$18,785,675	\$17,278,439	\$15,897,546
Gvatemala	Taip	Draugu	\$4,536,272,024	\$4,436,687,637	\$4,278,973,075	\$4,395,350,992	\$4,566,184,893	\$4,310,090,279	\$4,170,606,489	\$5,074,871,513	\$5,795,784,806	\$5,296,756,931	\$5,464,645,268
Gajana	Taip	Draugu	\$518,576,800	\$439,739,660	\$439,771,254	\$321,730,371	\$261,330,719	\$140,433,064	\$724,260,960	\$2,291,356,012	\$2,886,021,146	\$3,369,046,249	\$5,510,405,563
Haitis	Taip	Draugu	\$927,370,054	\$971,973,984	\$917,725,672	\$939,130,324	\$1,012,834,456	\$1,087,725,150	\$861,813,996	\$1,144,187,682	\$1,085,695,980	\$849,367,802	\$641,768,953
Hondūras	Taip	Draugu	\$4,857,913,957	\$5,007,180,102	\$4,869,033,564	\$4,813,710,890	\$4,932,374,618	\$5,067,264,683	\$4,073,688,721	\$5,448,717,648	\$6,368,160,845	\$5,838,257,186	\$5,799,932,860
Vengrija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Islandija	Taip	Draugu	\$320,054,756	\$338,194,239	\$395,909,751	\$439,458,552	\$460,129,401	\$516,263,541	\$453,319,882	\$618,619,906	\$759,732,707	\$712,564,677	\$1,114,171,538

Indonezija	Taip	Draugu	\$20,314,195,357	\$20,655,128,727	\$20,126,720,294	\$21,148,470,015	\$21,831,954,477	\$21,186,875,652	\$21,287,064,434	\$28,953,071,087	\$37,263,064,591	\$28,101,210,465	\$29,549,429,690
Airija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Izraelis	Taip	Draugu	\$23,421,561,307	\$24,906,246,108	\$22,631,629,192	\$22,368,441,475	\$22,178,568,617	\$19,892,226,542	\$15,597,596,451	\$18,996,135,330	\$21,865,297,788	\$21,162,969,462	\$22,522,222,432
Italija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jamaika	Taip	Draugu	\$312,519,745	\$328,707,473	\$324,093,000	\$349,970,255	\$393,105,995	\$407,252,092	\$396,397,116	\$521,802,038	\$366,933,538	\$406,806,530	\$376,340,388
Japonija	Taip	Draugu	\$137,503,838,009	\$135,023,800,046	\$135,071,040,323	\$139,733,004,183	\$145,902,252,542	\$146,974,311,374	\$122,483,985,438	\$139,389,676,627	\$154,445,161,543	\$151,580,564,290	\$152,065,899,959
Jordanija	Taip	Draugu	\$1,432,620,694	\$1,525,952,732	\$1,592,460,969	\$1,728,198,416	\$1,856,790,417	\$2,227,683,505	\$1,920,196,537	\$2,827,222,822	\$3,162,125,520	\$2,996,986,370	\$3,443,919,288
Kenija	Taip	Draugu	\$609,179,303	\$594,306,153	\$570,507,408	\$587,918,626	\$660,064,621	\$685,571,833	\$584,534,213	\$709,964,986	\$924,677,831	\$918,514,732	\$758,904,414
Kiribatis	Taip	Draugu	\$3,093,713	\$3,070,275	\$3,873,920	\$4,241,949	\$3,454,353	\$3,250,953	\$1,184,000	\$1,038,970	\$1,718,497	\$421,336	\$958,008
Kuveitas	Taip	Draugu	\$11,728,606,803	\$4,882,913,765	\$3,482,834,767	\$3,023,076,888	\$2,126,233,046	\$1,446,371,867	\$681,801,981	\$1,087,528,023	\$2,126,581,988	\$1,780,807,032	\$1,747,559,174
Latvija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Libanas	Taip	Draugu	\$75,856,026	\$96,389,172	\$110,837,705	\$131,409,666	\$111,868,762	\$153,753,591	\$198,068,173	\$198,326,155	\$221,345,373	\$205,160,454	\$268,296,926
Lesotas	Taip	Draugu	\$372,885,118	\$344,158,896	\$319,724,951	\$316,749,706	\$430,260,962	\$332,606,953	\$312,511,771	\$344,406,870	\$359,413,530	\$231,329,568	\$242,456,058
Liberija	Taip	Draugu	\$87,367,335	\$47,175,347	\$67,801,673	\$95,418,755	\$65,346,008	\$71,654,634	\$48,192,732	\$80,130,249	\$89,757,847	\$66,791,593	\$73,769,402
Libija	Taip	Draugu	\$231,534,712	\$167,148,641	\$245,277,491	\$1,435,039,400	\$1,447,572,243	\$1,572,465,150	\$224,894,533	\$2,220,061,963	\$2,245,818,944	\$1,568,564,966	\$1,492,246,677
Lichtenšteinas (įskaičiuota į Šveicariją)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lietuva (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Liuksemburgas (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Malavis	Taip	Draugu	\$70,001,624	\$63,966,463	\$77,569,454	\$64,160,605	\$58,511,592	\$103,282,222	\$44,286,619	\$50,143,436	\$57,147,283	\$47,180,734	\$43,010,402
Malaizija	Taip	Draugu	\$31,113,046,032	\$34,719,023,253	\$37,309,226,826	\$38,100,394,317	\$40,131,426,686	\$41,496,535,326	\$45,332,964,683	\$57,840,987,004	\$56,896,643,094	\$47,328,326,350	\$53,849,455,892
Maldyvai	Taip	Draugu	\$34,213,671	\$34,681,793	\$32,432,391	\$34,639,095	\$36,463,303	\$33,667,910	\$16,758,947	\$16,405,649	\$20,763,361	\$14,064,732	\$6,362,152
Malta (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Maršalo salos	Taip	Draugu	\$17,776,406	\$32,281,701	\$42,216,459	\$37,527,697	\$23,432,782	\$12,240,187	\$32,599,954	\$18,092,950	\$20,575,570	\$19,072,948	\$23,186,951
Mauritanija	Taip	Draugu	\$102,333,218	\$1,200,677	\$52,364,171	\$63,404,250	\$13,883,054	\$5,201,509	\$6,207,351	\$4,591,667	\$6,938,549	\$14,249,493	\$2,921,336
Mauricijus	Taip	Draugu	\$411,334,454	\$405,488,155	\$346,623,199	\$295,686,191	\$330,027,044	\$357,006,018	\$251,224,247	\$269,206,083	\$302,587,375	\$299,358,151	\$244,787,791
Meksika	Taip	Draugu	\$296,855,758,706	\$299,181,820,273	\$296,199,943,735	\$315,733,533,681	\$349,195,245,116	\$361,320,937,424	\$328,861,803,529	\$388,357,522,055	\$459,177,656,357	\$480,050,580,531	\$509,963,317,877
Mikronesija	Taip	Draugu	\$427,961	\$761,811	\$582,535	\$963,148	\$923,143	\$1,850,499	\$2,988,784	\$2,613,338	\$2,297,250	\$1,947,168	\$2,470,118
Monakas (įskaičiuota į Prancūziją)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Juodkalnija	Taip	Draugu	\$2,777,506	\$2,171,375	\$2,037,383	\$2,642,348	\$4,686,926	\$3,236,985	\$5,854,482	\$8,017,200	\$6,167,410	\$17,291,589	\$15,605,850
Mianmaras	Taip	Draugu	\$95,902,935	\$150,131,676	\$253,288,451	\$379,433,490	\$511,350,881	\$851,978,747	\$1,073,934,772	\$997,357,838	\$1,135,525,078	\$901,364,339	\$683,245,950
Nauru	Taip	Draugu	\$585,586	\$537,146	\$1,098,337	\$1,578,637	\$2,944,959	\$4,128,053	\$3,764,037	\$2,292,130	\$2,586,448	\$1,186,425	\$2,322,378
Nepalas	Taip	Draugu	\$92,280,941	\$92,422,466	\$94,409,495	\$97,685,219	\$105,147,707	\$97,683,338	\$92,585,240	\$117,718,466	\$143,253,995	\$143,646,277	\$128,522,223
Nyderlandai (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	Taip	Draugu	\$4,158,630,556	\$4,481,055,935	\$4,215,797,241	\$4,334,671,787	\$4,363,883,424	\$4,280,746,215	\$4,375,785,612	\$5,155,566,358	\$5,633,932,244	\$5,794,945,077	\$5,859,760,459
Nigeris	Taip	Draugu	\$4,673,452	\$4,243,633	\$6,324,328	\$7,337,207	\$29,547,969	\$47,761,006	\$79,548,498	\$96,754,882	\$73,935,310	\$47,348,088	\$8,499,382
Nigerija	Taip	Draugu	\$3,935,444,712	\$2,003,774,599	\$4,372,278,055	\$7,318,431,532	\$5,766,545,651	\$4,760,103,375	\$1,555,144,118	\$3,575,419,616	\$4,881,248,872	\$5,849,857,645	\$5,868,414,705
Šiaurės Makedonija	Taip	Draugu	\$171,145,250	\$207,676,973	\$234,873,737	\$260,530,613	\$360,926,977	\$290,081,037	\$164,356,491	\$177,987,870	\$238,227,572	\$290,910,592	\$179,324,638
Norvegija	Taip	Draugu	\$5,571,376,872	\$973,129,073	\$4,655,309,324	\$5,316,926,117	\$7,093,931,495	\$6,803,796,533	\$4,152,721,280	\$6,997,900,827	\$6,964,798,730	\$6,381,627,943	\$6,879,071,078
Omanas	Taip	Draugu	\$1,040,158,489	\$973,129,073	\$1,193,351,422	\$1,125,437,732	\$1,343,163,709	\$1,234,817,243	\$888,624,235	\$1,988,746,062	\$2,981,322,620	\$1,759,461,496	\$1,414,796,724
Palau	Taip	Draugu	\$595,224	\$632,680	\$1,320,267	\$650,892	\$1,433,362	\$1,680,598	\$510,215	\$581,659	\$802,430	\$543,508	\$2,325,379
Panama	Taip	Draugu	\$447,203,783	\$425,410,884	\$426,609,968	\$457,852,076	\$437,599,896	\$468,289,994	\$711,141,295	\$783,573,863	\$549,168,988	\$553,633,326	\$580,864,656
Papua Naujoji Gvinėja	Taip	Draugu	\$103,152,550	\$93,851,895	\$93,909,041	\$126,172,956	\$92,945,865	\$72,741,802	\$90,011,197	\$80,614,926	\$76,278,685	\$81,150,453	\$80,898,103
Paragvajus	Taip	Draugu	\$209,657,386	\$173,267,828	\$159,048,610	\$133,836,478	\$138,263,415	\$173,224,295	\$90,011,197	\$202,815,492	\$291,355,401	\$273,542,031	\$377,941,617
Peru	Taip	Draugu	\$6,413,467,323	\$5,383,031,539	\$6,551,437,683	\$7,626,656,967	\$8,272,403,890	\$6,514,273,377	\$5,929,121,327	\$7,335,930,861	\$9,272,341,964	\$9,300,683,387	\$10,012,670,973
Filipinai	Taip	Draugu	\$10,495,176,829	\$10,614,856,363	\$10,373,585,588	\$11,958,243,517	\$12,939,348,587	\$13,192,919,626	\$11,507,053,802	\$14,575,503,358	\$16,876,576,518	\$13,686,902,717	\$14,593,410,270
Lenkija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Portugalija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kataras	Taip	Draugu	\$1,779,410,121	\$1,385,211,387	\$1,188,793,804	\$1,236,799,382	\$1,619,379,456	\$1,749,078,737	\$1,218,144,259	\$1,905,634,204	\$3,020,099,545	\$2,130,464,036	\$1,873,504,266
Korėjos Respublika	Taip	Draugu	\$71,745,454,187	\$74,045,677,880	\$71,887,628,102	\$73,419,858,192	\$76,200,587,119	\$79,948,144,100	\$78,292,069,677	\$98,808,173,989	\$120,859,256,396	\$119,716,388,241	\$135,455,734,008
Moldova	Taip	Draugu	\$37,474,893	\$46,719,422	\$40,026,185	\$42,691,762	\$58,853,762	\$67,994,848	\$60,086,524	\$73,902,993	\$98,023,323	\$115,171,124	\$142,049,346
Rumunija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ruanda	Taip	Draugu	\$41,723,075	\$46,853,298	\$26,508,066	\$44,346,401	\$68,383,881	\$46,672,396	\$33,594,209	\$32,077,368	\$59,362,885	\$39,011,444	\$30,962,001
Sent Kitsas ir Nevis	Taip	Draugu	\$57,791,520	\$58,493,307	\$50,691,878	\$49,263,947	\$53,851,941	\$58,375,747	\$50,967,843	\$41,165,244	\$32,077,068	\$22,512,396	\$20,459,595
Sent Lusija	Taip	Draugu	\$19,375,634	\$30,376,863	\$15,003,923	\$39,437,153	\$26,665,088	\$14,031,338	\$9,101,825	\$11,284,905	\$11,939,827	\$10,777,607	\$7,294,670
Sent Vinsentas ir Grenadinai	Taip	Draugu	\$1,477,394	\$1,850,258	\$3,301,336	\$5,265,381	\$5,603,372	\$5,408,964	\$5,947,195	\$6,173,777	\$8,972,149	\$5,565,782	\$8,398,109
Samoa	Taip	Draugu	\$5,815,769	\$4,678,675	\$5,797,258	\$5,461,027	\$7,464,684	\$7,759,680	\$5,316,347	\$10,098,257	\$10,267,762	\$6,474,489	\$5,037,908

San Marinas	Taip	Draugu	\$7,732,337	\$9,983,805	\$6,415,759	\$5,076,284	\$12,142,260	\$12,256,831	\$12,656,655	\$14,178,437	\$20,221,029	\$19,505,194	\$26,135,928
San Tomė ir Prinsipė	Taip	Draugu	\$1,011,218	\$807,989	\$485,701	\$932,948	\$747,283	\$1,588,974	\$928,210	\$1,315,772	\$911,751	\$1,801,308	\$591,753
Saudo Arabija	Taip	Draugu	\$48,352,775,579	\$23,357,522,363	\$18,009,018,899	\$19,616,080,032	\$24,615,651,683	\$13,865,218,115	\$9,520,664,600	\$13,930,625,138	\$24,149,320,152	\$16,509,357,169	\$13,186,767,679
Serbija	Taip	Draugu	\$285,282,464	\$282,414,441	\$322,291,145	\$307,482,456	\$340,853,277	\$355,695,157	\$468,616,303	\$679,241,599	\$903,613,894	\$869,923,627	\$877,269,162
Seišeliai	Taip	Draugu	\$4,229,063	\$6,053,444	\$6,390,370	\$14,140,069	\$8,447,648	\$11,006,207	\$8,782,536	\$12,052,533	\$14,598,292	\$11,542,197	\$8,074,442
Siera Leonė	Taip	Draugu	\$29,098,551	\$40,008,061	\$30,622,922	\$31,569,629	\$57,155,200	\$30,842,394	\$32,768,451	\$17,081,708	\$18,426,013	\$23,517,811	\$29,605,194
Singapūras	Taip	Draugu	\$16,651,709,407	\$18,520,356,631	\$18,061,581,094	\$19,619,466,273	\$26,879,137,276	\$26,675,532,723	\$31,140,358,268	\$29,835,434,299	\$32,140,706,291	\$40,710,216,640	\$43,553,287,851
Slovakija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Slovėnija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Saliamono Salos	Taip	Draugu	\$9,790,466	\$3,926,882	\$2,308,374	\$3,622,920	\$4,330,872	\$6,016,673	\$3,464,706	\$2,213,464	\$8,330,970	\$1,199,785	\$1,353,952
Somalis	Taip	Draugu	\$196,460	\$902,166	\$1,018,143	\$1,008,852	\$1,338,636	\$1,079,300	\$534,178	\$1,194,935	\$1,173,750	\$3,234,578	\$2,599,751
Ispanja (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Surinamas	Taip	Draugu	\$477,625,156	\$157,437,906	\$71,202,984	\$72,502,455	\$92,344,886	\$88,436,312	\$183,757,293	\$71,449,783	\$80,076,816	\$81,829,117	\$96,642,864
Švedija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Šveicarija	Taip	Draugu	\$31,759,080,656	\$31,970,254,250	\$36,834,114,609	\$36,508,694,196	\$41,674,775,288	\$45,410,049,727	\$75,504,461,806	\$63,530,366,156	\$60,136,429,976	\$52,815,436,548	\$64,001,194,548
Tailandas	Taip	Draugu	\$28,026,524,569	\$29,627,418,392	\$30,464,026,299	\$32,219,330,889	\$33,026,619,943	\$34,778,833,704	\$39,221,175,675	\$50,428,519,334	\$63,012,027,525	\$58,684,932,837	\$66,011,261,761
Rytų Timoras	Taip	Draugu	\$188,270	\$3,371,638	\$5,579,955	\$5,610,249	\$7,609,871	\$5,215,415	\$4,631,883	\$6,440,553	\$10,659,691	\$5,039,205	\$6,079,997
Tonga	Taip	Draugu	\$3,424,734	\$3,439,482	\$4,582,877	\$4,665,596	\$3,926,039	\$6,160,259	\$3,812,791	\$3,940,749	\$4,248,987	\$2,995,454	\$3,330,962
Trinidadas ir Tobagas	Taip	Draugu	\$6,291,689,774	\$4,585,299,337	\$3,164,423,876	\$3,530,561,052	\$3,874,407,662	\$3,631,111,921	\$2,609,945,482	\$4,430,923,337	\$5,607,391,630	\$3,330,104,698	\$3,489,969,614
Tunisas	Taip	Draugu	\$537,724,359	\$563,431,984	\$403,648,642	\$476,486,676	\$668,713,009	\$485,027,278	\$591,854,453	\$749,064,934	\$789,476,372	\$891,221,830	\$1,154,276,516
Turkija	Taip	Draugu	\$7,763,894,847	\$8,353,762,477	\$8,493,585,558	\$9,877,101,059	\$10,897,623,964	\$11,305,381,266	\$11,754,371,122	\$17,061,287,308	\$20,424,879,616	\$16,519,765,151	\$17,797,575,657
Tuvalu	Taip	Draugu	\$79,199	\$242,398	\$50,312	\$192,323	\$73,253	\$130,451	\$62,469	\$96,385	\$203,909	\$511,619	\$169,025
Ukraina	Taip	Draugu	\$973,143,116	\$896,400,360	\$609,292,106	\$1,074,163,194	\$1,425,675,430	\$1,359,495,942	\$1,376,073,850	\$1,988,053,137	\$1,536,287,369	\$1,341,764,497	\$1,230,303,535
Jungtiniai Arabų Emyratai	Taip	Draugu	\$2,939,275,627	\$2,595,032,388	\$3,556,522,763	\$4,474,244,965	\$5,226,656,092	\$4,569,353,642	\$3,234,654,801	\$6,217,117,605	\$7,314,017,138	\$6,870,278,305	\$7,798,436,314
Jungtinė Karalystė (iki 2020 ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	\$50,839,851,484	\$56,949,194,450	\$64,745,551,328	\$64,776,969,519	\$68,830,691,804
Europos Sąjunga	Taip	Draugu	\$409,478,363,422	\$408,334,845,565	\$399,564,845,210	\$418,820,446,019	\$472,777,053,821	\$494,878,860,007	\$394,245,577,531	\$463,858,079,446	\$526,204,219,878	\$535,852,980,543	\$571,113,663,362
Urugvajus	Taip	Draugu	\$477,024,640	\$629,039,456	\$557,707,828	\$607,828,470	\$532,402,021	\$542,718,110	\$586,123,098	\$669,948,009	\$970,890,698	\$914,610,766	\$1,276,132,632
Vanuatu	Taip	Draugu	\$7,865,336	\$4,044,044	\$5,943,496	\$5,779,990	\$7,449,390	\$6,497,671	\$5,503,061	\$6,719,476	\$7,055,479	\$6,518,252	\$14,201,121

Jemenas	Taip	Draugu	\$41,714,143	\$48,977,918	\$2,443,840	\$10,349,024	\$2,229,716	\$4,801,072	\$4,141,514	\$10,795,296	\$31,935,622	\$7,229,669	\$9,328,050
Zambija	Taip	Draugu	\$56,051,624	\$48,580,609	\$47,108,431	\$68,322,688	\$190,841,843	\$84,427,608	\$41,465,503	\$178,650,320	\$138,902,143	\$157,185,244	\$171,474,264
BENDRAI (Draugu blokas)			\$2,191,205,735,263	\$1,539,116,384,757	\$1,510,707,198,440	\$1,595,860,312,037	\$1,740,243,071,642	\$1,761,846,074,128	\$1,624,542,925,718	\$1,995,153,906,759	\$2,339,415,962,200	\$2,296,688,137,704	\$2,418,042,329,067
% (Draugu blokas)			76%	70%	70%	69%	70%	72%	71%	71%	72%	76%	76%
Baltarusija	Ne	Nedraugu	\$140,611,471	\$166,338,046	\$143,509,212	\$294,890,925	\$417,808,530	\$401,168,576	\$354,986,518	\$504,848,956	\$224,082,342	\$50,376,727	\$21,212,822
Šiaurės Korėja	Ne	Nedraugu	–	–	–	–	–	–	–	–	\$29,088	–	\$57,465
Eritrėja	Ne	Nedraugu	\$103,907	\$115,179	\$484,311	\$284,112	\$290,454	\$150,939	\$289,080	\$483,061	\$360,167	\$435,424	\$883,307
Rusija	Ne	Nedraugu	\$24,465,063,186	\$17,162,435,175	\$15,292,228,487	\$17,777,151,208	\$21,595,991,662	\$23,185,179,447	\$17,711,785,612	\$30,762,271,499	\$15,071,041,473	\$4,902,440,527	\$3,272,046,210
Sirijos Arabų Respublika	Ne	Nedraugu	\$12,740,010	\$6,909,806	\$7,155,659	\$7,459,504	\$6,245,011	\$6,283,772	\$10,386,000	\$10,087,755	\$9,708,555	\$11,752,501	\$11,176,690
Alžyras	Susilaikė	Nedraugu	\$4,794,597,266	\$3,537,247,687	\$3,418,707,042	\$3,991,779,864	\$4,781,629,382	\$2,593,386,869	\$498,853,708	\$1,907,299,468	\$3,166,406,786	\$3,150,865,569	\$2,540,861,627
Angola	Susilaikė	Nedraugu	\$5,837,752,018	\$2,917,054,295	\$2,976,766,381	\$2,686,493,698	\$2,768,924,982	\$984,169,471	\$497,345,885	\$1,089,250,402	\$1,639,691,615	\$1,205,191,072	\$1,912,507,392
Armėnija	Susilaikė	Nedraugu	\$101,211,587	\$66,017,473	\$44,859,468	\$70,903,422	\$55,511,582	\$57,351,249	\$70,559,973	\$89,927,869	\$85,141,689	\$138,708,306	\$129,025,961
Bangladešas	Susilaikė	Nedraugu	\$5,475,305,240	\$6,225,863,482	\$6,119,725,526	\$5,890,025,132	\$6,328,883,498	\$6,917,819,429	\$6,308,243,136	\$8,795,887,352	\$11,834,782,954	\$8,668,700,578	\$8,780,919,767
Bolivija	Susilaikė	Nedraugu	\$1,943,178,013	\$1,014,380,915	\$983,769,632	\$573,809,549	\$494,389,452	\$462,017,921	\$389,076,635	\$504,715,175	\$662,705,907	\$423,337,755	\$515,252,080
Burundis	Susilaikė	Nedraugu	\$4,483,660	\$8,682,662	\$6,789,452	\$9,119,187	\$14,182,596	\$10,273,716	\$3,994,197	\$3,896,249	\$7,874,410	\$6,479,410	\$3,796,798
Centrinė Afrikos Respublika	Susilaikė	Nedraugu	\$1,472,332	\$3,167,198	\$1,058,282	\$2,263,408	\$2,923,540	\$3,649,133	\$992,184	\$1,810,295	\$914,171	\$2,124,995	\$1,468,418
Kinija	Susilaikė	Nedraugu	\$486,296,238,006	\$504,028,116,963	\$481,310,447,998	\$525,764,714,470	\$563,203,119,540	\$472,464,913,744	\$457,164,215,509	\$541,531,352,242	\$575,688,091,172	\$448,017,376,384	\$462,620,339,617
Kongas	Susilaikė	Nedraugu	\$433,438,018	\$313,691,663	\$137,544,458	\$134,160,278	\$445,382,565	\$583,362,466	\$139,972,527	\$54,111,483	\$154,425,847	\$303,616,519	\$41,621,868
Kuba	Susilaikė	Nedraugu	–	–	–	–	\$1,275,914	\$2,587,421	\$14,908,544	\$2,902,399	\$5,607,675	\$4,110,637	\$4,885,434
Salvadoras	Susilaikė	Nedraugu	\$2,471,842,719	\$2,609,712,937	\$2,571,240,315	\$2,534,733,141	\$2,582,401,030	\$2,554,019,839	\$1,991,602,040	\$2,627,021,293	\$3,037,368,420	\$2,574,384,199	\$2,409,539,869
Pusiaujo Gvinėja	Susilaikė	Nedraugu	\$268,273,874	\$174,789,719	\$210,132,579	\$378,145,026	\$606,331,712	\$349,094,331	\$145,504,987	\$281,973,431	\$232,874,030	\$310,125,502	\$137,845,483
Indija	Susilaikė	Nedraugu	\$46,985,468,069	\$46,677,949,828	\$47,731,926,317	\$50,519,287,590	\$56,443,791,815	\$59,916,979,523	\$53,567,301,596	\$77,019,390,796	\$90,991,853,182	\$87,278,828,255	\$91,229,566,876
Iranas	Susilaikė	Nedraugu	–	\$11,842,945	\$90,051,429	\$64,627,819	\$72,717,090	\$1,438,814	\$3,915,203	\$1,294,273	\$11,226,950	\$2,268,851	\$6,293,695
Irakas	Susilaikė	Nedraugu	\$14,158,797,671	\$4,568,488,842	\$6,319,320,868	\$11,159,118,941	\$12,125,500,688	\$7,240,173,082	\$3,266,587,475	\$3,885,396,684	\$10,343,130,638	\$8,941,520,927	\$7,689,608,697
Kazachstanas	Susilaikė	Nedraugu	\$1,459,478,472	\$850,869,106	\$766,837,465	\$829,412,549	\$1,434,175,129	\$1,252,825,650	\$938,497,140	\$1,795,313,141	\$2,737,379,769	\$2,317,145,453	\$2,409,678,968
Kirgizija	Susilaikė	Nedraugu	\$2,472,859	\$15,995,069	\$3,455,588	\$6,757,225	\$7,742,651	\$5,542,547	\$6,018,619	\$6,365,542	\$10,063,640	\$12,905,797	\$17,171,378
Laosas	Susilaikė	Nedraugu	\$34,614,865	\$47,684,162	\$57,483,287	\$98,786,749	\$146,389,745	\$152,324,629	\$107,060,663	\$225,388,434	\$283,568,593	\$314,709,418	\$849,742,643
Madagaskaras	Susilaikė	Nedraugu	\$219,674,324	\$324,927,789	\$453,969,223	\$753,425,312	\$906,518,496	\$859,477,917	\$626,004,773	\$690,494,649	\$936,345,371	\$737,440,212	\$753,233,368

Malis	Susilaikė	Nedraugų	\$4,878,149	\$4,676,902	\$4,484,130	\$3,066,610	\$4,918,681	\$4,726,607	\$2,347,488	\$3,459,862	\$5,658,482	\$7,903,882	\$5,677,822
Mongolija	Susilaikė	Nedraugų	\$15,952,484	\$18,176,827	\$11,523,959	\$9,658,029	\$10,654,628	\$25,257,502	\$11,835,244	\$18,838,594	\$27,242,189	\$31,127,786	\$27,542,852
Mozambikas	Susilaikė	Nedraugų	\$101,017,542	\$97,771,100	\$108,927,841	\$148,657,022	\$114,832,891	\$139,652,993	\$111,615,611	\$159,823,538	\$180,522,561	\$214,288,779	\$220,295,830
Namibija	Susilaikė	Nedraugų	\$256,971,349	\$85,802,378	\$92,286,761	\$120,227,053	\$120,040,205	\$145,152,637	\$91,300,575	\$153,435,679	\$254,209,265	\$135,266,791	\$279,548,618
Nikaragva	Susilaikė	Nedraugų	\$3,182,649,640	\$3,288,874,405	\$3,378,832,901	\$3,343,506,736	\$3,683,866,159	\$3,993,888,440	\$3,658,926,073	\$4,795,652,867	\$5,896,244,430	\$4,915,258,343	\$4,765,518,855
Pakistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$3,869,193,279	\$3,909,838,802	\$3,617,846,998	\$3,762,269,975	\$3,896,188,972	\$4,117,395,336	\$4,115,927,796	\$5,678,270,467	\$6,559,919,042	\$5,186,861,342	\$5,466,284,320
Senegalas	Susilaikė	Nedraugų	\$26,458,432	\$74,961,401	\$56,374,881	\$75,451,860	\$132,010,594	\$136,620,252	\$104,858,399	\$154,711,124	\$509,737,790	\$165,577,860	\$243,691,331
Pietų Afrika	Susilaikė	Nedraugų	\$8,466,309,968	\$7,441,353,516	\$6,922,227,710	\$7,886,161,136	\$8,649,734,976	\$7,963,631,173	\$11,440,399,527	\$15,819,256,804	\$14,656,908,671	\$14,165,883,620	\$14,815,831,119
Pietų Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$72,201	\$200,076	\$260,427	\$291,587	\$21,080	\$70,379,902	\$116,035	\$89,671	\$31,953	\$325,966	\$808,313
Šri Lanka	Susilaikė	Nedraugų	\$2,800,450,856	\$3,029,511,555	\$2,905,625,304	\$2,978,662,859	\$2,799,690,130	\$2,867,528,900	\$2,552,281,217	\$3,040,657,375	\$3,644,613,144	\$2,976,099,550	\$3,159,214,958
Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$12,913,923	\$9,565,339	\$15,406,249	\$13,934,741	\$16,578,293	\$22,732,263	\$85,775,652	\$19,212,140	\$38,020,554	\$13,483,679	\$13,214,667
Tadžikistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$3,646,436	\$34,159,419	\$824,425	\$965,729	\$749,042	\$2,323,799	\$872,844	\$915,284	\$1,500,435	\$1,031,000	\$4,708,020
Uganda	Susilaikė	Nedraugų	\$48,084,403	\$66,576,686	\$53,966,220	\$81,604,761	\$71,509,075	\$83,307,781	\$86,772,065	\$96,818,441	\$180,485,107	\$120,698,917	\$138,091,867
Tanzanija	Susilaikė	Nedraugų	\$88,638,647	\$108,299,680	\$151,572,297	\$127,201,541	\$99,398,433	\$133,582,951	\$123,873,417	\$101,475,837	\$170,001,071	\$197,933,931	\$211,408,454
Vietnamas	Susilaikė	Nedraugų	\$32,011,177,839	\$39,692,685,557	\$43,747,875,466	\$48,421,110,342	\$51,277,489,489	\$69,385,153,230	\$83,211,920,317	\$108,195,516,670	\$135,876,540,954	\$118,940,051,668	\$142,475,987,338
Zimbabvė	Susilaikė	Nedraugų	\$67,174,278	\$69,000,482	\$24,423,829	\$48,984,863	\$79,062,467	\$48,698,190	\$37,990,780	\$44,244,889	\$89,770,502	\$119,693,109	\$69,526,629
Azerbaidžanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,035,417,811	\$525,114,373	\$152,590,673	\$216,046,063	\$515,798,157	\$26,490,456	\$39,297,783	\$109,287,879	\$184,789,232	\$71,612,893	\$162,759,544
Burkina Fosas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$6,294,335	\$3,643,774	\$5,131,904	\$5,163,661	\$5,206,121	\$6,105,545	\$5,213,823	\$3,850,143	\$6,709,647	\$4,238,907	\$4,687,036
Kamerūnas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$199,551,639	\$142,887,504	\$161,059,422	\$125,879,187	\$229,265,683	\$345,579,362	\$452,715,313	\$218,658,197	\$115,875,556	\$138,710,026	\$260,325,705
Esvatinis	Nedalyvavo	Nedraugų	\$85,515,308	\$22,848,025	\$17,443,952	\$20,813,967	\$13,705,609	\$16,254,268	\$19,925,340	\$24,131,338	\$23,567,468	\$31,298,849	\$23,309,481
Etiopija	Nedalyvavo	Nedraugų	\$214,043,865	\$319,045,615	\$247,087,098	\$302,812,173	\$458,397,158	\$588,235,614	\$540,458,326	\$623,319,554	\$746,450,503	\$515,606,151	\$488,729,601
Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$120,480,151	\$108,261,286	\$11,424,824	\$23,469,829	\$6,891,541	\$10,581,163	\$9,893,497	\$11,138,245	\$8,349,854	\$14,147,796	\$6,571,775
Bisau Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$58,382	\$52,382	\$176,793	\$21,926	\$197,887	\$1,998,402	\$924,337	\$205,933	\$17,818	\$630,755	\$130,235
Togas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$9,673,264	\$14,806,789	\$11,475,830	\$15,327,427	\$13,785,407	\$13,703,029	\$21,442,578	\$19,610,645	\$90,435,895	\$90,804,942	\$97,451,289
Marokas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,054,926,262	\$1,065,227,212	\$1,059,611,246	\$1,291,499,144	\$1,616,098,288	\$1,649,025,739	\$1,095,590,643	\$1,337,492,592	\$1,798,590,688	\$1,771,818,775	\$1,983,149,349
Turkmėnistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$21,229,847	\$59,196,864	\$18,926,750	\$14,683,719	\$11,987,360	\$17,008,750	\$15,010,848	\$25,061,419	\$49,277,933	\$1,808,204	\$15,668,736
Uzbekistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$15,085,430	\$10,192,763	\$31,077,997	\$14,853,030	\$19,016,857	\$34,861,108	\$81,509,570	\$189,145,447	\$61,036,309	\$96,774,310	\$44,409,142
Venesuela	Nedalyvavo	Nedraugų	\$30,863,480,753	\$16,223,281,261	\$11,444,169,407	\$12,750,539,107	\$13,515,294,764	\$2,015,839,951	\$179,318,416	\$326,937,356	\$449,311,529	\$3,824,313,254	\$6,316,627,705
BENDRAI (Nedraugų blokas)			\$679,688,164,040	\$667,158,292,914	\$642,900,098,273	\$705,350,213,186	\$761,804,517,011	\$673,869,905,828	\$651,916,215,518	\$812,962,700,438	\$888,760,493,026	\$723,128,096,103	\$766,659,907,024

% (Nedraugų blokas)			24%	30%	30%	31%	30%	28%	29%	29%	28%	24%	24%
BENDRAI ABIEJŲ BLOKŲ			\$2,870,893,899,303	\$2,206,274,677,671	\$2,153,607,296,713	\$2,301,210,525,223	\$2,502,047,588,653	\$2,435,715,979,956	\$2,276,459,141,236	\$2,808,116,607,197	\$3,228,176,455,226	\$3,019,816,233,807	\$3,184,702,236,091

PRIEDAS NR. 4 JAV eksporto su draugų ir nedraugų blokais duomenys

Šalis	Kaip balsavo	Blokas	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.
Afganistanas	Taip	Draugų	\$792,389,357	\$478,851,271	\$913,874,351	\$942,037,823	\$1,226,885,151	\$750,615,209	\$670,888,208	\$247,405,234	\$21,746,805	\$49,756,045	\$11,446,788
Albanija	Taip	Draugų	\$51,280,186	\$30,952,665	\$50,293,415	\$62,086,958	\$59,200,123	\$85,664,137	\$56,900,545	\$97,557,514	\$117,843,396	\$139,246,329	\$141,718,593
Andora	Taip	Draugų	\$3,789,433	\$3,336,817	\$2,830,268	\$3,285,167	\$3,065,762	\$3,350,386	\$3,728,581	\$4,690,223	\$3,511,455	\$6,212,578	\$4,911,141
Antigva ir Barbuda	Taip	Draugų	\$216,605,245	\$677,657,633	\$261,504,955	\$425,616,676	\$513,062,889	\$478,081,163	\$312,378,062	\$556,321,508	\$1,027,919,966	\$977,335,437	\$573,762,361
Argentina	Taip	Draugų	\$10,825,715,035	\$9,341,210,651	\$8,526,705,609	\$9,602,249,082	\$9,927,159,979	\$8,078,856,733	\$5,950,063,997	\$7,739,467,345	\$12,850,390,086	\$11,441,926,314	\$9,170,997,286
Australija	Taip	Draugų	\$26,493,675,714	\$25,021,024,404	\$22,132,931,150	\$24,514,121,822	\$25,307,196,138	\$26,018,549,254	\$23,473,180,215	\$26,427,478,122	\$30,197,630,664	\$33,672,030,175	\$34,582,880,814
Austrija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bahamai	Taip	Draugų	\$3,324,418,095	\$2,386,458,158	\$2,096,789,767	\$3,058,494,857	\$3,002,299,154	\$3,317,534,352	\$2,868,345,245	\$2,911,422,971	\$5,589,679,077	\$5,582,228,883	\$5,639,722,090
Bahreinas	Taip	Draugų	\$1,059,757,847	\$1,270,662,445	\$899,135,346	\$897,925,696	\$2,042,301,429	\$1,407,866,987	\$885,305,188	\$936,191,191	\$952,416,936	\$1,676,246,189	\$1,646,230,202
Barbadosas	Taip	Draugų	\$539,917,095	\$595,966,307	\$481,879,153	\$525,245,129	\$596,711,165	\$568,601,978	\$516,789,696	\$715,748,300	\$813,488,121	\$715,543,463	\$771,466,523
Belgija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Belizas	Taip	Draugų	\$236,703,110	\$285,240,264	\$267,001,169	\$294,765,486	\$406,777,168	\$393,099,404	\$394,206,911	\$440,861,393	\$554,270,522	\$648,549,592	\$590,448,355
Beninas	Taip	Draugų	\$780,951,521	\$631,462,518	\$235,025,609	\$249,814,125	\$254,193,813	\$267,015,376	\$197,553,554	\$319,062,587	\$287,813,769	\$240,742,552	\$216,446,069
Butanas	Taip	Draugų	\$2,422,028	\$2,641,040	\$1,975,599	\$34,892,754	\$55,901,628	\$2,840,054	\$2,857,352	\$5,921,086	\$4,894,547	\$4,293,308	\$3,427,734
Bosnija ir Hercegovina	Taip	Draugų	\$46,080,139	\$27,586,061	\$29,365,009	\$27,146,924	\$45,656,558	\$60,303,969	\$21,570,950	\$51,667,303	\$29,434,052	\$25,292,406	\$52,988,456
Botsvana	Taip	Draugų	\$52,866,146	\$39,041,970	\$42,427,382	\$93,045,279	\$81,908,861	\$104,498,251	\$48,679,397	\$52,879,639	\$45,488,048	\$68,306,172	\$104,327,456
Brazilija	Taip	Draugų	\$42,427,834,222	\$31,650,623,867	\$30,193,264,308	\$37,329,690,239	\$39,559,841,167	\$43,083,195,641	\$35,046,878,870	\$46,882,040,131	\$53,577,707,161	\$44,807,817,218	\$49,666,969,471
Brunėjus	Taip	Draugų	\$549,156,862	\$133,391,861	\$614,348,703	\$121,119,340	\$265,890,998	\$285,066,763	\$119,022,268	\$99,280,605	\$110,250,641	\$141,539,766	\$127,213,271
Bulgarija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Žaliasis Kyšulys	Taip	Draugų	\$7,283,602	\$7,321,660	\$8,693,747	\$9,146,393	\$8,560,372	\$7,771,326	\$6,670,246	\$12,594,041	\$15,648,736	\$61,721,063	\$12,246,976
Kambodža	Taip	Draugų	\$327,933,341	\$391,045,876	\$360,731,305	\$400,111,989	\$445,763,738	\$513,421,993	\$343,625,564	\$413,670,333	\$449,190,823	\$305,347,991	\$321,629,583
Kanada	Taip	Draugų	\$312,371,471,164	\$280,582,448,467	\$266,701,920,355	\$282,450,323,999	\$299,744,492,536	\$292,338,433,401	\$255,021,619,206	\$306,926,753,196	\$354,887,051,264	\$352,760,090,331	\$348,413,969,749
Čadas	Taip	Draugų	\$66,499,541	\$56,591,528	\$32,817,284	\$31,338,486	\$52,659,158	\$84,647,384	\$46,145,950	\$41,918,790	\$81,527,306	\$31,553,721	\$59,939,855
Čilė	Taip	Draugų	\$16,512,735,498	\$15,444,314,017	\$12,931,529,742	\$13,632,498,580	\$15,376,505,101	\$15,776,197,124	\$12,766,531,690	\$17,339,990,622	\$23,327,985,466	\$18,723,684,801	\$18,167,563,889
Kolumbija	Taip	Draugų	\$20,106,598,369	\$16,286,779,898	\$13,047,286,079	\$13,374,613,450	\$15,158,364,007	\$14,780,136,220	\$12,063,010,195	\$16,451,440,891	\$20,573,031,967	\$17,552,368,192	\$19,037,609,854
Komorai	Taip	Draugų	\$3,452,794	\$1,507,078	\$1,349,892	\$1,375,097	\$2,777,625	\$1,512,989	\$1,410,572	\$1,764,259	\$2,238,921	\$958,546	\$4,738,928

Kosta Rika	Taip	Draugu	\$6,964,076,275	\$6,079,415,736	\$5,864,695,403	\$6,145,714,634	\$6,497,395,885	\$6,205,931,348	\$5,733,234,127	\$7,311,571,089	\$8,525,369,398	\$9,144,096,353	\$9,676,788,152
Dramblio Kaulo Krantas	Taip	Draugu	\$239,079,267	\$266,335,569	\$291,255,359	\$322,039,402	\$309,432,880	\$278,448,180	\$208,067,269	\$1,273,489,314	\$1,113,433,482	\$1,003,403,678	\$1,052,952,196
Kroatija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kipras (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Čekija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kongo Demokratinė Respublika	Taip	Draugu	\$181,848,831	\$136,189,374	\$82,754,412	\$76,260,999	\$78,002,318	\$131,006,401	\$152,906,389	\$271,673,787	\$180,322,081	\$279,847,408	\$327,432,401
Danija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Džibutis	Taip	Draugu	\$110,874,793	\$144,711,021	\$132,794,794	\$157,307,702	\$112,742,445	\$154,082,649	\$195,164,668	\$32,841,290	\$43,025,037	\$48,175,282	\$40,567,722
Dominika	Taip	Draugu	\$64,186,171	\$67,312,046	\$51,082,849	\$166,961,389	\$176,287,180	\$346,203,660	\$115,129,555	\$2,603,424	\$1,607,897	\$2,271,640	\$2,382,911
Dominikos Respublika	Taip	Draugu	\$7,922,140,505	\$7,113,829,302	\$7,750,713,458	\$7,849,578,070	\$8,947,415,022	\$9,207,741,791	\$7,604,749,553	\$10,444,400,292	\$13,853,339,845	\$13,062,566,548	\$13,081,646,176
Ekvadoras	Taip	Draugu	\$8,129,379,152	\$5,774,900,688	\$4,163,585,640	\$4,831,822,150	\$5,897,230,308	\$5,517,834,746	\$4,234,610,246	\$5,019,482,919	\$7,901,920,082	\$7,947,678,748	\$7,526,660,153
Egiptas	Taip	Draugu	\$6,472,584,576	\$4,752,983,685	\$3,485,903,685	\$3,990,352,830	\$5,050,861,159	\$5,485,805,241	\$4,759,077,431	\$5,786,374,210	\$6,552,797,077	\$4,486,971,384	\$6,092,022,475
Estija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Fidžis	Taip	Draugu	\$79,515,154	\$56,904,585	\$55,049,117	\$66,551,898	\$105,008,374	\$103,183,711	\$39,801,721	\$180,705,977	\$63,853,207	\$100,643,146	\$94,679,571
Suomija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Prancūzija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gabonas	Taip	Draugu	\$417,347,429	\$203,872,443	\$85,017,523	\$89,006,490	\$113,008,360	\$129,351,458	\$91,495,636	\$95,169,456	\$133,508,144	\$180,294,376	\$171,065,105
Gambija	Taip	Draugu	\$41,538,614	\$37,899,622	\$40,003,766	\$39,235,769	\$41,287,417	\$44,993,579	\$41,677,754	\$54,247,721	\$68,310,501	\$70,247,980	\$80,563,522
Gruzija	Taip	Draugu	\$627,537,276	\$340,502,111	\$324,437,138	\$382,865,271	\$477,641,361	\$768,450,286	\$436,093,365	\$671,910,688	\$1,236,236,366	\$1,513,088,343	\$1,736,461,692
Vokietija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gana	Taip	Draugu	\$1,186,243,580	\$949,913,963	\$831,984,010	\$859,526,478	\$768,753,475	\$837,423,030	\$831,948,799	\$983,156,751	\$974,496,999	\$850,833,145	\$967,304,543
Graikija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Grenada	Taip	Draugu	\$83,966,315	\$90,420,149	\$86,783,366	\$103,241,247	\$118,968,289	\$118,189,428	\$101,403,616	\$131,658,258	\$176,506,286	\$202,153,983	\$165,335,817
Gvatemala	Taip	Draugu	\$5,963,671,359	\$5,806,668,447	\$5,834,842,520	\$6,863,597,724	\$6,656,832,026	\$6,830,354,498	\$5,857,927,166	\$7,996,920,297	\$10,236,696,154	\$9,739,080,916	\$9,714,681,499
Gajana	Taip	Draugu	\$369,960,500	\$368,129,666	\$444,443,653	\$377,450,710	\$540,935,850	\$672,114,979	\$654,571,520	\$990,834,044	\$1,179,953,869	\$1,368,041,821	\$1,314,930,530
Haitis	Taip	Draugu	\$1,276,652,231	\$1,140,574,185	\$1,090,780,963	\$1,422,754,585	\$1,392,027,819	\$1,235,440,753	\$1,403,406,319	\$1,351,745,467	\$1,431,862,809	\$1,290,090,026	\$1,214,423,999
Hondūras	Taip	Draugu	\$5,960,550,932	\$5,214,668,234	\$4,827,613,147	\$5,068,705,778	\$5,585,425,345	\$5,475,096,206	\$4,206,697,277	\$6,512,259,548	\$8,133,436,000	\$6,793,660,832	\$7,057,473,677
Vengrija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Islandija	Taip	Draugu	\$364,460,684	\$415,457,850	\$447,778,485	\$399,258,756	\$655,357,751	\$555,006,689	\$292,502,900	\$628,874,796	\$651,312,440	\$328,246,158	\$985,844,921

Indonezija	Taip	Draugų	\$8,284,067,499	\$7,120,940,688	\$6,024,280,581	\$6,863,253,988	\$8,171,546,166	\$7,758,071,945	\$7,415,716,994	\$9,478,654,263	\$9,986,092,498	\$9,943,228,472	\$10,202,095,720
Airija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Izraelis	Taip	Draugų	\$15,081,784,519	\$13,538,661,480	\$13,199,390,725	\$12,547,614,299	\$13,707,064,354	\$14,376,607,473	\$10,188,028,941	\$12,820,355,759	\$14,232,759,951	\$14,032,404,266	\$14,790,380,668
Italija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jamaika	Taip	Draugų	\$2,181,990,355	\$1,716,030,814	\$1,649,744,086	\$2,111,162,792	\$2,610,947,394	\$2,498,685,209	\$1,696,588,402	\$1,961,716,270	\$2,643,796,631	\$2,624,123,892	\$2,643,278,484
Japonija	Taip	Draugų	\$66,825,973,370	\$62,441,249,701	\$63,245,045,907	\$67,582,504,041	\$75,226,085,623	\$74,650,662,375	\$64,090,703,425	\$74,960,699,147	\$80,304,526,177	\$76,154,045,176	\$79,715,080,653
Jordanija	Taip	Draugų	\$2,050,389,090	\$1,358,977,191	\$1,458,957,442	\$1,920,639,550	\$1,581,371,990	\$1,474,445,828	\$1,325,367,197	\$1,233,931,759	\$1,539,823,074	\$1,532,178,906	\$2,030,784,950
Kenija	Taip	Draugų	\$1,640,898,833	\$943,436,657	\$397,473,456	\$453,959,361	\$365,543,647	\$391,025,030	\$370,786,703	\$551,025,529	\$599,743,497	\$493,662,096	\$782,524,079
Kiribatis	Taip	Draugų	\$3,293,815	\$7,320,835	\$1,148,626	\$4,928,546	\$4,442,645	\$2,188,142	\$1,714,888	\$1,938,565	\$10,153,112	\$8,115,953	\$4,220,009
Kuveitas	Taip	Draugų	\$3,648,587,110	\$2,739,289,578	\$3,295,941,826	\$5,098,009,805	\$2,983,368,564	\$3,173,438,641	\$2,240,591,950	\$3,061,609,902	\$3,398,275,104	\$2,918,910,848	\$2,411,823,129
Latvija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Libanas	Taip	Draugų	\$1,268,529,171	\$1,272,487,166	\$1,170,319,678	\$1,221,286,595	\$1,328,435,918	\$1,037,457,114	\$623,933,148	\$665,849,306	\$765,551,179	\$541,749,459	\$541,421,719
Lesotas	Taip	Draugų	\$2,449,565	\$881,897	\$2,839,262	\$1,901,616	\$2,311,991	\$1,212,467	\$2,192,068	\$3,244,914	\$10,619,346	\$3,286,000	\$2,794,513
Liberija	Taip	Draugų	\$184,437,212	\$135,807,551	\$158,020,150	\$138,340,637	\$196,684,431	\$113,842,887	\$93,152,923	\$143,417,203	\$261,455,198	\$251,234,155	\$220,400,195
Libija	Taip	Draugų	\$531,855,792	\$242,951,645	\$190,107,750	\$134,882,137	\$243,781,564	\$413,437,765	\$316,451,047	\$295,866,198	\$290,964,136	\$446,260,381	\$567,220,437
Lichtenšteinas (įskaičiuota į Šveicariją)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Lietuva (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Liuksemburgas (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Malavis	Taip	Draugų	\$50,669,581	\$37,201,602	\$46,613,125	\$27,880,840	\$17,240,448	\$22,826,186	\$13,214,745	\$23,330,883	\$36,483,281	\$18,190,495	\$26,940,731
Malaizija	Taip	Draugų	\$13,067,717,323	\$12,276,688,162	\$11,774,071,659	\$12,872,508,827	\$13,011,946,275	\$13,120,000,929	\$12,498,459,269	\$15,171,352,972	\$18,102,781,829	\$19,439,249,564	\$27,700,176,334
Maldyvai	Taip	Draugų	\$28,985,734	\$35,143,208	\$30,969,447	\$34,373,287	\$37,724,163	\$39,410,102	\$24,659,947	\$41,301,516	\$99,333,147	\$68,722,240	\$92,612,024
Malta (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Maršalo salos	Taip	Draugų	\$94,723,529	\$53,912,135	\$283,304,231	\$557,113,097	\$289,962,050	\$100,062,278	\$146,526,645	\$240,079,282	\$269,003,532	\$58,063,730	\$127,426,248
Mauritanija	Taip	Draugų	\$149,239,173	\$126,280,667	\$116,252,672	\$127,859,316	\$88,378,841	\$90,942,431	\$127,974,110	\$138,392,261	\$154,561,541	\$171,867,967	\$139,755,555
Mauricijus	Taip	Draugų	\$35,219,286	\$58,435,311	\$86,956,655	\$61,421,605	\$123,359,194	\$87,173,772	\$49,612,969	\$78,458,007	\$101,469,520	\$91,070,141	\$47,991,040
Meksika	Taip	Draugų	\$240,247,089,956	\$235,745,087,295	\$230,228,819,652	\$243,507,465,359	\$265,434,782,525	\$256,371,086,497	\$212,671,750,902	\$276,458,852,053	\$324,377,768,936	\$323,227,903,905	\$334,041,339,409
Mikronesija Monakas (įskaičiuota į Prancūziją)	Taip	Draugų	\$41,523,205	\$40,032,614	\$42,970,200	\$44,823,508	\$46,743,027	\$45,145,269	\$57,944,866	\$49,280,076	\$63,154,111	\$52,011,077	\$50,489,582
	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Juodkalnija	Taip	Draugu	\$18,179,413	\$11,133,957	\$16,711,327	\$9,148,718	\$63,691,384	\$18,469,744	\$36,635,020	\$11,902,658	\$40,302,101	\$45,831,463	\$27,681,345
Mianmaras	Taip	Draugu	\$92,856,414	\$227,140,755	\$195,649,901	\$211,280,289	\$261,209,106	\$344,988,403	\$338,438,915	\$215,028,136	\$130,588,966	\$171,528,876	\$77,152,222
Nauru	Taip	Draugu	\$812,299	\$1,733,650	\$494,811	\$198,927	\$796,958	\$1,232,259	\$607,028	\$1,313,019	\$1,021,498	\$1,264,768	\$916,696
Nepalas	Taip	Draugu	\$36,272,183	\$36,405,446	\$40,457,524	\$75,851,857	\$55,481,508	\$123,001,864	\$93,570,016	\$197,272,403	\$258,266,642	\$62,796,137	\$120,890,203
Nyderlandai (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Naujoji Zelandija	Taip	Draugu	\$4,255,674,989	\$3,628,194,744	\$3,567,082,020	\$3,918,979,535	\$4,051,216,879	\$3,945,406,275	\$3,178,325,594	\$3,721,715,565	\$4,173,846,529	\$4,351,765,963	\$4,493,534,160
Nigeris	Taip	Draugu	\$58,515,875	\$71,493,157	\$66,301,431	\$44,300,779	\$61,726,976	\$75,939,682	\$143,872,197	\$201,536,510	\$95,929,650	\$78,061,430	\$43,252,222
Nigerija	Taip	Draugu	\$5,967,788,538	\$3,437,952,784	\$1,894,687,855	\$2,173,166,447	\$2,686,445,220	\$3,178,325,594	\$2,788,420,063	\$3,865,856,469	\$3,375,429,288	\$2,599,318,014	\$4,174,298,267
Šiaurės Makedonija	Taip	Draugu	\$33,850,337	\$30,678,977	\$45,859,529	\$41,275,505	\$41,369,325	\$3,178,325,594	\$43,806,969	\$45,676,233	\$54,839,619	\$57,214,089	\$60,635,165
Norvegija	Taip	Draugu	\$4,423,773,287	\$3,567,816,293	\$3,917,893,936	\$5,447,543,837	\$5,413,686,638	\$3,877,042,991	\$2,785,142,228	\$3,777,791,753	\$4,704,651,289	\$5,025,604,073	\$4,554,791,508
Omanas	Taip	Draugu	\$2,015,911,666	\$2,355,271,013	\$1,803,272,983	\$1,984,163,974	\$2,415,358,588	\$1,937,699,362	\$1,132,932,302	\$1,399,489,929	\$1,487,320,742	\$1,862,409,322	\$1,954,232,484
Palau	Taip	Draugu	\$20,521,307	\$25,693,198	\$25,694,149	\$19,432,665	\$20,627,040	\$19,581,853	\$21,107,173	\$26,590,268	\$24,475,505	\$20,232,442	\$20,993,953
Panama	Taip	Draugu	\$10,462,657,821	\$7,658,291,179	\$6,061,963,870	\$6,287,832,298	\$6,837,274,977	\$7,719,389,605	\$5,766,188,855	\$8,271,967,790	\$12,030,212,438	\$11,203,749,267	\$10,699,682,297
Papua Naujoji Gvinėja	Taip	Draugu	\$143,241,059	\$207,793,894	\$131,300,112	\$105,851,898	\$86,998,946	\$95,269,780	\$62,493,526	\$44,314,083	\$115,367,201	\$129,178,708	\$67,200,220
Paragvajus	Taip	Draugu	\$2,115,641,101	\$1,514,300,292	\$1,970,327,858	\$2,712,674,971	\$2,257,023,728	\$2,118,083,817	\$1,274,329,122	\$2,079,665,068	\$2,114,878,954	\$2,765,465,933	\$3,158,414,426
Peru	Taip	Draugu	\$10,053,610,414	\$8,725,607,473	\$7,926,940,525	\$8,667,864,344	\$9,724,482,069	\$9,687,229,863	\$7,685,741,229	\$10,242,464,033	\$13,745,701,839	\$12,039,068,958	\$11,223,793,499
Filipinai	Taip	Draugu	\$8,453,324,276	\$7,907,893,167	\$8,193,675,662	\$8,450,255,967	\$8,720,072,637	\$8,660,368,357	\$7,764,459,606	\$9,268,863,572	\$9,290,726,556	\$9,287,844,821	\$9,297,313,129
Lenkija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Portugalija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kataras	Taip	Draugu	\$5,173,424,396	\$4,222,423,194	\$4,926,689,354	\$3,123,831,940	\$4,428,139,455	\$6,458,786,253	\$3,415,513,606	\$2,587,494,758	\$3,646,809,863	\$4,658,192,456	\$3,804,239,904
Korėjos Respublika	Taip	Draugu	\$44,470,809,207	\$43,444,787,481	\$42,260,903,972	\$48,350,051,984	\$56,504,532,086	\$56,894,210,754	\$51,212,196,800	\$65,769,493,507	\$71,469,488,662	\$64,835,853,630	\$65,541,464,288
Moldova	Taip	Draugu	\$35,268,886	\$16,163,682	\$14,996,342	\$17,614,764	\$13,422,381	\$20,470,251	\$49,984,344	\$37,999,949	\$38,672,160	\$72,023,184	\$53,629,683
Rumunija (ES)	Taip	Draugu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ruanda	Taip	Draugu	\$21,219,489	\$14,287,710	\$74,666,080	\$66,148,838	\$25,240,682	\$18,862,948	\$27,402,397	\$49,877,865	\$65,029,362	\$38,042,140	\$44,757,797
Sent Kitsas ir Nevis	Taip	Draugu	\$184,580,049	\$149,707,108	\$144,530,266	\$243,533,809	\$209,365,549	\$210,202,784	\$136,067,104	\$146,954,420	\$171,922,209	\$178,685,276	\$160,152,566
Sent Lusija	Taip	Draugu	\$693,801,833	\$510,811,024	\$438,800,990	\$540,558,600	\$609,753,599	\$852,294,135	\$637,456,140	\$545,889,409	\$991,353,341	\$657,854,599	\$1,043,599,900
Sent Vinsentas ir Grenadinai	Taip	Draugu	\$103,564,549	\$84,722,498	\$93,595,862	\$81,348,762	\$82,375,064	\$102,046,418	\$76,873,712	\$102,324,434	\$151,164,990	\$174,981,755	\$143,215,089
Samoa	Taip	Draugu	\$22,948,737	\$22,719,660	\$27,967,248	\$38,309,271	\$39,097,786	\$52,675,256	\$26,307,389	\$33,369,863	\$36,039,688	\$32,701,413	\$54,397,476

San Marinas	Taip	Draugų	\$5,977,212	\$5,011,879	\$4,646,657	\$2,099,523	\$1,567,197	\$31,694,971	\$2,060,613	\$61,627,602	\$835,350	\$1,840,416	\$79,908,509
San Tomė ir Prinsipė	Taip	Draugų	\$1,088,495	\$853,963	\$1,994,248	\$3,140,792	\$2,068,258	\$2,696,727	\$733,002	\$3,258,206	\$4,248,118	\$1,492,511	\$1,021,475
Saudo Arabija	Taip	Draugų	\$18,704,865,107	\$19,738,965,573	\$17,993,658,268	\$16,354,815,545	\$13,601,305,053	\$14,289,207,045	\$11,177,094,252	\$11,138,011,050	\$11,564,777,994	\$13,872,813,911	\$13,176,652,913
Serbija	Taip	Draugų	\$151,453,082	\$145,994,738	\$163,498,002	\$135,675,338	\$184,602,187	\$166,637,513	\$174,999,886	\$212,562,083	\$272,796,793	\$289,420,890	\$259,247,479
Seišeliai	Taip	Draugų	\$12,687,753	\$18,542,809	\$12,481,272	\$15,488,847	\$14,379,285	\$18,275,615	\$17,062,461	\$11,359,410	\$18,388,395	\$31,401,138	\$16,534,260
Siera Leonė	Taip	Draugų	\$87,913,406	\$77,325,724	\$63,175,925	\$79,172,822	\$71,426,452	\$78,360,706	\$73,828,322	\$114,843,308	\$106,567,685	\$103,858,676	\$119,859,059
Singapūras	Taip	Draugų	\$30,204,821,685	\$28,434,135,056	\$26,782,281,691	\$29,615,550,843	\$32,729,752,704	\$31,519,012,134	\$27,050,553,866	\$35,746,440,394	\$46,163,161,050	\$42,433,068,231	\$46,017,200,514
Slovakija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Slovėnija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Saliamono Salos	Taip	Draugų	\$6,599,026	\$5,861,309	\$9,898,289	\$9,303,881	\$11,720,226	\$19,826,790	\$4,667,550	\$14,738,919	\$10,392,262	\$9,611,570	\$13,147,232
Somalis	Taip	Draugų	\$35,653,738	\$45,026,584	\$38,827,482	\$70,594,918	\$49,454,787	\$105,431,065	\$58,945,823	\$52,610,849	\$88,102,006	\$53,068,405	\$49,123,706
Ispanja (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Surinamas	Taip	Draugų	\$518,648,209	\$443,643,313	\$303,515,870	\$359,563,254	\$388,011,975	\$375,753,015	\$267,424,979	\$300,580,013	\$535,308,610	\$482,648,637	\$383,542,932
Švedija (ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Šveicarija	Taip	Draugų	\$22,133,641,824	\$22,119,201,520	\$22,717,474,049	\$21,673,867,342	\$22,187,473,139	\$17,859,091,315	\$17,975,822,411	\$23,968,897,183	\$36,895,589,286	\$27,872,814,191	\$24,964,718,949
Tailandas	Taip	Draugų	\$11,809,675,061	\$11,230,091,511	\$10,500,771,977	\$11,022,601,042	\$12,447,467,237	\$13,307,832,305	\$11,169,543,489	\$12,697,137,460	\$15,592,499,436	\$15,653,217,465	\$17,719,046,382
Rytų Timoras	Taip	Draugų	\$1,286,987	\$2,690,584	\$1,617,009	\$2,565,401	\$1,501,521	\$4,789,665	\$9,329,927	\$11,223,872	\$21,381,133	\$21,363,379	\$19,021,945
Tonga	Taip	Draugų	\$20,031,820	\$13,817,538	\$15,215,855	\$16,719,457	\$24,125,752	\$20,424,113	\$14,722,076	\$18,878,021	\$15,705,992	\$17,101,715	\$19,909,723
Trinidadas ir Tobagas	Taip	Draugų	\$2,411,034,229	\$2,511,195,111	\$2,341,402,459	\$1,817,045,528	\$2,115,718,980	\$2,819,978,568	\$2,370,080,802	\$2,741,773,070	\$3,585,675,840	\$2,249,984,790	\$2,939,678,041
Tunisas	Taip	Draugų	\$831,402,374	\$602,412,017	\$526,954,851	\$544,451,764	\$597,607,230	\$461,074,751	\$433,877,827	\$454,093,430	\$552,091,344	\$559,366,643	\$503,588,215
Turkija	Taip	Draugų	\$11,645,440,943	\$9,502,498,123	\$9,354,231,999	\$9,771,770,526	\$10,261,410,014	\$10,044,692,645	\$10,007,520,758	\$11,894,644,760	\$14,993,006,402	\$14,693,841,812	\$15,292,979,687
Tuvalu	Taip	Draugų	\$591,900	\$625,636	\$1,139,541	\$796,156	\$1,359,004	\$832,383	\$1,681,998	\$486,042	\$911,074	\$319,973	\$570,424
Ukraina	Taip	Draugų	\$1,239,813,213	\$862,088,348	\$1,076,685,038	\$1,788,512,886	\$2,486,186,205	\$2,354,801,476	\$1,840,287,620	\$2,528,336,115	\$1,442,367,052	\$1,048,496,703	\$1,683,510,839
Jungtiniai Arabų Emyratai	Taip	Draugų	\$22,061,768,481	\$22,994,834,680	\$22,382,490,290	\$20,078,587,124	\$19,510,060,463	\$20,035,803,205	\$14,757,886,256	\$17,078,888,933	\$20,851,481,258	\$24,857,035,171	\$26,969,000,572
Jungtinė Karalystė (iki 2020 ES)	Taip	Draugų	–	–	–	–	–	–	\$58,975,470,173	\$61,430,610,436	\$77,261,013,672	\$74,054,013,691	\$79,887,476,638
Europos Sąjunga	Taip	Draugų	\$274,681,565,663	\$272,928,811,890	\$273,504,227,217	\$288,565,532,417	\$316,754,655,516	\$330,105,468,752	\$229,837,781,498	\$273,934,349,764	\$372,914,069,403	\$366,154,471,339	\$355,763,567,837
Urugvajus	Taip	Draugų	\$1,605,794,098	\$1,295,124,789	\$1,114,385,028	\$1,587,654,567	\$1,386,201,875	\$1,710,612,086	\$1,249,984,623	\$1,797,365,452	\$2,864,782,455	\$1,878,741,511	\$1,649,000,113
Vanuatu	Taip	Draugų	\$21,185,729	\$5,867,876	\$7,813,525	\$7,762,425	\$10,308,509	\$4,649,530	\$7,014,193	\$4,447,135	\$14,432,101	\$13,417,739	\$7,601,059

Jemenas	Taip	Draugų	\$368,877,664	\$158,039,977	\$170,867,053	\$198,955,199	\$191,307,697	\$270,224,329	\$331,127,668	\$271,803,197	\$381,998,173	\$178,790,382	\$134,099,622
Zambija	Taip	Draugų	\$114,121,914	\$84,170,835	\$81,624,741	\$85,137,108	\$195,379,265	\$99,307,986	\$71,820,752	\$94,142,642	\$135,314,870	\$94,485,623	\$113,762,941
BENDRAI (Draugų blokas)													
% (Draugų blokas)			\$1,336,208,761,844	\$1,245,297,475,048	\$1,202,139,768,558	\$1,279,023,691,123	\$1,382,967,947,706	\$1,383,568,023,599	\$1,178,312,393,072	\$1,445,023,363,517	\$1,759,728,400,049	\$1,707,096,816,791	\$1,735,368,637,550
			87%	87%	87%	86%	87%	88%	86%	86%	88%	88%	88%
Baltarusija	Ne	Nedraugų	\$93,385,923	\$59,235,752	\$195,011,717	\$72,668,182	\$132,487,744	\$125,041,904	\$112,283,785	\$216,476,154	\$39,340,739	\$17,295,613	\$10,599,133
Šiaurės Korėja	Ne	Nedraugų	\$24,028,661	\$4,751,721	\$118,494	\$2,660	\$4,315					\$186,621	\$1,528,597
Eritrėja	Ne	Nedraugų	\$5,327,596	\$3,497,538	\$3,047,902	\$5,021,254	\$8,190,789	\$14,321,999	\$18,679,077	\$19,352,843	\$32,751,875	\$31,723,965	\$37,475,441
Rusija	Ne	Nedraugų	\$10,752,772,506	\$7,087,111,574	\$5,831,102,663	\$7,002,945,486	\$6,658,955,640	\$5,786,748,446	\$4,883,765,601	\$6,388,250,933	\$1,715,079,989	\$597,274,158	\$526,066,141
Sirijos Arabų Respublika	Ne	Nedraugų	\$6,794,271	\$3,072,304	\$3,490,887	\$6,961,023	\$50,523,762	\$8,598,031	\$2,134,124	\$1,186,811	\$8,839,448	\$14,066,225	\$2,020,826
Alžyras	Susilaikė	Nedraugų	\$2,616,993,205	\$1,875,734,479	\$2,191,261,625	\$1,061,823,305	\$1,261,067,304	\$999,323,369	\$726,286,705	\$783,625,136	\$1,200,594,478	\$1,214,448,016	\$1,014,504,109
Angola	Susilaikė	Nedraugų	\$2,039,125,048	\$1,166,161,667	\$1,249,758,184	\$809,493,487	\$525,185,650	\$536,171,052	\$470,520,734	\$449,394,999	\$651,454,968	\$595,278,456	\$682,352,869
Armėnija	Susilaikė	Nedraugų	\$60,471,040	\$50,246,170	\$43,578,116	\$54,991,338	\$46,590,036	\$52,903,979	\$28,003,236	\$44,455,925	\$192,935,383	\$188,750,803	\$160,779,539
Bangladešas	Susilaikė	Nedraugų	\$1,113,364,427	\$942,540,067	\$905,730,601	\$1,473,824,735	\$2,081,455,110	\$2,327,031,041	\$1,844,186,696	\$2,337,368,790	\$2,813,866,728	\$2,251,990,367	\$2,213,964,142
Bolivija	Susilaikė	Nedraugų	\$1,009,967,972	\$931,429,198	\$657,271,608	\$594,563,248	\$561,651,943	\$537,974,710	\$450,802,313	\$527,818,594	\$519,844,609	\$504,549,153	\$400,961,344
Burundis	Susilaikė	Nedraugų	\$5,598,770	\$5,650,192	\$8,407,312	\$8,132,760	\$14,547,966	\$2,451,935	\$5,405,370	\$4,455,854	\$5,075,810	\$4,049,000	\$6,613,990
Centrinė Afrikos Respublika	Susilaikė	Nedraugų	\$32,322,366	\$34,309,874	\$9,418,675	\$11,178,603	\$9,881,566	\$36,993,495	\$22,329,871	\$17,508,193	\$25,416,771	\$16,926,923	\$35,070,359
Kinija	Susilaikė	Nedraugų	\$123,675,622,756	\$116,071,708,830	\$115,594,770,317	\$129,797,515,346	\$120,147,865,723	\$106,626,645,076	\$124,648,507,633	\$151,065,177,394	\$153,837,022,415	\$147,805,519,996	\$143,545,716,168
Kongas	Susilaikė	Nedraugų	\$321,466,589	\$249,220,232	\$130,887,171	\$117,350,513	\$100,419,567	\$105,327,403	\$102,455,696	\$112,186,056	\$179,927,267	\$199,723,506	\$237,138,527
Kuba	Susilaikė	Nedraugų	\$299,064,037	\$180,215,206	\$241,836,581	\$291,276,873	\$275,877,982	\$286,800,855	\$176,796,529	\$323,457,325	\$371,718,665	\$404,375,085	\$586,499,825
Salvadoras	Susilaikė	Nedraugų	\$3,295,875,436	\$3,228,768,878	\$2,913,461,128	\$3,071,567,991	\$3,390,218,495	\$3,373,485,025	\$2,618,698,812	\$4,120,746,587	\$5,019,468,892	\$4,260,238,254	\$4,544,989,563
Pusiaujo Gvinėja	Susilaikė	Nedraugų	\$574,794,790	\$161,964,373	\$278,439,393	\$111,936,150	\$139,398,852	\$214,768,336	\$96,894,475	\$51,423,511	\$70,112,522	\$99,223,995	\$95,379,691
Indija	Susilaikė	Nedraugų	\$21,607,498,607	\$21,451,879,922	\$21,647,174,403	\$25,648,233,729	\$33,502,786,819	\$34,409,574,569	\$27,394,259,974	\$40,130,034,962	\$47,332,140,044	\$40,116,453,423	\$41,752,370,779
Iranas	Susilaikė	Nedraugų	\$186,549,561	\$281,512,074	\$172,454,308	\$136,000,618	\$425,766,084	\$73,141,766	\$36,291,029	\$39,364,903	\$45,496,846	\$59,014,461	\$90,847,430
Irakas	Susilaikė	Nedraugų	\$2,105,746,032	\$1,971,478,767	\$1,266,311,141	\$1,204,776,577	\$1,312,297,296	\$1,277,907,302	\$771,884,318	\$805,818,027	\$949,851,908	\$2,258,506,365	\$1,660,554,212
Kazachstanas	Susilaikė	Nedraugų	\$1,008,953,870	\$510,479,071	\$1,111,379,224	\$552,346,807	\$729,347,457	\$736,903,623	\$509,092,582	\$807,366,575	\$1,085,029,990	\$1,160,434,961	\$1,077,097,171
Kirgizija	Susilaikė	Nedraugų	\$71,677,683	\$32,003,481	\$20,012,459	\$26,066,859	\$17,018,717	\$20,952,957	\$32,480,570	\$34,071,497	\$61,462,906	\$141,197,216	\$133,144,912
Laosas	Susilaikė	Nedraugų	\$28,484,907	\$24,584,007	\$30,878,093	\$25,671,660	\$15,991,573	\$17,070,018	\$24,760,963	\$33,545,446	\$40,269,452	\$46,608,960	\$40,385,293
Madagaskaras	Susilaikė	Nedraugų	\$46,800,265	\$54,553,731	\$41,967,368	\$53,260,435	\$113,570,830	\$66,366,126	\$34,809,236	\$56,843,373	\$84,858,289	\$61,590,480	\$53,407,211

Malis	Susilaikė	Nedraugų	\$38,462,373	\$72,426,079	\$73,200,821	\$61,861,875	\$78,851,438	\$67,939,075	\$99,265,171	\$96,658,591	\$87,984,879	\$100,752,362	\$51,496,789
Mongolija	Susilaikė	Nedraugų	\$167,465,762	\$69,161,103	\$55,261,990	\$82,192,362	\$120,888,075	\$192,697,508	\$118,901,562	\$137,925,871	\$148,872,537	\$168,149,139	\$396,615,463
Mozambikas	Susilaikė	Nedraugų	\$375,163,570	\$264,203,995	\$149,440,989	\$177,236,783	\$184,452,651	\$195,738,474	\$129,010,939	\$189,879,493	\$230,069,986	\$192,740,530	\$149,698,447
Namibija	Susilaikė	Nedraugų	\$342,741,711	\$127,603,603	\$212,941,266	\$115,048,015	\$209,608,949	\$194,641,678	\$60,146,056	\$93,231,611	\$217,923,028	\$176,504,043	\$160,506,498
Nikaragva	Susilaikė	Nedraugų	\$1,008,621,497	\$1,267,532,561	\$1,479,944,445	\$1,586,966,925	\$1,628,937,815	\$1,652,455,970	\$1,429,602,196	\$2,102,935,224	\$2,576,787,873	\$2,370,792,167	\$2,940,985,161
Pakistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$1,512,131,876	\$1,837,506,933	\$2,107,771,530	\$2,808,080,622	\$2,848,764,895	\$2,621,680,436	\$2,926,365,253	\$3,546,020,530	\$3,177,449,941	\$2,075,496,757	\$2,135,147,106
Senegalas	Susilaikė	Nedraugų	\$172,583,179	\$196,428,411	\$184,315,507	\$207,911,550	\$289,129,293	\$198,312,460	\$280,137,109	\$384,346,235	\$346,305,970	\$344,788,321	\$350,866,605
Pietų Afrika	Susilaikė	Nedraugų	\$6,368,196,133	\$5,458,228,360	\$4,599,872,063	\$5,050,534,405	\$5,517,377,246	\$5,333,693,528	\$4,454,735,150	\$5,501,251,850	\$6,514,871,724	\$7,155,082,196	\$5,818,797,117
Pietų Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$46,614,515	\$19,613,532	\$9,725,334	\$13,574,310	\$23,460,993	\$22,314,219	\$40,244,003	\$59,221,363	\$41,158,469	\$52,057,320	\$59,276,702
Šri Lanka	Susilaikė	Nedraugų	\$350,340,359	\$361,920,786	\$367,855,265	\$336,249,489	\$371,524,793	\$390,338,080	\$354,152,065	\$391,226,912	\$337,119,653	\$366,221,886	\$368,214,575
Sudanas	Susilaikė	Nedraugų	\$77,177,678	\$59,514,997	\$55,522,616	\$69,403,032	\$95,298,955	\$74,409,821	\$71,709,835	\$141,796,194	\$146,740,645	\$54,535,592	\$56,610,929
Tadžikistanas	Susilaikė	Nedraugų	\$71,709,835	\$18,985,373	\$21,323,840	\$18,053,527	\$14,382,735	\$11,193,778	\$7,564,521	\$15,202,685	\$123,627,597	\$117,875,463	\$56,837,410
Uganda	Susilaikė	Nedraugų	\$78,262,341	\$88,315,069	\$69,059,910	\$107,869,624	\$87,488,073	\$104,498,938	\$94,995,134	\$167,617,475	\$166,296,089	\$122,372,908	\$106,292,850
Tanzanija	Susilaikė	Nedraugų	\$302,170,048	\$172,803,054	\$157,566,013	\$145,290,295	\$331,906,936	\$332,201,587	\$245,762,979	\$280,415,339	\$260,089,023	\$424,880,288	\$573,380,041
Vietnamas	Susilaikė	Nedraugų	\$5,734,356,953	\$7,087,524,038	\$10,098,439,060	\$8,133,980,176	\$9,675,294,314	\$10,883,073,324	\$9,989,334,121	\$10,947,235,660	\$11,398,113,401	\$9,811,558,938	\$13,098,155,121
Zimbabvė	Susilaikė	Nedraugų	\$48,699,474	\$37,834,783	\$30,061,773	\$39,926,035	\$33,737,878	\$39,145,993	\$46,428,940	\$44,544,043	\$41,116,661	\$37,664,339	\$43,782,746
Azerbaidžanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$950,264,996	\$477,316,108	\$433,527,164	\$354,544,887	\$313,936,001	\$375,424,819	\$162,084,341	\$133,838,440	\$182,756,619	\$541,549,689	\$255,074,490
Burkina Fosas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$72,304,388	\$53,875,343	\$35,557,522	\$61,046,974	\$59,499,908	\$66,900,568	\$72,270,407	\$97,206,580	\$66,663,314	\$46,222,394	\$54,359,393
Kamerūnas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$301,070,473	\$224,961,698	\$189,770,772	\$158,874,780	\$193,228,289	\$200,426,845	\$194,365,394	\$152,606,541	\$202,075,148	\$214,907,480	\$193,064,344
Esvatinis	Nedalyvavo	Nedraugų	\$25,717,762	\$28,521,751	\$25,610,904	\$24,073,435	\$33,393,894	\$19,751,621	\$21,406,120	\$37,109,813	\$72,405,171	\$38,121,430	\$46,113,517
Etiopija	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,668,975,970	\$1,555,249,376	\$826,095,277	\$877,154,121	\$1,308,252,189	\$1,020,996,072	\$907,315,212	\$585,433,206	\$1,094,370,545	\$1,210,864,884	\$1,017,706,562
Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$65,185,635	\$135,350,114	\$84,188,640	\$103,022,431	\$127,052,793	\$125,294,738	\$135,647,935	\$151,834,085	\$120,301,991	\$183,330,652	\$138,336,186
Bisau Gvinėja	Nedalyvavo	Nedraugų	\$2,904,280	\$2,135,320	\$3,549,712	\$3,751,655	\$18,555,456	\$1,244,382	\$3,670,090	\$3,332,532	\$2,369,357	\$3,482,349	\$3,394,912
Togas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$1,024,663,768	\$311,819,809	\$229,466,464	\$456,329,318	\$642,288,039	\$430,791,517	\$319,564,050	\$221,386,936	\$390,350,395	\$382,842,035	\$283,592,440
Marokas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$2,102,225,551	\$1,625,200,707	\$1,932,549,862	\$2,218,490,832	\$3,010,614,746	\$3,479,286,418	\$2,298,586,976	\$2,759,884,646	\$3,512,381,106	\$3,752,347,491	\$5,268,646,115
Turkmėnistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$455,524,961	\$80,839,805	\$106,203,204	\$282,178,944	\$30,902,904	\$28,265,538	\$32,907,927	\$79,022,564	\$49,123,121	\$56,861,711	\$82,234,419
Uzbekistanas	Nedalyvavo	Nedraugų	\$212,943,592	\$137,962,928	\$317,880,066	\$136,094,699	\$296,507,635	\$505,552,962	\$180,939,681	\$401,627,442	\$272,674,484	\$367,843,251	\$380,795,484
Venesuela	Nedalyvavo	Nedraugų	\$11,137,706,862	\$8,345,880,233	\$5,214,301,939	\$4,127,237,111	\$6,119,612,030	\$1,272,231,476	\$1,131,386,994	\$1,652,712,927	\$2,266,447,226	\$2,501,338,460	\$4,232,021,935
BENDRAI (Nedraugų blokas)			\$205,696,871,860	\$186,500,824,977	\$183,618,773,318	\$199,894,587,851	\$205,186,050,143	\$187,477,004,842	\$190,819,829,490	\$238,745,434,676	\$250,329,005,947	\$234,920,610,077	\$237,231,470,629

% (Nedraugų blokas)			13%	13%	13%	14%	13%	12%	14%	14%	12%	12%	12%
BENDRAS ABIEJŲ BLOKŲ			\$1,541,905,633,704	\$1,431,798,300,025	\$1,385,758,541,876	\$1,478,918,278,974	\$1,588,153,997,849	\$1,571,045,028,441	\$1,369,132,222,562	\$1,683,768,798,193	\$2,010,057,405,996	\$1,942,017,426,868	\$1,972,600,108,179

SUMMARY

FRIENDSHORING AMONG THE US AND THE EU: BETWEEN POLITICAL ASPIRATIONS AND TRADE REALITIES

The friendshoring strategy is based on the belief that relocating supply chains to trusted countries with shared values and principles can minimise trade disruptions in times of unexpected crises or geopolitical tensions. The rise of friendshoring has led to the expectation that this strategy will be widely applied in practice. Economic ties with countries close in terms of values were predicted to increase, while trade with unfriendly countries was expected to decrease. However, preliminary calculations indicated possible economic losses, and initial data did not reveal substantial changes in trade with allies. Friendshoring was also threatened in 2025 when US president Donald Trump announced additional tariffs on both allies and competitors. This led to the central question of this paper: has friendshoring from 2022 onwards actually been implemented? The thesis argues that friendshoring has not intensified since 2022, despite the EU and US political ambitions to reduce dependence on countries considered unfriendly.

The aim of this study is to analyse strategic documents and statistics from the European Union and the United States of America in order to assess the practical implementation of friendshoring. To achieve this goal, four tasks are formulated. First, to analyse the theoretical literature of friendshoring in academic debates. Second, to examine EU and US policy statements and strategy papers as a way to identify how strategy is framed in political discourse. Thirdly, to analyse empirical data on the import and export flows of the EU and the US with both blocs of friendly and unfriendly countries, as well as their bilateral trade relations with selected individual partner states. Fourthly, to assess whether the friendshoring strategy has changed the structure of international supply chains. For deeper analysis, the practical factors limiting the implementation of the friendshoring strategy are discussed.

The analysis of EU and US political speeches and strategic documents revealed that both actors have integrated the model of friendshoring into broader economic security goals. In the EU, friendshoring is viewed as a risk management tool in strategically important areas such as the supply of critical raw materials, semiconductor production, digital infrastructure, and sustainable investment. Meanwhile, the administration of then-US president Joe Biden sought to combine domestic economic strengthening, in other words, reshoring, with a targeted engagement in global supply chains, recognising that certain sectors such as critical minerals, semiconductors, and agricultural products require international cooperation.

Although the concept of friendshoring emphasizes partnerships with like-minded and value-aligned states, political speeches and strategic documents reflect a more flexible approach to defining allies. Both EU and US seek to work not only with traditional and trusted partners but also with countries whose political or economic systems differ from democratic norms, as long as they do not pose a threat to the international order or supply chain security.

Empirical findings support the central argument of this thesis: despite political ambitions to reduce dependency on adversarial states, trade with allies has not significantly intensified since 2022. While trade with the friend bloc increased, a stronger orientation toward allies was already observable before 2022. This trend is further confirmed by bilateral trade flows – although trade with Russia and Belarus declined sharply, increased trade with India and Vietnam, and sustained high levels of trade with China, suggest that economic ties are often guided by pragmatism rather than shared values.

Economic barriers and investment uncertainty, especially under Trump's presidency, have slowed the shift toward friendshoring. Reorganizing supply chains in sectors like critical raw materials, semiconductors, automobiles or agriculture involves high financial and time costs businesses are reluctant to take. Trump's protectionist trade policy, including tariffs on both rivals and allies, undermines trust and contradicts friendshoring principles.

This thesis contributes to friendshoring research by expanding the focus beyond the US to include EU. In addition, it combines discourse analysis of political speeches and strategy papers with trade data to evaluate the gap between policy goals and trade realities. Further research could examine specific sectors (e.g., semiconductors, automobiles, critical raw materials), look at how friendshoring plays out from the perspective of other countries or use alternative methodology for dividing countries into allies and adversaries blocs. Finally, Trump's current tariff policy opens up new avenues for research on the future of friendshoring.